

**ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ**

**ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (ΔΜΤΑ)**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**ΘΕΜΑ: «Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΤΕΙ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΓΙΓΝΕΣΤΕ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ –
ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ»**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΤΕΛΙΤΣΑ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
ΣΚΙΑ -ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2005

Στους γονείς μου

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ -----	6
ΠΡΟΛΟΓΟΣ -----	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ -----	8

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΚΑ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Αναφορά στο περιεχόμενο κουλτούρας – πολιτισμού-----	10
2. Η διαδικασία πολιτιστικής ανάπτυξης και πολιτικής-----	15
3. Πολιτιστική πολιτική και τοπική Αυτοδιοίκηση -----	18
4. Η πολιτιστική διαχείριση και σύγχρονη δραστηριότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα πολιτισμού-----	21
5. Η πολιτιστική πολιτική ως μοχλός ανάπτυξης της πόλης-----	24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

1. Υπουργείου πολιτισμού -----	28
2. Θεσμοί – μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης του Υπουργείου Πολιτισμού -----	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ.

1. Γενικά επιχορηγήσεις-----	37
2. Χορηγίες – χρηματοδότηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων -----	38
3. Πενταετή αναπτυξιακά προγράμματα και πολιτισμός-----	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.

1. Ο ρόλος των Δημοτικών επιχειρήσεων στην ανάπτυξη -----	44
2. Το οργανωτικό πλαίσιο των ΔΕΠΑ -----	51
2.1. Κανονισμοί λειτουργίας των ΔΕΠΑ -----	54
Α) Εσωτερικός κανονισμός υπηρεσιών -----	54
Β) Κανονισμός διαχείρισης -----	54
Γ) Κανονισμός προσωπικού -----	55
Δ) Όργανα Διοίκησης -----	55
3. Οικονομικοί πόροι – χρηματοδότηση των ΔΕΠΑ -----	57
4. ΔΕΠΑ και ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί φορείς -----	58
5. Τα Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα -----	59
5.1. Θεσμικό πλαίσιο -----	61
5.2. Κανονισμοί λειτουργίας των ΔΗΠΕΘΕ -----	64
1) Εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας -----	64
2) Εσωτερικός κανονισμός Υπηρεσιών -----	64
3) Εσωτερικός κανονισμός προσωπικού -----	64
4) Κανονισμός διαχείρισης -----	65
5.3. Το οργανωτικό πλαίσιο των ΔΗΠΕΘΕ -----	65
1) Διοικητικό συμβούλιο. -----	65
2) Διευθυντής θεάτρου -----	66
3) Καλλιτεχνική επιτροπή -----	67
6. Οικονομικοί πόροι – χρηματοδότηση των ΔΗΠΕΘΕ. -----	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (ΔΕΠΑΚ)

5.1. Οι Δημοτικές Πολιτιστικές Επιχειρήσεις -----	70
α) Το έργο και οι δραστηριότητες της ΔΕΠΑΚ -----	72
β) Οικονομική κατάσταση ΔΕΠΑΚ (έσοδα – πόροι – χρηματοδότηση) -----	75

5.2. Οι ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί φορείς Καλαμάτας -----	78
5.3. Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας (ΔΗΠΕΘΕΚ) -----	84
α) Το έργο και οι δραστηριότητες του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας (ΔΗΠΕΘΕΚ) -----	86
β) Οικονομική κατάσταση ΔΗΠΕΘΕΚ (πόροι – έσοδα – χρηματοδότηση) -----	90

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ **ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ – ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.

1. Εισαγωγή-----	93
2. Μεθοδολογική προσέγγιση θέματος -----	94
3. Στόχοι έρευνας -----	97
4. Ερευνητικές Υποθέσεις -----	98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

1. Αποτελέσματα έρευνας τμήματος ΔΜΤΑ και αποτελέσματα έρευνας τμήματος ΔΜΥΠ -----	100
2. Γενικά στοιχεία (Αποτύπωση έρευνας μέσω πινάκων – διαγραμμάτων – γραφημάτων) -----	101

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΜΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΜΥΠ

1. Συμπεράσματα έρευνας-----	120
2. Προτάσεις-----	125
Επίλογος-----	127
Βιβλιογραφία-----	129
Παράρτημα Ι-----	131

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- ΔΕΠΑΚ: Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστική Ανάπτυξης Καλαμάτας.
- ΔΗΠΕΘΕΚ: Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας.
- ΜΕΘ: Μεσσηνιακό Ερασιτεχνικό Θέατρο.
- ΕΘΕΚ: Ερασιτεχνικό Θεατρικό Εργαστήριο Καλαμάτας.
- ΚΘΒΕ: Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδας .
- ΟΔΘ: Όπερα Δωματίου Θεσσαλονίκης.
- ΦΚΘ: Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.
- ΕΜΣΤ: Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.
- ΚΜΣΤ: Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.
- ΟΜΕΠΟ: Όμιλος Ενίσχυσης Τουριστικών Δραστηριοτήτων.
- ΚΠΦ: Κρατικός Πολιτιστικός Φορέας.
- ΝΠΔΔ: Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου.
- ΝΠΙΔ: Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου.
- ΥΠ.ΠΟ: Υπουργείο Πολιτισμού.
- ΥΠ.ΕΘ.ΟΙΚ.: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.
- ΠΔ: Προεδρικό Διάταγμα.
- ΔΚΚ: Δημοτικός Κοινοτικός Κώδικας.
- Ε.Ε: Ευρωπαϊκή Ένωση.
- ΕΚΤ: Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο.
- UNESCO: Οργάνωση Ηνωμένων Εθνών για εκπαίδευση, επιστήμη και πολιτισμό.
- ΟΤΑ: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- ΚΑΠΗ: Κέντρο Ανοιχτής Περιθαλψης Ηλικιωμένων.
- Δ.Σ: Διοικητικό Συμβούλιο.
- ΜΜΕ: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.
- ΦΠΑ: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας.
- ΤΕΙ – Κ: Τεχνολογικό Επαγγελματικό Ίδρυμα Καλαμάτας.
- ΔΜΤΑ: Διοίκηση Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- ΔΜΥΠ: Διοίκηση Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η πτυχιακή εργασία με τίτλο «Η συμμετοχή των φοιτητών του ΤΕΙ – Καλαμάτας στο Πολιτιστικό γίνεστε της πόλης – Μια εμπειρική προσέγγιση», επιχειρεί να ερευνήσει την συμμετοχή των σπουδαστών του ΤΕΙ – Καλαμάτας στην πολιτιστική ζωή της πόλης. Ειδικότερα αποσκοπεί να διερευνηθεί και να αναλυθεί η συμμετοχή των φοιτητών στην διαδικασία ανάπτυξης και πολιτιστικής πολιτικής καθώς επίσης στην αναλυτική προσέγγιση των αρμοδίων φορέων που εμπλέκονται σ' αυτή τη διαδικασία.

Κατά την διάρκεια της ερευνητικής πορείας εμφανίστηκαν πολλές δυσκολίες στην οργάνωση τόσο με τους σπουδαστές και όσο και με τους πολιτιστικούς φορείς οι οποίες με αρκετή προσπάθεια ξεπεράστηκαν.

Για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας οφείλω να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου, του ΤΕΙ – Καλαμάτας κυρία Σκιά – Πανοπούλου Χαρίκλεια για την πολύτιμη βοήθεια της, η οποία παρακολούθησε την συγγραφή και πορεία της έρευνας μου και με ενθάρρυνε να την ολοκληρώσω.

Η διεκπεραίωση της εργασίας δεν θα ήταν δυνατή χωρίς την συνδρομή της Διοίκησης και του προσωπικού των φορών της πόλης του Δήμου, της ΔΕΠΑΚ, του ΔΗΠΕΘΕΚ, κυρίως τον κύριο Α. Καπετανάκη, τη Λαϊκή Βιβλιοθήκη του Πνευματικού Κέντρου και την Βιβλιοθήκη του ΤΕΙ – Καλαμάτας, για την πολύπλευρη βοήθεια που μου έδωσαν στη συγκέντρωση υλικού και πληροφοριών σχετικά με την ολοκλήρωση της.

Καλαμάτα, Νοέμβριος 2005

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία ξεκίνησε σαν μια πρωτοποριακή και καινοτόμος ιδέα. Στην σημερινή εποχή όλα κινούνται με έντονη τεχνολογική πρόοδο και εξέλιξη, τα πάντα βασίζονται σε στατιστικές έρευνες. Η θεματολογία της εργασίας αυτής αποτελεί μια μορφή διαφοροποίησης στις δεδομένες πτυχιακές εργασίες.

Η εργασία έχει ως σκοπό να ασχοληθεί με την ενεργή συμμετοχή των φοιτητών ειδικότερα της Σχολής Οικονομίας και Διοίκησης και συγκεκριμένα των τμημάτων της ΔΜΤΑ και της ΔΜΥΠ. Πιο συγκεκριμένα η έρευνα βασίστηκε με σκοπό να επεξεργάσει, να εξετάσει και να αναλύσει την πολιτιστική συμμετοχή, στις πολιτιστικές δραστηριότητες της ΔΕΠΙΑΚ, και του ΔΗΠΕΘΕΚ, επίσης να αναδείξει το ρόλο των φοιτητών στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης και κατά πόσο είναι ικανοί φορείς πολιτιστικής και οικονομικής ανάπτυξης.

Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη:

Το πρώτο μέρος αποτελείται από 5 κεφάλαια, όπου ορίζονται εννοιολογικές διασαφηνίσεις. Ειδικότερα στο πρώτο κεφάλαιο προσεγγίζουμε θεωρητικά τις έννοιες όπως πολιτισμός και κουλτούρα. Οι έννοιες αυτές είναι πολυδιάστατες, γι' αυτό θα διερευνήσουμε ορισμένες έννοιες και όρους των οποίων η γνώση συνδέεται με το εμπειρικό μέρος της έρευνας. Ύστερα θα διακρίνουμε την σχέση ανάμεσα στην πολιτιστική πολιτική και την πολιτιστική ανάπτυξη, την πολιτιστική πολιτική και ΤΑ, τον ρόλο και τη διαχείριση της ΤΑ στα θέματα του πολιτισμού.

Στο δεύτερο και τρίτο κεφάλαιο γίνεται η προσέγγιση και η συμβολή του Υπουργείου Πολιτισμού στην Τοπική Ανάπτυξη. Θα μας δοθεί η δυνατότητα να κατανοήσουμε τις διαδικασίες του Υπουργείου Πολιτισμού και να εντοπίσουμε την σχέση που το συνδέουν για την άσκηση πολιτιστικής πολιτικής. Καθώς επίσης η παρουσίαση των οικονομικών πόρων για τον πολιτισμό, μέσω επιχορηγήσεων, χρηματοδοτήσεων και πενταετών αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο προσεγγίζουμε ζητήματα που αφορούν την άσκηση πολιτιστικής πολιτικής και το ρόλο των δημοτικών επιχειρήσεων στην τοπική ανάπτυξη. Γίνεται αναφορά για το σημαντικό έργο και δραστηριότητες και οικονομική κατάσταση των δημοτικών επιχειρήσεων

της Καλαμάτας, ΔΕΠΑΚ και ΔΗΠΕΘΕΚ ξεχωριστά και κατά πόσο συμβάλλουν στην πολιτιστική ανάπτυξης της πόλης.

Το δεύτερο μέρος αποτελείται από 3 κεφαλαία επεξεργαζόμεστε αναλυτικά τα στοιχεία της έρευνας και την διαδικασία συμμετοχής των φοιτητών στην πολιτιστική ζωή της πόλης.

Συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται αναλυτικά η μεθοδολογία της εμπειρικής έρευνας, και οι στόχοι της έρευνας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο εμφανίζονται τα αποτελέσματα συμμετοχής και των δύο τμημάτων στους διάφορους πολιτιστικούς φορείς όπως το θέατρο, κινηματογράφο, μουσική, χορό, και γενικότερα στην πνευματική ζωή.

Στο τρίτο κεφάλαιο ολοκληρώνουμε με τα συμπερασματικά σχόλια και προτάσεις. Ειδικότερα παρουσιάζονται αναλυτικά τα συμπεράσματα στο κατά πόσο οι φοιτητές του ΤΕΙ – Καλαμάτας εμπλέκονται στα πολιτιστικά δρώμενα και κατά πόσο είναι ικανοί φορείς πολιτιστικής ανάπτυξης.

Για την περιγραφή και ανάλυση του πρώτου και δεύτερου μέρους χρησιμοποιήθηκε κατά κύριο λόγο η Ελληνική βιβλιογραφία και βεβαίως τα ερωτηματολόγια για την διεξαγωγή έρευνας του δεύτερου μέρους. Για την παρουσίαση και την ανάλυση των μερών κρίθηκε απαραίτητη η προσωπική επαφή και προσέγγιση με τους φοιτητές τα στελέχη και μέλη των πολιτιστικών φορέων του Δήμου Καλαμάτας συγκεκριμένα την ΔΕΠΑΚ και το ΔΗΠΕΘΕΚ για την συλλογή, παρουσίαση, κατανόηση των απαραίτητων για την εργασία στοιχεία.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ^ο

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Αναφορά στο περιεχόμενο πολιτισμού – κουλτούρας.

Στο καθημερινό μας λεξιλόγιο χρησιμοποιούμε τις λέξεις πολιτισμός και κουλτούρα. Όταν μιλάμε για πολιτισμό και κουλτούρα προσπαθούμε να ανακαλύψουμε τι ακριβώς εννοούμε και εάν υπάρχει διαφορά ανάμεσα σ' αυτές τις δύο λέξεις. Τα ερωτήματα δεν είναι παρά μια στενή διάδοχος που εισάγει σ' ένα πραγματικά ογκώδες πρόβλημα του οποίου ο νεοελληνικός διανοητικός εθνοκεντρισμός έχει μειώσει την σημασία ανοίγοντας το δε ζήτημα μεταφραστικής δεξιοτεχνίας¹.

Οι Αρχαίοι πρόγονοι απόδιδαν τις λέξεις – πολιτισμός και κουλτούρα ως «παιδεία» οι νεότεροι χαρακτηρίζουν ως καλλιέργεια, επίσης δεν λείπουν και άλλες μεταφράσεις των όρων όπως για παράδειγμα ως παράδοση.

Άλλοτε, γίνεται διάκριση ανάμεσα στους όρους πολιτισμού και κουλτούρας υπό την έννοια ότι ο πολιτισμός αναφέρεται στα τεχνικά επιτεύγματα και τα τεχνουργήματα του ανθρώπου (τεχνολογικός πολιτισμός), η δε άλλη έννοια, κουλτούρα, αναφέρεται στο εσωτερικό πνευματικό κόσμο (πνευματικός πολιτισμός). Το πρόβλημα είναι ογκώδες διότι η χρήση των λέξεων δεν κατευθύνεται μόνο από τις ετοιμολογικές και γραμματολογικές καταβολές. Έχουν μια λέξη

¹ ΠΑΠΑΖΗΣ Η Κουλτούρα Νεοτερικότητα – Πολιτική Κουλτούρα σελ. 306.

νόηματος, εκφράζουν και φέρουν κοινωνικές εμπειρίες, μνήμες, γενικές και ειδικές κοινωνικές σημασίες που δεν βολεύονται οι οποίες προσπάθειες πίστης και σωστής απόδοσης. Δεν σημαίνει φυσικά παραίτηση καθήκοντος των Ελλήνων διανοουμένων, για την εξεύρεση των καλύτερων δυνατών ισοδύναμων προς ξένους όρους ελληνικών λέξεων. Σημαίνει ότι πρέπει να έχουμε υπόψη μας την πολυσημία που έχουν που έχουν ορισμένες φορές οι ξένοι όροι και επίγνωση και ιδιαίτερων εκφράσεων τους, όταν τους χρησιμοποιούμε σε ειδικά κάθε φορά πλαίσια, έτσι ώστε να μην τρομάζουμε σε ορισμένες περιπτώσεις επιβάλλονται να μείνουν αμετάφραστοι. Όταν χρησιμοποιούμε τις λέξεις πρέπει να είμαστε ακριβείς.

π.χ. η λέξη κουλτούρα με διαφορετικό νόημα:

1. Ο Κοραΐς ήταν άνθρωπος παλιάς κουλτούρας (εννοούμε καλλιέργεια – παιδεία).
2. Τα γλυπτά του Φειδία έχουν προσφέρει πολλά στην ανθρωπότητα (εννοούμε τέχνη – αισθητική και φιλοσοφία).
3. Η Ελληνική κουλτούρα είναι σε μεγάλο βαθμό παραδοσιακή (εννοούμε τρόπο ζωής, εκδήλωση ελληνικής κοινωνίας).

Οι περισσότεροι ορισμοί που έχουν δώσει οι κοινωνικοί επιστήμονες στην έννοια της κουλτούρας βασίζονται στον ορισμό του TAYLOR, που είναι ο ακόλουθος:

«Κουλτούρα είναι ένα πολύπλοκο, σύνθετο σύνολο, που περιλαμβάνει τις γνώσεις, τις πεποιθήσεις, τα πιστεύω, την τέχνη, τους νόμους, τα ήθη, τα έθιμα και όλες τις άλλες ικανότητες και συνήθειες που αποκτά ο άνθρωπος ως μέλος της κοινωνίας»².

- Η ιστορία της κουλτούρας είναι μια ιστορία των μορφωτικών ιδεών και των πνευματικών αξιών, που πραγματοποιεί και επιδιώκει η ανθρώπινη κοινωνία στις διάφορες φάσεις της εξέλιξης της, με την έννοια αυτή, η κουλτούρα συμπίπτει σχεδόν με την

² ΜΠΠΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική Περιφεριακή Ανάπτυξη» 1999 σελ. 9-11.

διαμόρφωση της διάνοιας και του ήθους και καλλιεργημένος άνθρωπος είναι εκείνος που μετέχει στις υψηλότερες αξίες, που διέσωσε η πνευματική και ηθική παράδοση μιας κοινοτικής ομάδας.

- Κατά μια πιο σύγχρονη έννοια, ως κουλτούρα νοείται ένα σύνολο αντικειμένων, εργαλείων, θεσμών, τρόπων συμπεριφοράς, ανεξαρτήτων μεταξύ τους, που χρησιμοποιούν στον άνθρωπο για να λύνει τα συγκεκριμένα ειδικά προβλήματα που βρίσκει στο περιβάλλον του, με την έννοια αυτή, η μελέτη της κουλτούρας είναι μελέτη συνηθειών, των τρόπων ζωής, των οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικών, νομικών, εκπαιδευτικών, θρησκευτικών και καλλιτεχνικών θεσμών.

Με την πρώτη σημασία, η κουλτούρα είναι κυρίως ιδεώδης διαμόρφωση της προσωπικότητας, αυτό δηλαδή που οι αρχαίοι Έλληνες ονομάζουν Παιδεία.

Με την δεύτερη σημασία, γίνεται κουλτούρα καθετί που ο άνθρωπος θέτει σε ενέργεια για να κυριαρχήσει πάνω στην φύση.

Στην δική μας πολιτιστική περιοχή, η κυριαρχούσα σημασία της λέξης κουλτούρα είναι εκείνη που έχουμε συνδέσει με τις ιδέες της παιδείας και της μόρφωσης του ανθρώπου και κατά συνέπεια, είναι στενότερη έννοια από την έννοια του πολιτισμού, η οποία έχει διευρυμένο περιεχόμενο.

Τα τελευταία χρόνια διαπιστώνουμε ότι τα πράγματα στον πλανήτη μας και στις βιομηχανικές κοινωνίες αλλάζουν πολύ γρήγορα και μια δεκαετία είναι ικανή για να αλλάζουν πολλά στοιχεία μέσα στην κοινωνία. Ο όρος «πολιτισμός» μοιάζει να μην είναι σε συστοιχία με αυτό που γίνεται μέσα στις κοινωνίες. Γι' αυτό χρησιμοποιούμε τον όρο «πολιτιστικό» για να δώσουμε κυρίως τα ακόλουθα πράγματα τα οποία αισθανόμαστε σε μια προσέγγιση περισσότερο συγχρονιστική, μας ενδιαφέρει αυτά που γίνονται να τα αντιληφθούμε όχι σε μια μεγάλη

προοπτική, αλλά να δούμε πως η δυναμική τους συμβάλλει στη λειτουργία των σύγχρονων κοινωνιών.

Αναφερόμαστε στον όρο «κουλτούρα» και χρησιμοποιούμε τον όρο «κουλτούρα», «κιλιτρέλ», που στα ελληνικά σημαίνει «πολιτιστικό», όταν θέλουμε να αναφερθούμε στο νόημα που δίνουν οι άνθρωποι σ' αυτό που κάνουν, στον τρόπο που οργανώνουν την ζωή τους και την παραγωγή τους στο πως συμβολίζουν αυτό που είναι οι ίδιοι και αυτό που θέλουν να είναι, πως δημιουργούν σχέση μεταξύ τους και ποιους κανόνες θεωρούν σημαντικούς για την λειτουργία μιας ομάδας ή μιας κοινωνίας σε συγκεκριμένη μικρή χρονική περίοδο.

Αυτό που ονομάζουμε πολιτιστικό είναι μια συλλογική προσπάθεια συνειδητή ή όχι, που μας καθορίζει το τι είναι δυνατό σε μια κοινωνία και τι είναι αδύνατο, το ότι είναι φυσιολογικό και τι όχι.

Τα ζητήματα του πολιτισμού, εμφανίζουν σημαντικές ιδιαιτερότητες από τόπο σε τόπο. Οι πολιτιστικές παραδόσεις κάθε πόλης, η σύνθεση του πληθυσμού, το μορφωτικό και οικονομικό του επίπεδο δημιουργούν συγκεκριμένες ανάγκες. Βεβαίως εκ των πραγμάτων, ο τομέας του «πολιτισμού» και οι αντίστοιχες δομές είτε ιδιωτικές, είτε δημόσιες δεν είναι δυνατόν να συμπεριλαμβάνουν στην οργάνωση τους το διευρυμένο περιεχόμενο της έννοιας του πολιτισμού.

Περιορίζονται έτσι στην πολιτιστική διάσταση. Όμως, και σ' αυτή τη διάσταση υπάρχει μια διασταλτική και μια περιοριστική θα λέγαμε προσέγγιση. Με αυτή την έννοια οι πολιτιστικές δραστηριότητες δεν είναι δυνατόν να εξαντλούνται στην διοργάνωση εκδηλώσεων, δηλαδή στην «κατανάλωση πολιτισμού», αλλά και στην παραγωγή του. Με άλλα λόγια οι προσπάθειες πρέπει να κατευθύνονται στην δημιουργία των όρων για την πρωτογενή άνθιση, παραγωγή πολιτιστικών αγαθών.

Η λέξη «πολιτισμός» συνήθως περιέχει ένα ευρύ φάσμα εννοιών και διαφορετικών αποδόσεων. Έτσι λοιπόν, κρίνουμε σκόπιμη την προσέγγιση και οριοθέτηση της έννοιας πολιτισμός.

Ο πολιτισμός είναι το σύνολο εκδηλώσεων, των δραστηριοτήτων των ατόμων σε μια κοινωνία ή σε περισσότερες κοινωνίες με χαρακτηριστικές επιβλητικούς, που τις δίνουν ένα αυθεντικό στίγμα π.χ. ο βιομηχανικός πολιτισμός χαρακτηρίζεται από μια μορφή τεχνολογικής παραγωγής. Βέβαια, ο πολιτισμός δεν ορίζεται μόνο από μερικές παραστάσεις, κάποιες εκθέσεις εικαστικού περιεχομένου ή κάποιες εκδόσεις. Ο πολιτισμός είναι δυναμική λειτουργία. Πνευματικό κλίμα, δημιουργική ατμόσφαιρα.

Αυτό που συνήθως, λανθασμένα, ονομάζουμε «πολιτισμό» ή «τομέα πολιτισμού» περιλαμβάνει το σύνολο των δομών και δραστηριοτήτων, και των δραστηριοτήτων, που σχετίζονται με τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες, στους διάφορους τομείς της τέχνης.

Πολιτισμός τελικά είναι το σύνολο της καθημερινής ζωής, η ίδια η ποιότητα της, οι γενικές συνθήκες ζωής, περιβάλλοντος, εργασίας, ελεύθερου χρόνου κλπ. Επομένως, οι πολιτιστικές δραστηριότητες, αποτελούν ένα μόνο τμήμα του και είναι σημαντική παράμετρος του υπάρχοντος πολιτισμού εξάλλου η εννοιολογική διευκρίνιση της έννοιας του πολιτισμού που προηγήθηκε δεν είχε στόχο απλώς την ορθή χρήση των όρων, αλλά και την επισήμανση της αναγκαιότητας διόρθωσης της στρατηγικής της ανάπτυξης του «πολιτισμού».

Με την λέξη «πολιτισμός» αναφερόμαστε σ' αυτό που ονομάζουμε «μέγα ροή» ανθρώπων, πραγμάτων και λέξεων.

Αναφερόμαστε διαχρονικά μέσα στην μεγάλη ιστορία της ανθρωπότητας, των δραστηριοτήτων τους, των προϊόντων τους, των σκέψεων, των κατακτήσεων τους μόνο που ο βλέπουμε σε μια πολύ μεγάλη χρονική διάρκεια και σ' ένα πολύ μεγάλο χωρικό πεδίο. Αυτό μας επιτρέπει να μιλάμε για τον ελληνικό πολιτισμό ή το νεολιθικό πολιτισμό κλπ.

Ο ελληνικός όρος «πολιτισμός» αντιστοιχεί προς τους διεθνείς όρους «Civilization and culture»³ οι οποίοι εννοιολογικά άλλες φορές είναι ισοδύναμοι και άλλοτε συμπληρωματικοί ο ένας με τον άλλον.

Ο όρος «πολιτισμός» μεταφράζεται με τον όρο «Civilization» αφού οι δύο όροι έχουν παράλληλη προέλευση. Ο όρος «πολιτισμός» παράγεται από το ρήμα «πολιτίζω» και έχει άμεση σχέση με τον όρο «πολίτης» και ο όρος «Homo civilis» δηλαδή ο άνθρωπος των πόλεων, ο πολιτισμένος, με γνώσεις και πνευματική καλλιέργεια.

2. Η Διαδικασία πολιτιστικής ανάπτυξης και πολιτικής.

Γενικά η έννοια της ανάπτυξης και ειδικότερα της οικονομικής ανάπτυξης⁴ είναι από τις έννοιες εκείνες των οποίων η σημασία είναι πασίγνωστη και ο δε ορισμός αδύνατος. Παρόλα αυτά θα προσπαθήσουμε να δώσουμε την έννοια της οικονομικής ανάπτυξης, η οποία είναι η μεγέθυνση του παραγόμενου προϊόντος μιας δεδομένης κοινωνίας και η μέσω αυτού αύξηση του πλούτου και του υλικού επιπέδου ζωής.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και τις ριζικές αλλαγές που θα ανοίξουν δρόμο για τον κοινωνικό μετασχηματισμό της χώρας μας.

Η ανάπτυξη αυτή δεν μπορεί παρά να βασίζεται κυρίως στην ανάπτυξη της πολιτικής οικονομίας, της ελληνικής περιφέρειας με κοινωνική συναίνεση και συμμετοχή, και επομένως να στηρίζεται στην αποκέντρωση, την τοπική αυτοδιοίκηση και το δημοκρατικό προγραμματισμό, που με την ενίσχυση των τοπικών, παραγωγικών

³ ΜΠΙΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική περιφερειακή ανάπτυξη» 1999 σελ. 9-11.

⁴ ΚΟΥΣΟΥΜΑΡΗ Γ. «Η οικονομική ανάπτυξη και αναπτυξιακή πολιτική», Αθήνα 1999, σελ. 1.

πρωτοβουλιών θα οδηγούν στην διεύρυνση του κοινωνικού τομέα (ή «τρίτου» τομέα) της οικονομίας⁵.

Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά του πενταετούς προγράμματος 1983 – 1987, είναι αναγκαία «η θεμελίωση μιας αυτοδύναμης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης» με, «συνεχή διεύρυνση της εθνικής ικανότητας για ποιοτικά διευρυμένη παραγωγή, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομίες». Βασικό στόχο του προγράμματος αποτελούσε η Περιφερειακή ανάπτυξη, με κύριες κατευθύνσεις: την προστασία και αξιοποίηση των ανεκμετάλλετων πλουτοπαραγωγικών πηγών της – με ισόρροπο διατομεακή ανάπτυξη – την κοινωνική πολιτιστική αναβάθμιση της, την οικολογική ανασυγκρότηση και την προστασία του περιβάλλοντος.

Ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα εκφράζει τις μακροχρόνιες επιδιώξεις στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα και καθορίζει τις βασικές κατευθύνσεις. Ένα γενικό αναπτυξιακό πρόγραμμα περιλαμβάνει συγκεκριμένες επιδιώξεις που αποσκοπούν στην άμβλυση ή και εξάλειψη των ανισοτήτων που παρατηρούνται από περιφέρεια σε περιφέρεια και αναφέρονται στα επίπεδα οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης αυτών, επιδιώξεις που είναι ενταγμένες σ' ένα ενιαίο πρόγραμμα, στο πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης⁶. Περιφερειακή ανάπτυξη θα ονομάζαμε ένα σύνολο διαδικασιών για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη όλων των περιφερειών. Η ανάπτυξη επιδιώκεται και επιτυγχάνεται με την αύξηση, και σε πολλές περιπτώσεις με τη διαφοροποίηση της παραγωγικής «ικανότητας» των περιφερειών και με ορισμένες αναδιορθώσεις. Η αύξηση της παραγωγικής «ικανότητας» και οι αναδιορθώσεις πρέπει να είναι τέτοιες, ώστε να εξασφαλίζουν «μια συνεχή και αποσυντηρούμενη αύξηση του

⁵ ΜΑΪΣΤΡΟΣ Π. «Νέοι θεσμοί» Πολιτισμός και Τοπική Δημοκρατία, ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1944, σελ. 87.

⁶ ΒΑΪΤΖΟΥ Κ., «Οικονομική Ανάπτυξη» Αθήνα 1980, σελ. 12.

πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος και βελτίωση διαβίωσης του πληθυσμού τους».

Ειδικότερα για την προσδιορισμό της ανάπτυξης η τοπική ανάπτυξη αναφέρεται σε κάθε γεγονός, δραστηριότητα ή διαδικασία που γίνεται με πρωτοβουλία ή στηρίζεται από τον πληθυσμό μιας συγκεκριμένης κάθε φορά χωρικής μονάδας.

Ανάπτυξη νοείται μια ευρεία συμμετοχική διαδικασία κοινωνικής αλλαγής σε μια κοινωνία δεδομένης περιοχής με αποτέλεσμα την κοινωνική και υλική πρόοδο για την πλειοψηφία των κατοίκων⁷.

Όποια ανάπτυξη επιτυγχάνεται σ' ένα τόπο, έχει σκοπό να εξυπηρετήσει ο σύνολο του πληθυσμού της περιοχής και όχι επιλεκτικά τους λίγους εκλεκτούς.

Η UNESCO θεωρεί την ανάπτυξη:

1^ο Μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή διαδικασία, οικονομικών και κοινωνικών και πολιτιστικών παραγόντων, διαρκώς αλληλοεπηρεαζομένων.

2^ο Ως μια ενδογενή αναπτυξιακή διαδικασία, κάθε χώρας, περιφέρειας ή περιοχής που αναλαμβάνει τη διαδικασία της ανάπτυξης σύμφωνα με τις δικές της επιλογές και σε αρμονία με τους στόχους και τις επιδιώξεις του πληθυσμού της και

3^ο Ως μια παγκόσμια διαδικασία με την έννοια ότι οι στόχοι κάθε χώρας και τα προβλήματα της καθορίζονται σε συνάρτηση με τα παγκόσμια προβλήματα⁸.

Απαραίτητη προϋπόθεση της ανάπτυξης είναι η πολιτιστική διάσταση σε τοπικό επίπεδο, αφού τα αντικείμενα που αγγίζει και τα μέσα που χρησιμοποιεί συντελούν⁹.

⁷ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ. Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα Αθήνα 1990 σελ. 31

⁸ ΠΟΒΑΤΑΣ Δ. «Τοπική Ανάπτυξη Προοπτικές» Τοπ. Αυτοδιοίκηση και Αποκέντρωση Τεύχος 4 Ιούλιος – Αύγουστος 1997, σελ. 60.

⁹ ΨΥΛΛΑ ΜΑΡΙΑΝΑ, «Η Πολιτιστική διάσταση της τοπικής ανάπτυξης» Τοπική Αυτοδιοίκηση τεύχος 2 Μάρτιος – Απρίλιος 1992, σελ. 60.

α) Στην προώθηση της πολιτιστικής κουλτούρας του λαού μέσα από διαδικασίες συμμετοχής ενημέρωσης και πληροφόρησης.

β) Στην καλύτερη ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο μέσα από διαδικασίες ευαισθητοποίησης, προώθησης της επικοινωνίας, επιμόρφωσης και επαγγελματικής απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα, (επαγγέλματα του πολιτισμού)

γ) Στην αναβάθμιση του πνευματικού επιπέδου του λαού μέσα από την οργάνωση καλλιτεχνικών και επιμορφωτικών εκδηλώσεων, τη δημιουργία χώρων (βιβλιοθηκών, μουσείων κ.α) καλλιτεχνικής και πνευματικής έκφρασης.

δ) Στην ψυχαγωγία του κοινού μέσα από την προώθηση συμμετοχής σε ομάδες εργασίας, με στόχο την καλύτερη εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου.

3. Η Πολιτιστική Πολιτική και η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η γενική τάση για αυξημένη εξουσία των περιφερειακών διοικητικών μονάδων και για ισόρροπη κατανομή των πόρων ανάμεσα στις περιφέρειες, συμβαδίζει με το σύστημα της πολιτιστικής δημοκρατίας, όπου οι πολιτιστικές πρωτοβουλίες δεν εκπορεύονται από τις κεντρικές αρχές, αλλά αποτελούν αποκεντρωμένες δραστηριότητες. Διαμορφώνονται δηλαδή, οι πρωτοβουλίες αυτές ανάμεσα στον πληθυσμό τοπικών κοινοτήτων που ζητά βοήθεια από τις Αρχές, στα διάφορα επίπεδα του πολιτικού συστήματος για να εφαρμόσει τα πολιτικά του σχέδια.

Η ενεργοποίηση και η άμεση συμμετοχή, όσο το δυνατόν μεγαλύτερου μέρους του τοπικού πληθυσμού στον προγραμματισμό της πολιτιστικής δράσης, είναι το βασικό μέσο με το οποίο επιδιώκεται να πραγματοποιηθούν οι κύριοι σκοποί της περιφερειακής πολιτικής,

δηλαδή η διευκόλυνση της ενδογενούς ανάπτυξης και η ενίσχυση της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της Περιφέρειας¹⁰.

Η πολιτιστική πολιτική είναι ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων που συνδυάζονται σ' ένα πρόγραμμα για να επιτύχουν τη γνώση, ενίσχυση και διάδοση του πολιτιστικού φαινομένου μιας κοινότητας για μια δεδομένη χρονική περίοδο.

Οι κύριοι σκοποί της πολιτιστικής πολιτικής που αφορούν τη συντήρηση, προώθηση και διάδοση των πολιτιστικών αγαθών είναι οι εξής:

- Προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής ταυτότητας.
- Η ενίσχυση της καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας.
- Η συμμετοχή του λαού στην απόλαυση, αλλά και στη δημιουργία των πολιτιστικών αγαθών.
- Η προώθηση της πολιτιστικής επικοινωνίας με ξένες χώρες, όπως και η βελτίωση της «πολιτιστικής εικόνας» στο εξωτερικό¹¹.

Οι σκοποί αυτοί θα πρέπει να συνοδεύονται από τις ανάλογες ενέργειες της Πολιτείας για δημιουργία των μηχανισμών που θα βοηθήσουν στην πολιτιστική αναβάθμιση των πολιτών ώστε να μπορούν να συμμετέχουν στην όλη πολιτιστική δραστηριότητα της χώρας τους, αλλά και να καθίστανται κοινωνοί της παγκόσμιας πολιτιστικής δημιουργίας. Η πολιτιστική βέβαια πολιτική θα πρέπει να στηρίζεται στις διάφορες κοινωνικές δυνάμεις και όχι μόνο στις κρατικές υπηρεσίες. Είναι απαραίτητη μια σύγκλιση προσπαθειών (υλική υποστήριξη και συμμετοχή) από όλες τις πλευρές (ΤΑ, πολιτιστικοί σύλλογοι, πολίτες) για να ευδοκιμήσει ένας νέος θεσμός (π.χ. ένα Φεστιβάλ) διότι, εάν η

¹⁰ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ. «Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα.» Η περιφερειακή διάσταση Αθήνα 1994, σελ. 29.

¹¹ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ. «Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα.» Η περιφερειακή διάσταση Αθήνα 1994, σελ. 15.

τοπική κοινωνία λειτουργήσει αδιάφορα απέναντι στο νέο θεσμό, η αποτυχία του θα είναι εξασφαλισμένη.

Στα πλαίσια της Πολιτιστικής πολιτικής, εμφανίστηκε τη δεκαετία του 70 η ιδέα της «πολιτιστικής δημοκρατίας», μετά τη διαπίστωση της αποτυχίας του πολιτιστικού Εκδημοκρατισμού που επικρατούσε τη δεκαετία του '60. Σύμφωνα με την πρώτη θεωρία, τα αγαθά της υψηλής τέχνης είναι ανάγκη να γίνουν κτήμα όλου του λαού, πέρα από γεωγραφικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς φραγμούς.

Η θεωρία της «πολιτιστικής δημοκρατίας» απορρίπτει την ανωτερότητα ορισμένων μόνο πολιτιστικών μορφών και διευρύνει την έννοια της κουλτούρας ώστε να περιλαμβάνει στοιχεία των αξιών όλων των κοινωνικών ομάδων που έχουν μια πολιτιστική ταυτότητα. Δε γίνεται αποδεκτό πλέον ότι μια μορφωμένη ελίτ είναι εξουσιοδοτημένη να καθορίζει το πολιτιστικό πρότυπο που κρίνει άξιο να διαδοθεί στο λαό. Αντίθετα, έχει συνειδητοποιηθεί η ανάγκη για ευρύτερη συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τον προγραμματισμό της πολιτιστικής δράσης¹².

Είναι λογικό λοιπόν, μια πολιτιστική δημοκρατικοποίηση της κουλτούρας να βοηθήσει στη διάδοση της δημιουργίας και να ενθαρρύνει όλους αυτούς που προσπαθούν να δημιουργήσουν σε τομείς της καλλιτεχνικής και επιστημονικής ζωής. Η πολιτεία έχει καθήκον να βοηθήσει προς την κατεύθυνση αυτή. Τα πολιτιστικά αγαθά και οι υπηρεσίες αποτελούν κοινωνικό δικαίωμα και το σύνολο του λαού πρέπει να απολαμβάνει την πολιτιστική ζωή¹³. Ο πολιτισμός άλλωστε, θεωρείται αναπόσπαστο στοιχείο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Βέβαια, πρέπει να επισημανθεί ότι η άσκηση εθνικής πολιτιστικής πολιτικής δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση διότι, ενώ οι σκοποί της πολιτικής αυτής απαιτείται να είναι συλλογικοί και αντικειμενικοί, η

¹² ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ. «Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα». Η περιφερειακή διάσταση Αθήνα 1994, σελ. 33-34.

¹³ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ. Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα. Η περιφερειακή διάσταση Αθήνα 1994, σελ. 26.

επιδίωξη αυτή στις πλουραλιστικές κοινωνίες δεν είναι πάντοτε σε ικανοποιητικό βαθμό κατορθωτή, λόγω της ποικιλίας των διαφορετικών - πολλές φορές αντιτιθέμενων - ιδεολογιών στο συγκεκριμένο κοινωνικό πολιτιστικό χώρο. Για τον προσδιορισμό λοιπόν των σκοπών της πολιτιστικής πολιτικής, είναι απαραίτητο να λαμβάνονται υπόψη οι υπάρχουσες πολιτιστικές ανάγκες και τα ιστορικό-οικονομικά και κοινωνικοπολιτικά δεδομένα του συγκεκριμένου χώρου.

Απαραίτητος όμως είναι και ο συντονισμός των μέσων και μέτρων της περιφερειακής και πολιτιστικής πολιτικής έτσι μεγιστοποιείται η αποδοτικότητα και των δύο, ελαχιστοποιούνται οι δαπάνες και αριστοποιούνται οι σχέσεις του οικονομικού και του πολιτιστικού πόλου, στην περιφερειακή δράση των φορέων σχεδιασμού και εφαρμογής¹⁴.

4. Η πολιτιστική διαχείριση και η σύγχρονη δραστηριότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε θέματα πολιτισμού.

«Είναι γνωστό¹⁵, πως ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης (α' βαθμός) έχει αναπτυχθεί έτσι, ώστε να συμμετέχει στον τοπικό (και κατά συνέπεια στο γενικότερο) αναπτυξιακό σχεδιασμό. Είναι σε θέση να ιδρύει τοπικούς φορείς, είτε ως Ν.Π.Δ.Δ. είτε ως Ν.Π.Ι.Δ., που εφαρμόζουν την τοπική αναπτυξιακή, και όχι μόνο, πολιτική της. Αυτή, βέβαια, είναι μια εικόνα της ελληνικής τοπικής αυτοδιοίκησης αποφορτισμένης από αρκετά αρνητικά σημεία που τη χαρακτηρίζουν και αποτελούν προβλήματα σε μακροχρόνια βάση. Μερικά από τα σημαντικότερα:

- Η αποκέντρωση και κυρίως η «αποσυγκέντρωση» αρμοδιοτήτων από μέρους της κεντρικής διοίκησης και
- Η έλλειψη οικονομικών και ανθρώπινων πόρων.

¹⁴ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ. Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα. Η περιφερειακή διάσταση Αθήνα 1994, σελ. 33-34.

¹⁵ ΤΣΑΚΗΡΙΔΗ – ΘΕΟΦΑΝΙΔΗ ΌΛΓΑ, «Τοπική Αυτοδιοίκηση και Πολιτισμική Διαχείριση»: Τάσεις Ομογενοποίησης και Διαφοροποίησης, Τετράδια Τοπικής Αυτοδιοίκησης τευχ. 2/2003 εκδ. ΚΕΔΚΕ.

Θεσμικά, όμως, αλλά και ουσιαστικά, η τοπική αυτοδιοίκηση ως «ο αρμόδιος θεσμός για τη μέριμνα των τοπικών υποθέσεων» ενεργοποιείται μεταξύ άλλων και στον τομέα του πολιτισμού. Η ενεργοποίηση της αυτή δεν είναι πανελλαδικά όμοια, διότι το μέγεθος, η ένταση και η ποιότητα της εξαρτώνται από παράγοντες, όπως:

- Το μέγεθος και η ποιότητα των πολιτισμικών στοιχείων της περιοχής
(Μνημεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Παράδοση).
- Η ύπαρξη αποτελεσματικών και κατάλληλα εκπαιδευμένων πολιτιστικών στελεχών που θα ασχοληθούν συστηματικά για την αξιοποίηση αυτών των στοιχείων.
- Η επάρκεια οικονομικών πόρων για την περιοχή και το δήμο (επιχειρήσεις που διατίθενται για χορηγικές δραστηριότητες, ευεργέτες, ποσοστό ευημερίας των πολιτών).

Η συσσωρευμένη εμπειρία που έχει δημιουργηθεί στον τομέα αυτόν ανεπιφύλακτα μας οδηγεί στη διατύπωση της θέσης, πως η τοπική αυτοδιοίκηση πλέον, εάν αξιοποιήσει τις προϋποθέσεις που της παρέχονται για ανάπτυξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ελληνικό Κράτος, η πολιτισμική της παρέμβαση θα είναι καθοριστική και ολοένα σημαντικότερη. Η παρέμβαση αυτή καθορίζεται από τη χάραξη τοπικής πολιτιστικής πολιτικής στο πλαίσιο της επίτευξης μιας ισόρροπης ανάπτυξης (με ιδεολογικό άξονα, ο οποίος έχει υιοθετηθεί από όλους τους δήμους και κοινότητες της χώρας, την «αιφόρο» ανάπτυξη) που εκφράζεται και υλοποιείται μέσα από τους δημοτικούς ή διαδημοτικούς φορείς. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, δηλαδή, έχει αναδειχθεί σε πρωταγωνιστικό φορέα σχετικά με τη διαχείριση της τοπικής κουλτούρας, εφόσον διαθέτει:

α) τα μέσα ενίσχυσης των τοπικών ιδιωτικών πρωτοβουλιών (όπου είναι δυνατόν ν' αναπτυχθεί συνεργασία) και

β) δικούς της πολιτιστικούς φορείς (πνευματικά κέντρα κ.ά.)

Ακόμη, η τοπική αυτοδιοίκηση διατηρεί το βασικό συντονιστικό ρόλο για την ανάπτυξη των τοπικών πολιτιστικών πρωτοβουλιών από άλλους φορείς όπως είναι τα ιδιωτικά σωματεία (σύλλογοι), η Εκκλησία και το σχολείο.

Αξιόλογο επίσης, είναι να αναφερθεί πως έχουν πλέον αναπτυχθεί και μηχανισμοί προβολής της πολιτιστικής ταυτότητας, αλλά και προώθησης του πολιτιστικού έργου με την ίδρυση και ανάπτυξη δημοτικών ή διαδημοτικών μέσων μαζικής ενημέρωσης (ενημερωτικά έντυπα, ραδιόφωνο, τηλεόραση, δημιουργία ηλεκτρονικών σελίδων, ανάπτυξη ηλεκτρονικών προγραμμάτων στις λεωφόρους).

Οι δραστηριότητες της ΓΑ σε θέματα πολιτιστικής ανάπτυξης.

Η σύγχρονη δραστηριότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης περιλαμβάνει:

- Ανάπτυξη του χώρου του θεάματος (κινηματογράφοι, κινηματογραφικές λέσχες, Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα. (ΔΗΠΕΘΕ)
- Ανάπτυξη εκδηλώσεων θέσης και ακροάματος (δημοτικές ορχήστρες, δημοτικές χορωδίες, μουσικές εκδηλώσεις, εκθέσεις έργων τέχνης).
- Ανάπτυξη της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και παιδείας (ωδεία, σχολές χορού, εικαστικά εργαστήρια, θεατρικά εργαστήρια)
- Διατήρηση και προβολή της παράδοσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς (εργαστήρια λαϊκής τέχνης, παραδοσιακά χορευτικά σχήματα, εκμάθηση λαϊκών μουσικών οργάνων, εργαστήρια βυζαντινής αγιογραφίας, αποκαταστάσεις παλαιών κτιρίων ή και οικιστικών συνόλων κ.α)

- Υποστήριξη και καλλιέργεια της πνευματικής κίνησης (βιβλιοθήκες, αρχεία, διαλέξεις, εκδοτικές δραστηριότητες, έρευνες κ.α).
- Υποστήριξη ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην βελτίωση της ποιότητας ζωής (στέκια νεολαίας, αθλητικοί αγώνες, αθλοπαιδίες, εκδρομές, παιδικές κατασκηνώσεις).
- Ανάπτυξη διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων και προβολή της ταυτότητας.
- Διαφορετικών κατοίκων ως προς την εθνότητα, το θρήσκευμα κ.α

5. Η πολιτιστική Πολιτική ως μοχλός ανάπτυξης της πόλης.

Η εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση στέρησε την ελληνική επαρχία από το ανθρώπινο δυναμικό και κυρίως τις παραγωγικές ηλικίες. Ακολούθησε η αναπτυξιακή στασιμότητα και η πολιτειακή εγκατάλειψη. Στην συνέχεια η γιγάντωση των πόλεων άλλαξε την εικόνα του κοινωνικού γίνεστε οι σημαντικές αλλαγές παρατηρήθηκαν στην οικογένεια, στην εργασία, στην καταναλωτική συμπεριφορά, στις αξίες, στην διάθεση του χρόνου, στις διαπροσωπικές σχέσεις, και στην επικοινωνία με την σταδιακή εξάπλωση και την επικράτηση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ). Θα χαρακτηρίζαμε αποπνικτική την ανομοιογένεια με την οποία αναπτύσσονται οι σύγχρονες μεγαλουπόλεις σ' όλο τον κόσμο, συγκροτώντας αυτό που αποκαλείται «μαζικός πολιτισμός»¹⁶ με πρωταγωνιστικό ρόλο την ΜΜΕ στην διαμόρφωση της κοινής γνώμης.

¹⁶ ΜΠΠΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική περιφερειακή ανάπτυξη» Καλαμάτα 1999, σελ. 62-63.

Μια τέτοια ομοιομορφία θέτει προβληματισμούς. Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη δεν έχουν ξεφύγει σε μια τέτοια εξέλιξη αφού αποτελούν μεγάλα αστικά κέντρα). Από την ισοπεδωτική αυτή ομοιογένεια του μαζικού πολιτισμού δείχνουν να διαφεύγουν, προς το παρόν, οι μικρές πόλεις και κοινότητες ωστόσο μεταβληθούν και αυτές σε απλό στίγμα οικογενειακής καταγωγής ή θέρετρα διακοπών. Σ' αυτές διατηρούνται οι παραδόσεις και η αυθεντικότητα στην δημιουργία αγαθών, που το γύρισμα του αιώνα ετοιμάζεται να εξαλείψει, απλά οι άνθρωποι που κατέχουν την τέχνη από γενιά σε γενιά πεθαίνουν, ενώ ελάχιστοι ενδιαφέρονται να καταγράψουν την τέχνη όσο αυτή είναι ακόμη «εν ζωή».

Από τα παραπάνω αναδεικνύεται η σπουδαιότητα του ρόλου η σπουδαιότητα του ρόλου των τοπικών φορέων και ειδικότερα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στην Τοπική Αναπτυξιακή διαδικασία. Η διατήρηση και καλλιέργεια ή μη των παραδοσιακών ή άλλων στοιχείων είναι πολιτικές αποφάσεις και ευθύνες που βαρύνουν πρώτα απ' όλους τους τοπικούς φορείς, εξουσίας, τους αρμόδιους για την χάραξη πολιτιστικής και κοινωνικής πολιτικής ή ακόμα, για την ευαισθητοποίηση της κεντρικής εξουσίας. Για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σ' αυτό το ρόλο οι πολιτιστικοί φορείς χρειάζονται επαρκή μέσα για παράδειγμα, κατάλληλα καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό και ένα θεσμικό πλαίσιο που θα ενδυναμώνει τις προσπάθειες και θα δημιουργηθεί ένα σύστημα εξερεύνησης οικονομικών πόρων από άλλες πηγές σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο (Δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκησης Περιφέρειας, Υπουργεία, Επιχειρήσεις), ενώ συγχρόνως θα αμβλύνει τη διαμάχη στους κεντρικούς φορείς εξουσίας και λήψης αποφάσεων.

Η ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων παραδοσιακά είχε συνδεθεί με τον εθελοντισμό και τον ερασιτεχνισμό. Από την δεκαετία του '80 όμως, ο πολιτισμός άρχισε να παίρνει μια πιο τεχνοκρατική

διάσταση, να αναπτύσσεται ο επαγγελματισμός στη διοίκηση των πολιτιστικών τομέων και να συνδέεται ο πολιτισμός με την παραγωγή και την οικονομία. Την τελευταία δεκαετία οι κατευθύνσεις της πολιτιστικής έχουν πάρει έναν οικονομίστικο χαρακτήρα λόγω της αλλαγής των οικονομικών σχέσεων που διατηρούν έντονο το στοιχείο του ανταγωνισμού¹⁷

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες μπορούν να αναδειχθούν ως ισχυρό μέσο για την ανάπτυξη της πόλης είτε προς την κατεύθυνση της άμβλυσης των αντιθέσεων μεταξύ μειονεκτικών ομάδων και της πλειοψηφίας (πχ. Δήμος Μενεμένης / τσιγγάνοι, Δήμος Κομοτηνής / Μουσουλμανική κοινότητα και Ρωσοπόντιοι, Δήμος Ναυπλίου κ.α.) είτε προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός πολιτιστικού ελκυστικού περιβάλλοντος, αξιοποιήσιμου στο πλαίσιο του πολιτιστικού τουρισμού (π.χ. Πήλιο, Χίος, Μάνη, Ζαχαροχώρια) ή τέλος, μιας αποτελεσματικότερης προσέγγισης πληθυσμού – στόχων κοινωνικής πολιτικής (Παιδιά: κέντρα δημιουργικής απασχόλησης, παιδικά μουσεία, παιδικά εργαστήρια κ.α. ή ηλικιωμένοι: ΚΑΠΗ).

Η αποτελεσματικότητα της πολιτιστικής πολιτικής, όπως αποδεικνύεται και από τη διεθνή εμπειρία εξαρτάται από πολλούς παράγοντες: ένας από αυτούς είναι κατά πόσο θα επιτευχθεί η σύνδεση της με την τοπική παραγωγή, τις τοπικές πολιτιστικές βιομηχανίες ενώ παράλληλα να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατόν «θερμότερη» συμμετοχή των κατοίκων. Το τελευταίο συνδέεται με τις αρχές της πολιτιστικής δημοκρατίας (διακυβερνητική συνδιάσκεψη του Ελσίνκι 1972), όπου η διαδικασία συμμετοχής στα πολιτιστικά δρώμενα έχει μεγαλύτερη σημασία από τα αποτελέσματα, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν πρέπει κανείς να σκοπεύει και στην ποιότητα. Η πολιτιστική δημοκρατία όταν δεν διολισθαίνει σε πολιτιστικό λαϊκισμό, μπορεί να αποτρέψει:

¹⁷ ΣΚΙΑ – ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Χ. «Διαδικασία πολιτιστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Η περίπτωση της Καλαμάτας» Διδακτορική διατριβή Πάντειο Πανεπιστήμιο. 2000, σελ. 29 – 30.

- Ακρότητες εθνοκεντρισμού, με την έννοια της απομόνωσης του «ξένου» ή του μη ομοίου» από την πλειοψηφία της τοπικής κοινωνίας.
- Παθητική κατανάλωση πολιτιστικών μηνυμάτων, όπως αυτά παρουσιάζονται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ).
- Ανάπτυξη του τοπικού πολιτισμού.
- Φαινόμενα απομονωτισμού σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο, με την ενδυνάμωση των ανθρώπινων σχέσεων και της δημιουργικότητας των ατόμων και ομάδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Υπουργείο Πολιτισμού.

Το Υπουργείο Πολιτισμού αποτελεί τον κεντρικό φορέα άσκησης πολιτιστικής πολιτικής στην Ελλάδα, το οποίο ιδρύθηκε το 1971 και καθορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσει η ΓΑ και η δραστηριότητα της. Η σύσταση του Υπουργείου Πολιτισμού εκφράζει την καθοριστική παρέμβαση της κεντρικής εξουσίας του πολιτιστικού τομέα. Στα πλαίσια της αρμοδιότητας του για την ανάπτυξη και προβολή των ελληνικών γραμμάτων και του πολιτισμού διατυπώνει και εφαρμόζει την γενική πολιτική σε θέματα πολιτιστικά σε συνεργασία με τους συναρμοδίους για τα θέματα αυτά φορείς και συντονίζει την πολιτική των συναρμοδίων φορέων. Έκφραση αυτής της πολιτικής είναι το Υπουργείο Πολιτισμού αποτελεί ο Νόμος 2557/97, με τον οποίο θεσπίζονται νέοι θεσμοί και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης στους τομείς πολιτισμού.

2. Θεσμοί – μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης του Υπουργείου Πολιτισμού.

α) Εθνική Πολιτική Βιβλίου – Λογοτεχνικά Βραβεία.

Το Υπουργείο Πολιτισμού μεριμνά για την προβολή και διάδοση της Ελληνικής Λογοτεχνίας και ενίσχυση Ελλήνων πνευματικών δημιουργών με την βράβευση έργων Ελληνική Λογοτεχνίας και

μεταφράσεων έργων τόσο λογοτεχνίας στην Ελλ. Γλώσσα όσο και έργων Ελληνικής Λογοτεχνίας σε ξένη γλώσσα καθώς και με την βράβευση συγγραφέων για το σύνολο του έργου τους¹⁸.

Με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού απονέμονται τα ακόλουθα ετήσια βραβεία:

- α) Λογοτεχνίας (Βραβείο μυθιστορήματος, διηγήματος, ποίησης),
- β) Λογοτεχνικής μετάφρασης (Βραβείο Μετάφρασης έργου ελληνικής Λογοτεχνίας σε ξένη γλώσσα, βραβείο μετάφρασης έργου ξένης Λογοτεχνίας σε ελληνική γλώσσα)
- γ) Δοκίμια – Μαρτυρίας (Βραβείο Δοκιμίου – κριτικής, Βραβείο Μαρτυρίας – βιογραφίες - χρονικού – ταξιδιωτικής Λογοτεχνίας)
- δ) Παιδικού βιβλίου (Βραβείο παιδικού Λογοτεχνικού βιβλίου, Βραβείο εικονογράφησης παιδικού βιβλίου, Βραβείο βιβλίου Γνώσεων για παιδιά)

Τα παραπάνω βραβεία απομένονται κάθε χρόνο σε συγγραφείς που τα βιβλία τους έχουν εκδοθεί κατά το προηγούμενο έτος (1^η Ιανουαρίου – 31^η Δεκεμβρίου) και έχουν κατατεθεί μέχρι την 31^η Ιανουαρίου του χρόνου κατά τον οποίο πραγματοποιείται η κρίση στην εθνική βιβλιοθήκη της Ελλάδας.

β) Εικαστική πολιτική – Μουσεία και κέντρα σύγχρονης τέχνης.

Το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (ΕΜΣΤ) με έδρα την Αθήνα και το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (ΚΜΣΤ) με έδρα την Θεσσαλονίκη εποπτεύονται από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Αποκαλούνται πλέον Μουσεία λειτουργούν για το δημόσιο συμφέρον και κατά τους κανόνες ιδιωτικής οικονομίας και διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο.

Στους σκοπούς των ιδρυόμενων Μουσείων περιλαμβάνονται:

¹⁸ ΜΠΙΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική περιφερειακή Ανάπτυξη» 1999, σελ. 67.

- α) Η διάσωση και ανάδειξη έργων Ελλήνων και ξένων λογοτεχνών τα οποία ανήκουν στην ιστορία της σύγχρονης τέχνης.
- β) Η προαγωγή της αισθητικής καλλιτεχνικής παιδείας του κοινού.
- γ) Η ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας σε θέματα ιστορίας και θεωρίας της σύγχρονης τέχνης και καλλιτεχνικής δημιουργίας
- δ) Η εξυπηρέτηση της εξειδίκευσης στη μουσειολογία Ιστορικών και θεωρητικών της τέχνης.

γ) Θέατρο, χορός και άλλες παραστατικές τέχνες.

Με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού προκηρύσσεται και καθιερώνεται ετήσιος διαγωνισμός απονομής κρατικού βραβείου συγγραφής παιδικού θεατρικού έργου, το πρώτο δίμηνο κάθε έτους. Το ετήσιο κρατικό βραβείο ονομάζεται «ΚΡΑΤΙΚΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ».

Απονέμεται σ' ένα Έλληνα δημιουργό ή σύνολο δημιουργών μέχρι 30 ετών και αφορά το σημαντικότερο πολιτιστικό έργο νέου δημιουργού του προηγούμενου της απονομής έτους.

Η απονομή του έργου γίνεται από όλες τις τέχνες. Επίσης καθορίζεται χρηματικό έπαθλο του βραβείου καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

Το Υπουργείου Πολιτισμού απονέμει Κρατικό βραβείο χορού για την ενίσχυση και διάδοση της τέχνης του χορού στον τομέα του Κλασικού μπαλέτου, μοντέρνου και σύγχρονου χορού, που αφορούν στην καλύτερη:

- α) Παραγωγή
- β) Χορογραφία
- γ) Πρωτοποριακή
- δ) Ανδρική ερμηνεία

ε) Γυναικεία ερμηνεία

Η απονομή βραβείου γίνεται με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού, μετά από εισήγηση της γνωμοδοτικής επιτροπής χορού, διευρυμένης με έναν εκπρόσωπο του ελληνικού τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου χορού, έναν εκπρόσωπο Σωματίου χορού και ρυθμικής, έναν εκπρόσωπο του μπαλέτου της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και με ένα μουσικό σκηνογράφο – ενδυματολόγο και μέχρι 3 κρατικούς χορούς με στήλη σε ημερήσια εφημερίδα ή περιοδικό έντυπο.

Με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού καθορίζονται τα χρηματικά έπαθλα για κάθε βραβείο.

Για την ενίσχυση της νεοελληνικής θεατρικής δημιουργίας, με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού, μετά από γνώμη της γνωμοδοτικής επιτροπής θεάτρου, ανατίθεται, κάθε έτος, σε 5 αναγνωρισμένους θεατρικούς συγγραφείς ή συγγραφή θεατρικών έργων. Με την ίδια απόφαση θα καθορίζονται το ύψος της αμοιβής του συγγραφέα και κάθε άλλη λεπτομέρεια σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις της ανάθεσης ιδρύεται ως αυτοτελές τμήμα του κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδας (Κ.Θ.Β.Ε) η «όπερα Δωματίου Θεσσαλονίκης» (ΟΔΘ).

Στους σκοπούς της όπερας περιλαμβάνονται:

1. Η ανάπτυξη, προαγωγή, προβολή και διάδοση της μελοδραματικής τέχνης στην Θεσσαλονίκη.
2. Η σκηνική διδασκαλία και παρουσίαση έργων, συμφωνιών έργων και κλασσικού τραγουδιού.
3. Η μελέτη, έρευνα και παρουσίασα έργων Ελλήνων δημιουργών.
4. Η εξειδίκευση του κοινού με το ρεπερτόριο όπερας.
5. Η αξιοποίηση του τοπικού καλλιτεχνικού δυναμικού και η εξυπηρέτηση της περιφερειακής πολιτιστικής ανάπτυξης.
6. Η σύσταση λειτουργίας εργαστηρίων λυρικού τραγουδιού για την εκπαίδευση, εξειδίκευση νέων μουσικών στο τομέα της όπερας.

7. Η εξασφάλιση προϋποθέσεων για τη δημιουργία και ανάδειξη νέων μελοδραματικών έργων.

8. Η σύσταση, οργάνωση και λειτουργία μουσικού αρχείου και μουσικής βιβλιοθήκης.

δ) Κινηματογραφική πολιτική.

Από το Υπουργείο Πολιτισμού εποπτεύεται το «ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ» (ΦΚΘ), λειτουργεί για τι δημόσιο συμφέρον κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και διέπεται από το ιδιωτικό δίκαιο.

Σκοπός του «ΦΕΣΤΙΒΑΛ» είναι η διάδοση του κινηματογράφου και η διαπαιδαγώγηση, η ψυχαγωγία και πνευματική καλλιέργεια του κοινού με την προβολή ελληνικών και ξένων ταινιών ποιότητας.

Στο σκοπό περιλαμβάνονται, ιδίως, η προώθηση και η προβολή των ελληνικών κινηματογραφικών ταινιών και γενικά η ενίσχυση των δυνατοτήτων και η ανάπτυξη της ελληνικής κινηματογραφικής, η προώθηση, διάδοση και προβολή ξένων ταινιών του νέου κινηματογράφου από όλο τον κόσμο, καθώς και η ανάδειξη της πόλης της Θεσσαλονίκης ως τόπου συνάντησης των Ελλήνων και ξένων δημιουργών.

1) Τη διοργάνωση του Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου στην Θεσσαλονίκη με ελληνικές κινηματογραφικές ταινίες μεγάλου μήκους και με κινηματογραφικές ταινίες Ελλήνων και ξένων δημιουργών από όλο τον κόσμο.

2) Τη διοργάνωση εκδηλώσεων παράλληλα με τα δύο φεστιβάλ με αξιόλογες ελληνικές και ξένες κινηματογραφικές ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους.

3) Τη διοργάνωση αγοράς (market) κινηματογραφικών ταινιών και οπτικοακουστικών προϊόντων.

4) Την προώθηση των προγραμμάτων του φεστιβάλ και των παράλληλων εκδηλώσεων του και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας.

5) Την πραγματοποίηση αφιερωμάτων (εκδόσεις, προβολές, διαλέξεις) σε σκηνοθέτες, ηθοποιούς, τεχνικούς, κινηματογραφικά κινήματα.

6) Το φεστιβάλ για την εξυπηρέτηση των σκοπών του, μπορεί να συμμετέχει σε εταιρείες και σε άλλους φορείς και να διατηρεί γραφείο και σε άλλες πόλεις.

Οι πόροι του φεστιβάλ είναι:

1) Η ετήσια επιχορήγηση του Υπουργείου πολιτισμού, για την οποία θα υπάρχει σχετική ειδική πρόβλεψη στο ετήσιο προϋπολογισμό του.

2) Ενισχύσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση και διεθνές οργανισμούς, επιχορηγήσεις δημοσίων ή μη φορέων και οργανισμών, έσοδα από τις καλλιτεχνικές του δραστηριότητες, χορηγίες, έσοδα από εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων, από δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες, καταπιστεύματα καθώς και κάθε είδους κοινωνικοί πόροι.

ε) Ορχήστρες και μουσική εκπαίδευση.

Το «ειδικό ταμείο οργάνωσης συναυλιών κρατικής ορχήστρας Αθηνών» με έδρα την Αθήνα και το «ειδικό ταμείο οργάνωσης συναυλιών κρατικής ορχήστρας Θεσσαλονίκης» με έδρα την Θεσσαλονίκη εποπτεύονται από το Υπουργείο Πολιτισμού και αναφέρονται ως «ταμεία».

Τα ταμεία λειτουργούν κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο.

Σκοπός των «ταμείων» είναι η διαχείριση των κάθε είδους πιστώσεων, πόρων, εισόδων, και περιουσίας των κρατικών ορχηστρών

Αθηνών και Θεσσαλονίκης και η διάθεση αυτών για την οργάνωση συναυλιών, η ίδρυση και η λειτουργία μουσικών συναυλιών, την συνεργασία και σύμπραξη με άλλους καλλιτεχνικούς φορείς του Δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα.

Οι πόροι των ταμείων είναι:

- Επιχορήγηση του Υπουργείου Πολιτισμού
- Έσοδα προερχόμενα από μουσικές εκδηλώσεις και παραγωγές.
- Εισφορές, δωρεές, χορηγίες, επιχορηγήσεις, κληρονομίες, κληροδοσίες, καταπιστεύματα και κάθε άλλο έσοδο από κρατική ή ιδιωτική πηγή.
- Ενισχύσεις από την ευρωπαϊκή ένωση (ΕΕ) και άλλους διεθνείς οργανισμούς.
- Έσοδα από επενδύσεις χρηματικών κεφαλαίων.
- Έσοδα από εκμετάλλευση ακινήτων και περιουσιακών στοιχείων.
- Έσοδα από κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Τα ταμεία απολαμβάνουν όλων των διοικητικών, οικονομικών και δικαστικών ατελειών, καθώς και όλων των δικονομικών και ουσιαστικών προνομίων του Δημοσίου. Τα ταμεία διοικούνται από 5μελές Διοικητικό Συμβούλιο που διορίζεται για τετραετή θητεία με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού που δημοσιεύεται στην εφημερίδα της κυβερνήσεως.

Η μουσική εκπαίδευση διακρίνεται σε βασική και ανώτερη και παρέχεται από δημόσιες και ιδιωτικές σχολές. Οι σχολές εποπτεύονται από το Υπουργείο Πολιτισμού. Η βασική μουσική εκπαίδευση έχει ως σκοπό την παροχή βασικών μουσικών γνώσεων και την προετοιμασία για την εισαγωγή στις ανώτερες σχολές μουσικής εκπαίδευσης. Η ανώτερη μουσική εκπαίδευση έχει ως σκοπό την παροχή μουσικής εκπαίδευσης στο ανώτερο δυνατό επίπεδο, μπορεί δε να οδηγεί και στην επαγγελματική μουσική σταδιοδρομία. Η ίδρυση και λειτουργία

ιδιωτικών σχολών μουσικής εκπαίδευσης υπόκεινται σε προηγούμενη άδεια που εκδίδεται από το Υπουργείο Πολιτισμού.

στ.) Προβολή και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς Μουσειακή Πολιτική.

Η Μουσειακή Πολιτική σχεδιάζεται και εφαρμόζεται από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Συγκροτείται γνωμοδοτικό Συμβουλίου Μουσειακής πολιτικής το οποίο απαρτίζεται από 15 μέλη. Τα μέλη διορίζονται από το Υπουργείο Πολιτισμού για τριετή θητεία η οποία μπορεί να ανανεώνεται.

Με απόφαση διορισμού των μελών ορίζεται και ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του Συμβουλίου. Στο Συμβούλιο μετέχουν στελέχη της αρχαιολογικής υπηρεσίας με ιδιαίτερη γνώση και εμπειρία σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των μουσείων, διευθύνοντες μη κρατικών μουσείων, εκπρόσωπος του επιμελητηρίου εικαστικών τεχνών Ελλάδας, ειδικοί επιστήμονες και προσωπικότητες του πνευματικού πολιτικής ύστερα από ερωτήματα του Υπουργείου Πολιτισμού και εισηγείται μέτρα υποστήριξης και εξειδίκευσης της μουσειακής πολιτικής.

Συνίσταται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας υπό την επωνυμία «Ανώνυμη εταιρεία προβολής της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς». Έδρα της εταιρείας είναι η Αθήνα. Με απόφαση του Δ.Σ της εταιρείας και έγκριση του Υπουργείου Πολιτισμού πώλησης της εταιρείας στο εσωτερικό ή εξωτερικό. Τους όρους λειτουργίας καθώς και την έκταση και τη φύση των εργασιών των παραπάνω καθορίζει το Δ.Σ. Η εταιρεία δικαιούται να κάνει χρήση των εργαστηρίων και των χώρων του ταμείου Αρχαιολογικών πόρων και απαλλοτριώσεων, καθώς και των χώρων του Υπουργείου Πολιτισμού. Σκοπός της εταιρείας είναι η απόδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και του πολιτιστικού δυναμικού της χώρας στο πλαίσιο της σχετικής πολιτικής

που καθορίζεται από το Υπουργείο Πολιτισμού τα προς διανομή κέρδη της εταιρείας διατίθενται στο χώρο ευθύνης των αρχαιολογικών και αναστηλωτικών υπηρεσιών του Υπουργείου πολιτισμού.

Στο σκοπό περιλαμβάνονται κυρίως:

1) Η παραγωγή, έκδοση και διάθεση βιβλίων, περιοδικών και άλλων έντυπων οπτικοαουστικού υλικού, φωτογραφιών, παιχνιδιών ή άλλων συναφών αντικειμένων που συνδέονται με την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού, καθώς και η οργάνωση συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων στην Ελλάδα και εξωτερικό.

2) Η διαχείριση των δικαιωμάτων του Δημοσίου επί των στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς, στο μέτρο που αυτή της ανατίθεται κατά περίπτωση ή για κατηγορίες θεμάτων με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού μετά από γνώμη του κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Με αποφάσεις του Υπουργείου Πολιτισμού μπορούν να επιχορηγούνται κάθε είδους πιστώσεις νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου με κοινωφελείς ή πολιτιστικούς σκοπούς, ότι ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και πολιτιστικοί σύλλογοι. Από τους προϋπολογισμούς του Υπουργείου Πολιτισμού την περίοδο 1974 – 1989 προκύπτει ότι οι «ανελαστικές δαπάνες του Υπουργείου Πολιτισμού (ενοίκια, συντήρηση μηχ/των, μισθοί κλπ) κυμαίνονται 65-70% του συνόλου των δαπανών άρα το 30% διαθέτεται σε επενδύσεις για τον πολιτισμό.

1. Γενικά επιχορηγήσεις.

Την δεκαετία '80 και '90 παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων επίσης των πολιτιστικών συλλόγων, σωματείων, πνευματικών κέντρων σ' όλη την Ελλάδα.

Την περίοδο 1982 – 1989 το μέσο ετήσιο ποσοστό του κρατικού προϋπολογισμού για το Υπουργείο Πολιτισμού κυμαίνεται στο 0,47% και το 1992 σε 0,41%

Σημαντικά στοιχεία είναι επίσης, ότι η κατά κεφαλή δημόσια δαπάνη για τον πολιτισμό της χώρας ήταν 1985, 2 EGU, έναντι 19,1 EGU κατά μέσο όρο στις χώρες της Ε.Ε. Τα μικρότερα ποσοστά για τον πολιτισμό διατίθεται στην Ελλάδα. Περίπου 0,29% του κρατικού προϋπολογισμού¹⁹.

Τα κονδύλια που διατίθενται για προγράμματα είναι χαμηλά. Το σύνολο των κρατικών δαπανών για τον πολιτισμό από το Υπουργείο

¹⁹ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΒΛ. «Για μια πολιτική κουλτούρας», Αθήνα 1990, σελ. 225.

Πολιτισμού έχει παραμείνει σταθερό και σε χαμηλά επίπεδα μέχρι σήμερα από 0,4% ως 0,6% του κρατικού προϋπολογισμού.

Στο τομέα της Αυτοδιοίκησης υπάρχει οικονομικό πρόγραμμα σχετικά με τον πολιτισμό καθώς οι πόροι της ΤΑ και η κατανομή των επιδοτήσεων δεν αξιοποιούνται ορθολογικά.

2. Χορηγίες – Χρηματοδότηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Με το αναπτυξιακό πενταετές πρόγραμμα του 1988 - 1992, το κράτος καλούσε την ιδιωτική πρωτοβουλία για τη χορηγία της στην πολιτιστική ανάπτυξη.

Έτσι γίνεται η αρχή ώστε το ιδιωτικό κεφάλαιο να αναλάβει πρωτοβουλία για τις τέχνες και γενικότερα τον πολιτισμό.

Ήδη από το Νοέμβριο του 1986, είχε εμφανισθεί ο Όμιλος Ενίσχυσης Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων (Ο.Μ.Ε.Π.Ο.), μια πρωτοβουλία ανθρώπων που εκπροσωπούσαν σοβαρές και μεγάλες επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Στόχος ήταν η οικονομική ενίσχυση ή και η εξολοκλήρου οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων²⁰.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο θεσμός της χορηγίας ενδυναμώθηκε στην Ευρώπη μετά τις σοβαρές περικοπές που έκαναν στους προϋπολογισμούς για τον πολιτισμό, η Κυβέρνηση της Θάτσερ στη Βρετανία, και η Κυβέρνηση του Ζακ Σιράκ στη Γαλλία. Συνήθως ως αντάλλαγμα σ' αυτά, οι χορηγοί είχαν την προβολή του ονόματος τους, των προϊόντων ή των αντίστοιχων υπηρεσιών της επιχείρησης.

Ο χορηγός, όπως είναι γνωστό, επιλέγει τον καλλιτέχνη η δαπάνη που κάνει, αναγνωρίζεται ως κοινωφελές έργο και έχει και τη σχετική φοροαπαλλαγή.

Βέβαια, τα νομικά πλαίσια της λειτουργίας του θεσμού άργησαν να τεθούν, ενώ και οι επιχειρηματίες αρχικά ήσαν αρκετά διστακτικοί, αφού

²⁰ ΜΠΠΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη», 1999, σελ. 133.

δεν έβλεπαν άμεσα όφελος. Αργότερα, καθώς ο Ο.Μ.Ε.Π.Ο. μπόρεσε να διευρύνει τα σχέδια και τις παρεμβάσεις του, θα συντελέσει και στην κατανόηση του θεσμού, με αποτέλεσμα η ιδιωτική πρωτοβουλία να δείξει αρκετή προθυμία στο θέμα των χορηγιών.

Ο ιδιωτικός τομέας πράγματι μπορεί να αποτελέσει σήμερα ένα σημαντικό παράγοντα ενίσχυσης της πολιτιστικής δράσης των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μέσω της αξιοποίησης του θεσμού της χορηγίας²¹.

Στις γενικές κατευθύνσεις του αναπτυξιακού προγράμματος 1988 – 1992 αφορά την πολιτιστική δραστηριότητα αναφέρεται

- Η αύξηση κονδυλίων που διατίθενται από το κράτος στον τομέα της πολιτιστικής ανάπτυξης
- Εξερεύνηση άλλων πηγών χρηματοδότησης
- Προώθηση μόνο σχεδίου για την φορολογική απαλλαγή των χρημάτων που διατίθενται από οργανισμούς ιδιώτες και εταιρείες για την ενίσχυση πολιτιστικών δραστηριοτήτων²²

3. Πενταετή αναπτυξιακά προγράμματα και πολιτισμός.

Η ανάγκη μεθοδικής σχεδίασης και προγραμματισμού της ελληνικής πολιτιστικής πολιτικής ανέκυψε με την ίδρυση του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών το 1971. Σ' αυτόν το νέο Κρατικό Πολιτιστικό Φορέα (ΚΠΦ), συγκεντρώθηκαν όλες οι διάσπαρτες στον κρατικό μηχανισμό υπηρεσίες, που διαχειριζόνταν ως τότε τις σχέσεις του πολιτιστικού χώρου με την πολιτεία. Ουσιαστικά όμως, μόνο μετά τη μεταπολίτευση (1974) διαμορφώθηκαν οι

²¹ ΒΑΓΓΙΩΝΑ ΑΝ. «Πολιτιστική ανάπτυξη και Τοπική Αυτοδιοίκηση» στο περιοδικό «Τοπική Αυτοδιοίκηση», τεύχος 2 (80) Αθήνα 1992, σελ. 57.

²² ΚΕΠΕ Εκθέσεις για το πρόγραμμα 1988-1992 πολιτιστική ανάπτυξη 1992, σελ. 96.

προϋποθέσεις για άσκηση αποτελεσματικής κρατικής παρέμβασης στα πολιτιστικά.

Οι νέες απόψεις που είχαν αρχίσει να επικρατούν στο διεθνή χώρο ως προς το ρόλο της πολιτιστικής λειτουργίας στη γενικότερη αναπτυξιακή διαδικασία, κατανοήθηκαν ως ένα βαθμό και από τους αρμόδιους στην Ελλάδα. Έτσι, επιχειρήθηκε στενότερη και συστηματικότερη σύνδεση του πολιτιστικού τομέα με τη γενικότερη κυβερνητική πολιτική. Αποφασίστηκε δηλαδή, η κατάρτιση Προγράμματος Πολιτιστικής Ανάπτυξης και για πρώτη φορά η ενσωμάτωση του στο πενταετές πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης των ετών 1978-1982²³.

Μετά το 1974 λοιπόν, η πολιτιστική ζωή στη χώρα μας αναδιατάσσεται περνώντας σε μια νέα κατάσταση. Αναγνωρίζεται η ανάγκη πολιτιστικού προγραμματισμού και εντάσσεται στη συνέχεια στα πενταετή προγράμματα ανάπτυξης. Μετά το 1981, η Κυβέρνηση μέσω του Κράτους, προσπαθεί να αναπλάσει τον κοινωνικό πολιτιστικό ιστό, δημιουργώντας σε αντιστοιχία με το «κοινωνικό κράτος» και ένα παράλληλο «πολιτιστικό κράτος». Ο πολιτισμός ωφελείται εν μέρει υλικά, ο κρατικός μηχανισμός γίνεται ελαστικότερος, αφού ανακαλύπτει και άλλα πεδία δράσης. Η προσπάθεια όμως αποκόμισης πολιτικών ωφελημάτων και κατ' επέκταση η υποταγή της κυβερνητικής πολιτιστικής πολιτικής σε βραχυπρόθεσμους στόχους, θα υπονομεύσει και τις καλές προσπάθειες αυτής της περιόδου.

Για πρώτη φορά στο πρόγραμμα 1976-1980, μεταξύ άλλων αναγνωρίζεται ο πολιτισμός της εργασίας και μάλιστα στις προϋποθέσεις της ποιότητας του, δηλαδή ο χρόνος εργασίας, οι συνθήκες και η καλύτερη δυνατότητα αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης μέσω και της αναψυχής.

²³ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ. « Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα» Αθήνα 1990, σελ. 37.

Στο πρόγραμμα 1978-1982 γίνεται προσπάθεια να συνδεθεί η κοινωνική με την πολιτιστική πραγματικότητα. Επίσης αναγνωρίζεται ότι ο ιδιωτικός τομέας που κυριαρχούσε στο χώρο του πολιτισμού, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα, ενώ η κρατική μηχανή παρουσιάζει πολλές αδυναμίες, όπως πολυαρχία, ανεπάρκεια οικονομικών πόρων, πολιτιστικός υδροκεφαλισμός της Αθήνας, αδυναμία παρέμβασης στα κρατικά Μ.Μ.Ε.

Συμπερασματικά, μπορεί να λεχθεί ότι τα σχέδια προγράμματος πολιτιστικής πολιτικής 1978-1982 εγκαταλείπει τα ιδεολογήματα του προηγούμενου, προσπαθεί να διαγνώσει και να καταγράψει την πολιτιστική πραγματικότητα της χώρας και να ρυθμίσει και εκσυγχρονίσει την κρατική μηχανή, ώστε να ανταποκριθεί στην ελάχιστη έστω προσπάθεια μιας παρέμβασης, χωρίς μεγάλα οράματα, απλά και μόνο συντονιστικής²⁴.

Το πενταετές του 1983-1987 πιστεύει ότι έχει ως ένα σύμμαχο του, το πολιτιστικό κίνημα. «Η ανάπτυξη ενός αυτοδύναμου, αποκεντρωμένου πολιτιστικού κινήματος» καλείται να συμβάλει στην πολιτιστική αναγέννηση. Το πρόγραμμα υπόσχεται ότι «η Πολιτεία θα ενισχύσει το πολιτιστικό κίνημα με θεσμική κατοχύρωση, με τη δημιουργία της υλικοτεχνικής υποδομής (σπίτια πολιτισμού, επιδοτήσεις κ.λ.π.). Το πενταετές αυτό εισάγει την έννοια της πολιτιστικής αποκέντρωσης που τη συνδέει με την αναδιοργάνωση των κρατικών και μη κρατικών φορέων άσκησης πολιτιστικής πολιτικής. Μοχλός αυτής της πολιτικής θα είναι τα σχεδιαζόμενα Πνευματικά κέντρα στις έδρες των νομών, το εθνικό Δίκτυο βιβλιοθηκών, τα ελεύθερα Ανοικτά Παν/μια, η ενθάρρυνση της πολιτιστικής δράσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στην 5ετία 1983-1987 προωθήθηκαν οι προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ ΥΠ.ΠΟ. και Τ.Α. Σύμφωνα μ' αυτές, το κράτος εξασφαλίζει την

²⁴ ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ Ι. «Συμβολή στην μελέτη των πολιτιστικών τάσεων στην Ελλάδα» κατά την περίοδο 1974-1989, σελ. 171.

υλικοτεχνική υποδομή στους Δήμους με αντάλλαγμα την εκπόνηση του δημοτικού πολιτιστικού προγράμματος από τις κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου. Το ίδιο ισχύει και για τα προγράμματα για «γεωγραφικές ενότητες ειδικού πολιτιστικού ή εθνικού ενδιαφέροντος». Στον τομέα του θεάτρου αναπτύχθηκε η πολιτική για τα Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα, που υπήρξε ένας από τους αποδοτικούς θεσμούς αυτής της 5ετίας.

Ο απολογισμός της 5ετίας 1983-1987 αναγνώρισε ως αρνητικά στοιχεία «την έλλειψη συνέχειας και συνέπειας» στην πολιτιστική πολιτική, τη «μόνιμα ανεπαρκή χρηματοδότηση», τις «θεσμικές ατέλειες του πλαισίου άσκησης της πολιτικής», τις «οργανωτικές αδυναμίες» και τις ελλείψεις σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, καθώς και τα τεχνικά μέσα, σύγχρονα και συμβατικά²⁵.

Στο σχεδιασμό του δετούς προγράμματος 1988-1992, σε γενικές γραμμές οι βασικοί στόχοι παραμένουν οι ίδιοι. Νεοφανές στοιχείο στο πρόγραμμα αυτό αποτελούσε η επίκληση στην ιδιωτική πρωτοβουλία για τη χορηγία της στην πολιτιστική ανάπτυξη. Το πρόγραμμα αυτού του δετούς προσπάθησε από τη μια να εκσυγχρονίσει «κατά το δυνατόν», όπως λέει, τις κρατικές υπηρεσίες, απ' την άλλη όμως εκδηλώνει για πρώτη φορά ενδιαφέρον για οικονομική ενίσχυση απ' την πλευρά του ιδιωτικού φορέα με αντάλλαγμα φορολογικές απαλλαγές. Παρατηρούμε ακόμα ότι η αύξηση των χρημάτων από τον προϋπολογισμό, αν και αναφερόταν, ήταν δύσκολο να πραγματοποιηθεί, γιατί η κυβέρνηση είχε ήδη επέβαλα κατά τη διετία 1985-1987 προϋπολογισμό λιτότητας και περικοπών των κοινωνικών παροχών. Επίσης στα γενικά μέτρα που προτεινόταν, διαφαινόταν η έως τότε αναποτελεσματικότητα της κρατικής μηχανής²⁶.

²⁵ ΜΠΙΑΣΚΟΖΟΣ Ι. «Συμβολή στην μελέτη των πολιτιστικών τάσεων στην Ελλάδα» κατά την περίοδο 1974-1989, σελ. 75.

²⁶ ΜΠΙΑΣΚΟΖΟΣ Ι. «Συμβολή στην μελέτη των πολιτιστικών τάσεων στην Ελλάδα» κατά την περίοδο 1974-1989, σελ. 77.

Με το 5ετές του 1998-1992, αντιμετώπιστηκε κάπως πρακτικότερα, το πρόβλημα των θεσμικών μέτρων, τα οποία όμως αποβλέπουν στη θωράκιση του ΥΠ.ΠΟ. (μεταφορά αρμοδιοτήτων σ' αυτό, νέος οργανισμός του ΥΠ.ΠΟ., νέοι οργανισμοί που εποπτεύει, δημιουργία Γραφείων Πολιτιστικών Υποθέσεων στις Νομαρχίες, επάνδρωση με στελέχη, μηχανογραφική ενίσχυση υπηρεσιών). Στα τελευταία πενταετή φάνηκε να τονίζεται ο ενεργός ρόλος του πολίτη, αλλά η άποψη αυτή απείχε πολύ από την αντίληψη ότι ο άνθρωπος είναι τελικά μέσω της εργασίας, ο δημιουργός του εαυτού του και του πολιτισμού. Αντίθετα, την ενεργητικότητα του πολίτη την συνέδεσαν με προαποφασισμένες πολιτιστικές δραστηριότητες υπό την κρατική «αιγίδα»²⁷.

Γενικότερα, τα πενταετή αναπτυξιακά προγράμματα όσο αφορά τον πολιτισμό, παρά τις σοβαρές ελλείψεις τους, πρέπει ν' αναγνωρισθεί ότι αποτέλεσαν σημαντική εξέλιξη, γιατί για πρώτη φορά καταβλήθηκε προσπάθεια να σχεδιαστεί πολιτική για ολόκληρο τον πολιτιστικό χώρο. Επιπλέον, επιχειρήθηκε, έστω και πολύ ατελώς, συντονισμός και συσχέτιση ανάμεσα στις διαδικασίες οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης. Έτσι τα προγράμματα αυτά σχεδίασαν τις πρώτες κατευθυντήριες γραμμές της πολιτιστικής πορείας της χώρας. Άλλωστε, η πολιτιστική αποκέντρωση στο δεκάετος 1983-1987, ορίστηκε ως βασική επιδίωξη και προτάθηκε μια σειρά μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος της πολιτιστικής ανάπτυξης στην περιφέρεια.

²⁷ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ. Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα Αθήνα 1990, σελ. 38.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ι. Ο ρόλος των Δημοτικών Επιχειρήσεων στην ανάπτυξη.

Βασικά συστατικά στοιχεία μιας αναπτυξιακής πολιτικής είναι η προώθηση της ενδογενούς ανάπτυξης και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης σ' αυτήν.

Ένα από τα βασικά εργαλεία προώθησης της ενδογενούς ανάπτυξης στα πλαίσια των τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων, εκτός από τους αναπτυξιακούς συνδέσμους που αρχικά είχαν συσταθεί και τις προγραμματικές συμβάσεις, είναι και οι δημοτικές επιχειρήσεις. Οι δημοτικές επιχειρήσεις αποτελούν το οικονομικό υποκείμενο που μπορεί να προωθήσει αποτελεσματικά την ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο²⁸.

Η ιδιωτική επιχείρηση έχει ως κύριο στόχο, το κέρδος, ενώ η ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών μέσα από την παραγωγή προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών, είναι μέσο για την επίτευξη του στόχου. Αντίθετα η δημοτική επιχείρηση, αυτό που κυρίως επιδιώκει, είναι να καλύψει υπάρχουσες κοινωνικές ανάγκες και να παρέμβει στην ανέλιξη της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας.

Επίσης, η δημοτική επιχείρηση είναι ο φορέας όπου μπορούν να γίνουν κοινωνικοί πειραματισμοί στα θέματα της οργάνωσης και λειτουργίας της, που αφορούν τις σχέσεις διοίκησης και εργαζομένων και τη

²⁸ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ Ε. Πτυχιακή Εργασία «Ο Θεσμός των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων (ΔΗΠΕΘΕ)–Η περίπτωση του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας (ΔΗΠΕΘΕΚ)» σελ. 30.

συμμετοχή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων και στο πλεόνασμα της επιχείρησης²⁹.

Οι πρόσφατες τάσεις στη θεωρία και πρακτική του περιφερειακού σχεδιασμού, μας επιτρέπουν να αποδώσουμε αυξημένη αναπτυξιακή βαρύτητα στις επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α.. Τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια στην Ελλάδα για την ανάπτυξη επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επειδή πιστεύεται ότι με αυτόν τον τρόπο οι Ο.Τ.Α. μπορούν να παρεμβαίνουν στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των περιοχών τους και να βελτιώνουν την οικονομική τους κατάσταση.

Οι τομείς δραστηριοτήτων των Ο.Τ.Α. οριοθετούνται από το δημόσιο χαρακτήρα των δημοτικών επιχειρήσεων, καθώς και από τους σκοπούς και τις αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης. Έτσι οι δημοτικές επιχειρήσεις κατευθύνονται, κατά κύριο λόγο, σε δραστηριότητες του τριτογενή τομέα, όπως δείχνει και η σχετική εμπειρία από το διεθνή χώρο.

Οι δημοτικές επιχειρήσεις κινούνται στα πλαίσια του δημόσιου τομέα, όσο αφορά τους τομείς δραστηριοποίησης και τα προβλήματα χρηματοδότησης, παρόλο που υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις εξαιτίας ορισμένων χαρακτηριστικών των Ο.Τ.Α. όπως η αποκεντρωμένη δομή τους και η περιορισμένη περιοχή δικαιοδοσίας που καλύπτουν. Τα χαρακτηριστικά αυτά περιορίζουν το μέγεθος των Δημοτικών Επιχειρήσεων που συνήθως είναι ανάλογο προς το πληθυσμιακό μέγεθος των Ο.Τ.Α. και μπορεί να χαρακτηριστεί σαν μικρομεσαίο³⁰.

Από την άλλη μεριά, η φύση των Ο.Τ.Α. και σαν προέκταση της κεντρικής εξουσίας και σαν όργανο επίλυσης των τοπικών προβλημάτων, τους προσανατολίζει όχι σε οποιαδήποτε κερδοσκοπική δραστηριότητα, αλλά σε δραστηριότητες που μπορεί να αποφέρουν κέρδος, αλλά

²⁹ ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ Β., Ο ρόλος των δημοτικών επιχειρήσεων στην ανάπτυξη». Στο θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, επιμέλεια Ν. Τσάτος, ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1989, σελ.138.

³⁰ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΠΟΛ. « Δημοτικές Επιχειρήσεις και Περιφερειακή Ανάπτυξη» Στο θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης. εκδ. ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1989, σελ.149.

ταυτόχρονα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των δημοτών. Έτσι οι δημοτικές επιχειρήσεις είναι προσανατολισμένες σε τομείς εξυπηρέτησης των δημοτών είτε με άμεσο (π.χ. κατοικία) είτε με έμμεσο τρόπο (π.χ. οργάνωση της πρωτογενούς παραγωγής).

Γενικά η επιχειρηματική δραστηριότητα των Ο.Τ.Α. δεν αποσκοπεί απλά και μόνο στη βελτίωση των οικονομικών τους, αλλά είναι συνυφασμένη με τις αρμοδιότητες τους. Για αυτό και η επιχειρηματική δραστηριότητα των Ο.Τ.Α. συνδέεται συνήθως με την υποδομή και την κοινή ωφέλεια.

Όπως δείχνει η διεθνής εμπειρία, η επιχειρηματική δραστηριότητα του Ο.Τ.Α. παίζει συμπληρωματικό ρόλο προς τη δραστηριότητα του ιδιωτικού τομέα. Η κριτική που συνήθως γίνεται είναι ότι οι δημοτικές επιχειρήσεις κατευθύνονται είτε σε τομείς που το ιδιωτικό κεφάλαιο δεν είναι πρόθυμο να αναλάβει (π.χ. υποδομή), είτε σε κενά που αφήνει η ιδιωτική πρωτοβουλία, και αυτό οφείλεται συχνά όχι μόνο σε οικονομικούς λόγους, αλλά και σε λόγους που άπτονται των σχέσεων πολιτικής και οικονομικής εξουσίας.

Ταυτόχρονα οι Ο.Τ.Α. δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την πιο επικερδή λειτουργία το ιδιωτικού κεφαλαίου, αναλαμβάνοντας επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που είναι επιθυμητές, αλλά όχι αρκετά ελκυστικές για το ιδιωτικό κεφάλαιο.

Η χρηματοδότηση των δημοτικών επιχειρήσεων προέρχεται κατά κύριο λόγο από τον κρατικό προϋπολογισμό και από την τοπική φορολογία, και αντιμετωπίζει τους ίδιους περιορισμούς και τα ίδια προβλήματα με τον κρατικό προϋπολογισμό³¹.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, ρόλος των δημοτικών επιχειρήσεων στην περιφερειακή ανάπτυξη περιορίζεται σημαντικά. Η αναβάθμιση του ρόλου των δημοτικών επιχειρήσεων δεν είναι μόνο οικονομικό, αλλά

³¹ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΠΟΛ. «Δημοτικές Επιχειρήσεις και Περιφερειακή Ανάπτυξη» Στο θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, εκδ. ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1989, σελ. 150.

κυρίως πολιτικό ζήτημα. Οι διάφορες όμως δυσκολίες που παρουσιάζονται, παρόλο που περιορίζουν σημαντικά το εύρος των δραστηριοτήτων των δημοτικών επιχειρήσεων και το ειδικό τους βάρος στην εθνική οικονομία, δεν πρέπει να μας κάνουν να μηδενίζουμε τα σημαντικά οφέλη που μπορούν να αποφέρουν στις τοπικές οικονομίες.

Τη δεκαετία του '90, δημιουργήθηκαν οι θεσμικές προϋποθέσεις για την ίδρυση και τη χρηματοδότηση των δημοτικών και των κοινοτικών επιχειρήσεων με το Ν. 1262/82, καθώς και με το Ν. 1416/84 και το Π.Δ. 76/85, καθορίστηκαν τα θεσμικά πλαίσια λειτουργίας των δημοτικών επιχειρήσεων. Επίσης ο Ν. 1622/86 για την «Τοπική Αυτοδιοίκηση, την Περιφερειακή Ανάπτυξη και το Δημοκρατικό Προγραμματισμό» αποτελεί το γενικό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Ο.Τ.Α., όπου μεταξύ άλλων καθορίζονται οι βαθμίδες της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι αρμοδιότητες τους και ο ρόλος τους στην περιφερειακή ανάπτυξη και το Δημοτικό Προγραμματισμό.

Σύμφωνα με το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (Π.Δ. 76/1985) η ίδρυση επιχειρήσεων από τους Δήμους και τις Κοινότητες ή η συμμετοχή τους σε επιχειρήσεις έχει σαν σκοπούς :

- 1) την εκτέλεση και εκμετάλλευση έργων που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του κοινού.
- 2) την παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών που επίσης στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του κοινού.
- 3) την πραγματοποίηση εσόδων (κερδών).

Με αυτή τη διατύπωση των σκοπών των δημοτικών επιχειρήσεων, δίνεται η δυνατότητα στους Ο.Τ.Α., αφενός να χρησιμοποιούν το πιο ευέλικτο σχήμα της επιχείρησης για επιδίωξη σκοπών ευρύτερα κοινωνικοοικονομικών, αφετέρου σηματοδοτείται μια πολιτική, όπου το

κέρδος δεν είναι ο μοναδικός σκοπός της επιχείρησης, αλλά αυτή θεωρείται σαν παραγωγική μονάδα κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών³².

Με το Ν. 1262/82 οι επενδύσεις των Ο.Τ.Α. τυγχάνουν προνομιακής μεταχείρισης και επιδοτούνται με ισχυρότερα κίνητρα σε σχέση με τις ιδιωτικές επενδύσεις. Έτσι ανάλογα με την περιοχή και το είδος της επιχειρηματικής δραστηριότητας, οι δημοτικές επιχειρήσεις μπορούν να επιχορηγηθούν μέχρι το 65% του συνολικού κόστους της επένδυσης, ενώ η ίδια συμμετοχή μπορεί να μειωθεί μέχρι και το κόστος στο 10%. Με αυτό τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα στους Ο.Τ.Α. να ξεκινήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα στην μεταποίηση, τον τουρισμό και επιλεκτικά στη γεωργία και τις υπηρεσίες, με μικρό αρχικό κεφάλαιο.

Εκτός από τις προβλέψεις του Ν. 1262/82, είναι σκόπιμο ακόμα να αναφέρουμε τις δυνατότητες χρηματοδότησης των δημοτικών επιχειρήσεων από τα κοινοτικά ταμεία, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) κ.λ.π. Οι κοινοτικές χρηματοδοτήσεις γίνονται κυρίως για έργα υποδομής που συμβάλλουν στην τοπική ανάπτυξη .

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία των χρηματοδοτήσεων του Ν. 1262/82 (ΥΠ.Ε.Θ.Ο. 1985), τα μεγαλύτερα ποσά επενδύσεων των δημοτικών επιχειρήσεων (ποσοστό 50%) κατευθύνθηκαν στον τριτογενή τομέα της οικονομίας (εμπόριο, ξενοδοχεία, υπηρεσίες αναψυχής και πολιτισμού, μεταφορές κ.λ.π.) Όσο αφορά δε το μέγεθος των δημοτικών επιχειρήσεων, στο σύνολο του, είναι μεσαίες επιχειρήσεις με μέσο μέγεθος απασχόλησης 16 άτομα, που είναι μικρότερο από το μέσο μέγεθος του συνόλου των επενδύσεων του Ν. 1262/82.

Οι δημοτικές επιχειρήσεις κατέχουν πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου των ιδιωτικών επενδύσεων του Ν. 1262/82, της τάξης του 1,5%

³² ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΠΟΛ. «Δημοτικές Επιχειρήσεις και Περιφερειακή Ανάπτυξη» Στο θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, εκδ. ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1989, σελ. 152.

πράγμα που σημαίνει ότι σε σύγκριση με τους ιδιώτες επενδυτές, οι Ο.Τ.Α. ανταποκρίθηκαν σε πολύ μικρότερο βαθμό στις παροχές του Ν. 1262/82, παρά τα αυξημένα κίνητρα του νόμου αυτού.

Ο κλαδικός προσανατολισμός των δημοτικών επιχειρήσεων δείχνει ότι παίζουν προς το παρόν μάλλον συμπληρωματικό, παρά πρωταγωνιστικό ρόλο, στην τοπική ανάπτυξη.

Είναι πάντως γεγονός ότι οι πρόσφατες θεσμικές ρυθμίσεις αποτελούν μία σημαντική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του θεσμού των δημοτικών επιχειρήσεων και μάλιστα για τη δημιουργία τους στα πλαίσια αναπτυξιακών προγραμμάτων. Μένει τώρα να αξιοποιηθούν αυτές οι δυνατότητες και να αναλάβουν οι δημοτικές επιχειρήσεις πιο ουσιαστικό ρόλο στην περιφερειακή ανάπτυξη³³.

Η δημοτική επιχείρηση είναι «ιδιόμορφο» νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, συστήνεται με απόφαση του Ο.Τ.Α. που ορίζει και τη διοίκηση της.

Με το νόμο 1416/84 που καταρτίστηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών :

- Καταργούνται οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που υπάρχουν για τη σύσταση των δημοτικών επιχειρήσεων.
- Βελτιώνονται οι διατάξεις που επηρεάζουν την αποδοτικότητα και την παραγωγικότητα τους (μεγαλύτερη ευελιξία στη σύνθεση της διοίκησης, οργάνωση της λειτουργίας τους με «ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια», αποδέσμευση από τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στο Δημόσιο για τα έργα, τις προμήθειες και το προσωπικό, κίνητρα για τους εργαζομένους κ.λ.π).
- Ενισχύεται ο κοινωνικός χαρακτήρας τους με τη συμμετοχή εκπροσώπων των εργαζομένων και κοινωνικών φορέων στη

³³ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΠΟΛ. «Δημοτικές Επιχειρήσεις και Περιφερειακή Ανάπτυξη» Στο θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, εκδ. ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1989, σελ. 155.

διοίκηση τους και με τη συμμετοχή των εργαζομένων στα κέρδη.

Με βάση τον ίδιο νόμο, οι Ο.Τ.Α. θα μπορούν να συστηθούν ή να συμμετέχουν σε ανώνυμες εταιρίες, συνεταιρισμούς και κοινοπραξίες.

Είναι γνωστό ότι σήμερα ο λεγόμενος «Δημόσιος Τομέας»³⁴ βάλλεται έντονα σαν αναποτελεσματικός και του φορτώνεται κατά ένα μέρος η ευθύνη για την κρίση της οικονομίας, τα ελλείμματα του ισοζυγίου πληρωμών κ.λ.π.

Υπάρχουν όμως και αρκετοί υπερασπιστές του γενικότερου Δημόσιου Τομέα της Οικονομίας, αλλά και της ειδικής του αυτής έκφρασης, δηλαδή των Δημοτικών Επιχειρήσεων.

Δεν είναι ο Δημόσιος Τομέας που δημιουργεί την κρίση, αλλά αντίθετα η κρίση επιβάλλεται και στο δημόσιο τομέα απ' αυτό που λέμε «Κρίση Κράτους - Πρόνοιας» στην πολιτική διάσταση, και «πολιτική λιτότητας» στην οικονομική διάσταση, δηλαδή υπάρχει μια έκφραση συνολικότερης κρίσης θεσμών, αξιών και του γραφειοκρατικού αναποτελεσματικού κράτους.

Η προσέγγιση του δημόσιου τομέα δεν πρέπει να γίνεται μόνο με οικονομικά στοιχεία, αλλά με μια σύνθετη εκτίμηση οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων (παραγωγικότητα - κόστος - ποιότητα - απασχόληση - σχέσεις παραγωγής - αναδιανομή εισοδήματος).

Αυτή λοιπόν την ώρα που κάτω από την πίεση της ύφεσης και της «πολιτικής λιτότητας» η κεντρική εξουσία προβαίνει σε επιλογές «φιλελευθεροποίησης της οικονομίας», η Αυτοδιοίκηση είναι υποχρεωμένη να αποδείξει «την ικανότητα και την υπεροχή της

³⁴ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ Ε. Πτυχιακή Εργασία. «Ο Θεσμός των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων (ΔΗΠΕΘΕ) – Η περίπτωση του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας (ΔΗΠΕΘΕΚ)», 1997. σελ. 34.

κοινωνικής διεύθυνσης της οικονομίας του τόπου, απέναντι στην ιδιωτική ατομιστική διεύθυνση και απόλαυση της»³⁵.

Η λειτουργία λοιπόν των δημοτικών επιχειρήσεων αποβλέπει πρώτα και κύρια στην εξυπηρέτηση του λαϊκού συμφέροντος και κατά δεύτερο λόγο σε ταμειακά αποτελέσματα. Τον πρώτο σκοπό έρχονται να εξυπηρετήσουν πολύ περισσότερο οι δημοτικές πολιτιστικές επιχειρήσεις, δημοτικές επιχειρήσεις πολιτιστικής και κοινωνικής ανάπτυξης απελευθερώνονται τα εμπόδια και τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που είχαν τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δίκαιου»

Ιδιαίτερα με τις δημοτικές επιχειρήσεις επιτεύχθηκε ελευθέρωση προσλήψεων προσωπικού, δυνατότητα είσπραξης χορηγιών με τιμολόγια, αφού υπολογιστεί στο τιμολόγιο αντίστοιχος Φ.Π.Α.

Οι περισσότερες όμως των επιχειρήσεων δεν ευτύχησαν να ενταχθούν σε αναπτυξιακά κίνητρα, ιδιαίτερα του παλιού Ν. 1262,82. έμειναν φτωχοί συγγενείς και δεν μπόρεσαν να υποστηρίξουν την πολιτιστική δράση από άλλες παράλληλες κερδοφόρες επιχειρήσεις επιδοτούμενες για την κάλυψη των ζημιών τους από τους δήμους.

2. Το οργανωτικό πλαίσιο των Δ.Ε.Π.Α.

Ο θεσμός των Δ.Ε.Π.Α. εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1980. Η πρώτη επιχείρηση πολιτιστικής ανάπτυξης ήταν αυτή της Καλαμάτας. Η νομική του μορφή είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, το οποίο διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 205-225 του Ν 1065/80 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 28, 35-39, 42 και 46 του Ν 1416/84.

Οι Δ.Ε.Π.Α. προκειμένου να έχουν ευελιξία, εκτός του αυστηρού πλαισίου του Δημοσίου λογιστικού είναι Ν.Π.Ι.Δ.

³⁵ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Π. «Ο Δημόσιος Τομέας και οι δημοτικές επιχειρήσεις», περιοδικό Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τεύχος 4^ο (58) Ιούλιος – Αύγουστος 1987, σελ. 29.

Σκοποί των επιχειρήσεων αυτών είναι:

- Η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης και της ευρύτερης περιοχής, με ειδικότερους στόχους τη δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής, τη διάδοση και ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας, τη στήριξη και διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργία και την εξασφάλιση των συνθηκών που θα επιτρέψουν την άσκηση και ανάπτυξη των ατομικών δημιουργικών ικανοτήτων στο Χορό, τη Μουσική και στις Εικαστικές Τέχνες.
- Η προβολή, η ανάπτυξη και η διάδοση των τεχνών αυτών και η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους πολιτιστικούς φορείς και το ερασιτεχνικό κίνημα της κάθε πόλης για την ενίσχυση της ερασιτεχνικής δημιουργίας και τη διεύρυνση των πρωτοβουλιών και των παρεμβάσεων τους.
- Η κατασκευή και διαχείριση χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών και λοιπών υπηρεσιών, καθώς και η πραγματοποίηση επενδύσεων για την ευρύτερη ανάπτυξη της περιοχής.

Με τις προγραμματικές συμβάσεις καθορίζεται ένα μακροχρόνιο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών και προσδιορίζονται οι τρόποι και οι διαδικασίες υλοποίησης αυτής της συμφωνίας, για την ουσιαστική και ολοκληρωμένη πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.³⁶

Με τους πολιτιστικούς θεσμούς που συγκροτούνται με τη σύμβαση αυτή αναπτύσσονται δραστηριότητες σε τρεις αλληλένδετους τομείς:

- α) στον τομέα της εκπαίδευσης.
- β) στον τομέα της επιμόρφωσης.
- γ) στον τομέα της ψυχαγωγίας.

³⁶ ΜΠΙΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη» Καλαμάτα 1999,σελ. 109-114.

Το 1995 υπογράφηκαν νέες προγραμματικές συμβάσεις. Βασικές επιδιώξεις αυτού του προγράμματος είναι η αναγωγή των πολιτιστικών, πνευματικών και καλλιτεχνικών αγαθών, σε οργανικά στοιχεία της καθημερινής ζωής και η ενεργητική και συνειδητή συμμετοχή των πολιτών στην πολιτιστική ζωή του τόπου.

Οι ειδικότεροι στόχοι του προγράμματος είναι:

1. Η δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής.
2. Η διάδοση και η ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας στους τομείς της μουσικής, του χορού, του κινηματογράφου και των εικαστικών τεχνών.
3. Η στήριξη και η διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας και η εξασφάλιση των συνθηκών του θα επιτρέψουν την άσκηση και την ανάπτυξη των ατομικών δημιουργικών ικανοτήτων στους αντίστοιχους τομείς.
4. Η προβολή, η ανάπτυξη και η διάδοση αυτών των τεχνών με τη διοργάνωση, παραγωγή και παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, καθώς και άλλων επιμορφωτικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων.
5. Η ενίσχυση της τοπικής πνευματικής ζωής, του διαλόγου και της κριτικής σκέψης. Η προσπάθεια αποκατάστασης του λόγου στην εποχή της «εικονολατρίας».
6. Η δημιουργία νέας αναγκαίας υποδομής και η περαιτέρω ανάπτυξη της ήδη υπάρχουσας για την βελτίωση της ποιότητας της ζωής και τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των κατοίκων της κάθε πόλης και ιδιαίτερα των νέων.
7. Η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους πολιτιστικούς φορείς και τα ερασιτεχνικά συγκροτήματα κάθε πόλης και της ευρύτερης περιοχής και η παροχή με κάθε δυνατό τρόπο ηθικής και υλικής βοήθειας και τεχνικής υποστήριξης προς τους πολιτιστικούς

φορείς της κάθε πόλης και της ευρύτερης περιοχής με στόχο την ενίσχυση της ερασιτεχνικής δημιουργίας και τη διεύρυνση του πεδίου των πρωτοβουλιών και των παρεμβάσεων τους.

Το οργανωτικό πλαίσιο των Δ.Ε.Π.Α. συνίσταται από ένα Διοικητικό Συμβούλιο, στο οποίο η πολιτική εξουσία της πόλης είναι η μειοψηφία (3μελή από το Δ.Σ.) και η μεγάλη πλειοψηφία ανήκει στους πολιτιστικούς φορείς. Υπάρχουν πολιτιστικοί φορείς που είχαν σχέση με τη μουσική, με τον κινηματογράφο, κ.α. Όλες αυτές οι πολιτιστικές δυνάμεις συμμετέχουν στη διοίκηση αυτού του οργανισμού μαζί με τη Δημοτική Αρχή. Μια ζωντανή παρουσία των δυνάμεων της πόλης μέσα στο Δ.Σ, της κάθε Δ.Ε.Π.Α.. αλλά ταυτόχρονα και μια σύμπλευση της προσπάθειας του Δήμου με το ερασιτεχνικό κίνημα της πόλης, η οποία δυστυχώς έχει μείνει σήμερα στα χαρτιά μόνο τουλάχιστον στο επίπεδο λήψης αποφάσεων και χάραξη στρατηγικού σχεδιασμού.

2.1 Κανονισμοί λειτουργίας των Δ.Ε.Π.Α.

Για την σωστότερη λειτουργία των Δ.Ε.Π.Α. προβλέπονται οι παρακάτω κανονισμοί:

A) Εσωτερικός Κανονισμός Υπηρεσιών

Με τον κανονισμό αυτό καθορίζονται η οργάνωση, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών της επιχείρησης και το ανώτατο όριο του προσωπικού της. Ο κανονισμός αυτός αποτελεί τον πιο αποφασιστικό παράγοντα στη συγκρότηση της βάσης για την υλοποίηση των στόχων της είναι ο πρώτος κανονισμός που συντάσσεται και ψηφίζεται από το διοικητικό Συμβούλιο και εγκρίνεται από το Δημοτικό, σύμφωνα με όσα ορίζει ο νόμος

B) Κανονισμός Διαχείρισης

Ο κανονισμός αυτός προσδιορίζει τον τρόπο διαχείρισης των οικονομικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Αναφέρεται δηλαδή, στις

διαδικασίες εισπράξεων, πληρωμών, σύνταξης προϋπολογισμού, ισολογισμού και τον τρόπο εκτέλεσης έργων και προμηθειών. Συντάσσεται και ψηφίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και εγκρίνεται από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Γ) Κανονισμός Προσωπικού

Σκοπός του κανονισμού αυτού είναι η ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων των απασχολουμένων στις Δ.Ε.Π.Α. και οι σχέσεις της με τους συνεργάτες της, οι οποίες βασίζονται στις αρχές της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, της καλής πίστης και της ειλικρινούς συνεργασίας. Οι διατάξεις του κανονισμού στηρίζονται στις βασικές αρχές των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα με συμβάσεις ορισμένου ή αορίστου χρόνου.

Δ) Όργανα Διοίκησης

Διοικητικό Συμβούλιο των Δ.Ε.Π.Α.

Μετά από τροποποίηση της συστατικής πράξης των Δ.Ε.Π.Α. η διοίκηση τους θα ασκείται από 7μελη Δ.Σ. στα οποία θα μετέχουν

- Δύο (2) Δημοτικοί Σύμβουλοι
- Ένας (1) εκπρόσωπος του ΥΠ.ΠΟ.
- Δυο (2) Δημότες με πείρα και γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχ/σης
- Ένας (1) εκπρόσωπος των εργαζομένων
- Ένας (1) εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής

Τα αναπληρωματικά μέλη ορίζονται από τα όργανα που διορίζουν και τα τακτικά μέλη.

- Καλλιτεχνικός Διευθυντής

- Την ευθύνη για τη σύνταξη του προγράμματος, το περιεχόμενο των εκδηλώσεων, την μετάκληση των καλλιτεχνών, την επιλογή των ειδικών συνεργατών για την υποστήριξη του θεσμού και γενικότερα για τον όλο σχεδιασμό και την υλοποίηση του έχει ο Καλλιτεχνικός Δ/ντής, ο οποίος ορίζεται από το Δ.Σ. των Δ.Ε.Π.Α., με την σύμφωνη γνώμη του ΥΠ.ΠΟ.

Ο Καλλιτεχνικός Δ/ντης υποχρεούται να υποβάλλει τις γενικές κατευθύνσεις του προγραμματισμού και του προϋπολογισμού των εκδηλώσεων και των άλλων δραστηριοτήτων κάθε έτος, καθώς και τις ανάγκες του σε προσωπικό και τεχνική υποστήριξη, τον μήνα Οκτώβριο στο Δ.Σ. προς έγκριση. Για κάθε έτος έχει την υποχρέωση να υποβάλλει οικονομικό απολογισμό, και απολογισμό δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων με όλα τα αναγκαία στοιχεία³⁷

- Διευθυντές Τομέων

(α) Προσόντα

Οι Διευθυντές των τομέων των κάθε Δ.Ε.Π.Α πρέπει να έχουν τα προσόντα που ορίζουν οι αντίστοιχες διατάξεις για τους διευθυντές Σχολών Χορού και Ωδείων, και να είναι προσωπικότητες με εξαιρετική προσφορά στο χώρο της μουσικής ή του χορού και με αξιόλογη εμπειρία σε αντικείμενα συναφή με τις δραστηριότητες των τομέων.

Ο Διευθυντής του Τομέα Εικαστικών Τεχνών πρέπει να έχει τα ακόλουθα προσόντα:

- Πτυχίο Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών ή ισοτίμου Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της αλλοδαπής και
- Ειδίκευση ή εμπειρία αποδεικνυόμενη από αξιόλογη επιστημονική ή επαγγελματική απασχόληση σε αντικείμενα συναφή με τις δραστηριότητες του τομέα.
- Ειδίκευση ή εμπειρία, από αξιόλογη επαγγελματική

³⁷ ΜΠΠΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη» Καλαμάτα 1999, σελ 113.

απασχόληση σε αντικείμενα συναφή με τις δραστηριότητες του τομέα και

- Κατά προτίμηση πτυχίο Ανωτάτων Σπουδών.

(β) Αρμοδιότητες

Οι διευθυντές των Τομέων, που ορίζονται από το Δ.Σ. των Δ.Ε.Π.Α. έχουν την ευθύνη για τη σύνταξη του προγράμματος, το περιεχόμενο των εκδηλώσεων, την μετάκληση των καλλιτεχνικών σχημάτων, την επιβολή των ειδικών συνεργατών και του διδακτικού προσωπικού και γενικότερα για τον όλο σχεδιασμό της πολιτιστικής πολιτικής του Τομέα τους και την υλοποίησή τους.

Η θητεία των Διευθυντών των Τομέων είναι τριετής.

Ο Δ/ντης κάθε τομέα υποχρεούται να υποβάλλει τις γενικές κατευθύνσεις του προγραμματισμού και του προϋπολογισμού όλων των δραστηριοτήτων κάθε έτος, καθώς και τις ανάγκες του σε προσωπικό και την τεχνική υποστήριξη, τον μήνα Οκτώβριο στο Δ.Σ. προς έγκριση. Μέσα στο πλαίσιο των εγκεκριμένων γενικών κατευθύνσεων του προγραμματισμού και του προϋπολογισμού έχει την ευθύνη της συγκεκριμενοποίησης των εκδηλώσεων και της επιλογής των συνεργατών, με την υποχρέωση ενημέρωσης του Δ.Σ.

Για κάθε έτος πρέπει να υποβάλλει οικονομικό απολογισμό και απολογισμό δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων του τομέα του με όλα τα αναγκαία στοιχεία.

Διακοπή της σύμβασης του Διευθυντή πριν τη λήξη της θητείας του μπορεί να γίνει μετά από αιτιολογημένη απόρριψη του απολογισμού του με πλειοψηφία 3/4 του συνόλου των μελών του Δ.Σ.

3. Οικονομικοί πόροι και χρηματοδότηση των Δ.Ε.Π.Α

Οι Δ.Ε.Π.Α., προκειμένου να ανταποκριθούν σε όλες τις οικονομικές απαιτήσεις διαθέτουν κάποιους θεσμοθετημένους πόρους,

παράλληλα με τα έσοδα της. Σύμφωνα με τις προγραμματικές συμβάσεις, οι πόροι για τη λειτουργία των Δ.Ε.Π. Α. προέρχονται κυρίως:

- (α) από το Υπουργείο Πολιτισμού.
- (β) από τον τακτικό προϋπολογισμό του κάθε Δήμου.
- (γ) από τα έσοδα της επιχείρησης.
- (5) από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι επίσης δυνατή η χρηματοδότηση από άλλους φορείς του δημοσίου τομέα, το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, διεθνείς οργανισμούς και άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα (χορηγίες κ.α.), καθώς και από τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με άλλους φορείς.

Με ειδικές ανά διετία συμφωνίες των συμβαλλομένων μερών θα προσδιορίζεται το επιπλέον ύψος της χρηματοδότησης για την εκτέλεση της Προγραμματικής Συμφωνίας κατά τα επόμενα χρονιά της ισχύος της, με βασικό κριτήριο την εξέλιξη του προγράμματος, τους ρυθμούς υλοποίησης των προβλεπόμενων νέων δραστηριοτήτων και τις διαμορφούμενες κάθε φορά οικονομικές συνθήκες³⁸.

Διαφορετικά το ύψος της χρηματοδότησης θα προσδιορίζεται αυτόματα συμφωνά με το τελευταίο επιχορηγούμενο ποσό προσαυξημένο με το 75% του συνολικού πληθωρισμού της παρελθούσας διετίας.

Σε περίπτωση που απαιτείται η συνδρομή και άλλων φορέων του δημοσίου τομέα για την υλοποίηση της Προγραμματικής Σύμβασης, το Υπουργείο Πολιτισμού αναλαμβάνει την υποχρέωση να υποβοηθήσει, παρεμβαίνοντας με ενέργειες που απαιτούνται προς τους φορείς αυτούς.

4. ΔΕΠΑ και ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί φορείς.

Οι ΔΕΠΑ και οι Δήμοι είναι υποχρεωμένοι βάση των προγραμματικών συμβάσεων, να συνεργάζονται με τους πολιτιστικούς

³⁸ ΜΠΗΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη» Κολαμάτα 1999, σελ 115.

φορείς με αντίστοιχους εκπαιδευτικούς φορείς και της ευρύτερης περιοχής.

Οι ΔΕΠΑΚ αποτελούν ισχυρό πολιτιστικό φορέας και πρέπει να ενισχύσει τις πρωτοβουλίες των ερασιτεχνικών πολιτιστικών συλλόγων και να μεριμνά για την εξασφάλιση όλων των προσφορών μέσω των οποίων θα τους επιτρέψουν να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους. Επίσης πρέπει οι ερασιτεχνικοί φορείς να στηρίζονται τεχνικά και ηθικά από τις ΔΕΠΑ.

Οι ΔΕΠΑ επιχορηγούν τους ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς φορείς με βάση το ετήσιο πρόγραμμα πολιτιστικών εκδηλώσεων τους και την διατήρηση από την πλευρά του επιπέδου πολιτιστικής παρουσίας στην πόλη.

Τα ποσά επιχορήγησης καθορίζονται από το Δ.Σ. των ΔΕΠΑ σύμφωνα με τους ρυθμούς υλοποίησης του προγράμματος του αντίστοιχου φορέα.

Οι ΔΕΠΑ, επίσης συνεργάζονται με τους πολιτιστικούς φορείς για την πραγματοποίηση κοινών εκδηλώσεων και τη διοργάνωση άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων της πόλης³⁹ (π.χ. εκδηλώσεις αδελφοποιήσεων).

5. Τα δημοτικά περιφερειακά θέατρα.

Στην αρχή της δεκαετίας του '80 δημιουργήθηκαν τα θέατρα. Η αναγκαιότητα και η σκοπιμότητα ύπαρξης δημοτικών θεάτρων, προήλθε από την επιτυχημένη λειτουργία των διαφόρων πολιτιστικών συλλόγων και κυρίως από την επιτυχημένη πορεία των ερασιτεχνικών θεατρικών σχημάτων.

Έτσι, το 1982 ιδρύθηκαν με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου τα πρώτα Δημοτικά Θέατρα, υπό μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δίκαιου, υπό την εποπτεία του Δήμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του

³⁹ ΜΠΙΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη» Κολαμάτα 1999, σελ 115-116.

άρθρου 137 του νόμου 1065/1981. Σκοπός του δημοτικού θεάτρου είναι η προβολή και ανάπτυξη της ελληνικής θεατρικής παραγωγής και γενικά η ουσιαστική πολιτιστική αποκέντρωση στο χώρο της θεατρικής Τέχνης. Η δημιουργία επίσης Δραματικής Σχολής και παιδικού θεάτρου, κατά περίπτωση.

Η λειτουργία όμως του Δημοτικού Θεάτρου ως Ν.Π.Δ.Δ δηλαδή σαν υπηρεσία του Δήμου, στερούσε την απαραίτητη ευελιξία και δημιούργησε πολλά γραφειοκρατικά προβλήματα.

Η ανάγκη θεατρικής αποκέντρωσης και πολιτιστικής αναβάθμισης της περιφέρειας οδήγησε το 1983 το Υπουργείο Πολιτισμού στη δημιουργία του θεσμού των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων, ως Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου.

Ο θεσμός των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. υπήρξε ο πρώτος πανελληνίως οργανωμένος πολιτιστικός θεσμός. Πρόκειται για ένα πρωτοποριακό θεσμό για τα θεατρικά πράγματα της χώρας μας και την πολιτιστική αποκέντρωση. Η συμμετοχή τους στο θεατρικό γίνεσθαι, με μια παρουσία δυναμική και αυτόνομη ταυτόχρονα, πρόσφερε αρκετά στο ελληνικό θέατρο και στη θεατρική αποκέντρωση.

Για να μπορέσει ο θεσμός να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες, να προσαρμοστεί στη σημερινή πραγματικότητα, να γίνει ανταγωνιστικός και να επιβιώσει, είναι αναγκαία μια ριζική μεταβολή στον οργανωτικό, καλλιτεχνικό και οικονομικό τομέα, καθώς και στη σχέση των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. με το Υπουργείο Πολιτισμού και τους ίδιους τους Δήμους.

Τα διαφορά νομικά προβλήματα που προέκυψαν από την τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. επιλύθηκαν με την υπογραφή των προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού, των Ο.Τ.Α. και των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

5.1 Θεσμικό πλαίσιο.

Στις Προγραμματικές Συμβάσεις ίδρυσης των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ προσδιορίζονται οι τρόποι και οι διαδικασίες υλοποίησης της συμφωνίας αυτής που αποσκοπεί, με την ενεργή και συντονισμένη παρέμβαση και συμμετοχή των συμβαλλομένων, στην ουσιαστική και ολοκληρωμένη θεατρική ανάπτυξη της κάθε πόλης και της ευρύτερης περιοχής και συγκεκριμένα:

- Μα δημιουργηθεί η απαραίτητη θεατρική υποδομή.
- Να βελτιωθεί το επίπεδο της παρεχόμενης θεατρικής και γενικότερα καλλιτεχνικής παιδείας σε όλα τα επίπεδα.
- Να ενισχυθεί και να τονιστεί η καλλιτεχνική ζωή της πόλης και της ευρύτερης περιοχής, ώστε να υπάρξουν δυνατότητες για συνολική πολιτιστική άνθιση και ανάπτυξη.
- Να ενεργοποιηθεί το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής συμμετέχοντας στις διαδικασίες για τη θεατρική και γενικότερη πολιτιστική ανάπτυξη και την τόνωση της καλλιτεχνικής ζωής.
- Να συστηματοποιηθεί η συνεργασία των τοπικών καλλιτεχνικών δυνάμεων με τις καλλιτεχνικές δυνάμεις της υπόλοιπης περιφέρειας, αλλά και του κέντρου και του εξωτερικού, για τον εμπλουτισμό της καλλιτεχνικής και ιδιαίτερα της θεατρικής δραστηριότητας.

Με τη νέα Προγραμματική Σύμβαση προσθέτονται και τα εξής σημεία:

- Να αναληφθεί ουσιαστικά από τους ίδιους τους καλλιτέχνες και άλλους ειδικούς το έργο της θεατρικής δραστηριότητας, τόσο από πλευράς προγραμματισμού όσο και υλοποίησης.

- Να προβληθεί, αναπτυχθεί και διαδοθεί η θεατρική τέχνη, με την παραγωγή, οργάνωση και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων καθώς και άλλων παραπλεύρων εκδηλώσεων.

Οι πολιτιστικοί θεσμοί που συγκροτούνται με τις Προγραμματικές Συμβάσεις αναπτύσσουν τις δραστηριότητες τους σε τρεις αλληλένδετους τομείς:

- (α) τον εκπαιδευτικό,
- (β) τον επιμορφωτικό και
- (γ) τον ψυχαγωγικό.

Στόχος των Προγραμματικών Συμβάσεων είναι να συνδυαστούν οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες, επαγγελματικές και ερασιτεχνικές, με ένα σύνολο επιμορφωτικών πρωτοβουλιών, όπως σεμινάρια, εργαστήρια, διαλέξεις κ. α. και ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, όπως εκθέσεις και φεστιβάλ, ώστε να καλλιεργηθεί η ευαισθησία και η αγάπη για τη θεατρική τέχνη στο κοινό και ιδιαίτερα στους νέους.

Δεκατρία χρόνια μετά την καθιέρωση του θεσμού των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ στο πλαίσιο λειτουργίας τους τροποποιήθηκε. Οι βασικές αλλαγές ήταν οι εξής:

- Συμβάσεις εξαετούς ισχύος και όχι δεκαετούς, όπως ήταν οι αρχικές.
- Αύξηση της επιχορήγησης του ΥΠ.ΠΟ. από 35 σε 50 εκατ. δρχ.. υπό την προϋπόθεση ότι θα μετέχει ισόποσα και ο οικείος Δήμος.
- Σε 4 από τα 14 ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και συγκεκριμένα της Πάτρας, Λάρισας, Καλαμάτας και Ιωαννίνων, η επιχορήγηση θα ανερχόταν στα 70 εκατ. δρχ. Η επιλογή των συγκεκριμένων ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. έγινε με τη συνεκτίμηση ορισμένων δεδομένων, όπως η αρχαιότητα, η καλλιτεχνική προϊστορία, η οικονομική συμμετοχή των Δήμων κ.α.
- 7μελές Δ.Σ., με υποχρεωτική συμμετοχή ενός

εκπροσώπου του ΥΠ.ΠΟ.

- Κατάργηση της καλλιτεχνικής επιτροπής.
- Προσδιορισμός και αύξηση των αρμοδιοτήτων του Διευθυντή,
- Υποχρεωτική επιπλέον επιχορήγηση, σε περίπτωση ανάθεση- συγγραφής νέου θεατρικού έργου σε δόκιμο συγγραφέα, η σε βραβευθέντα από τον κρατικό διαγωνισμό, καθώς και στην περίπτωση ανταλλαγής θεατρικών παραστάσεων με θέατρα του εξωτερικού, και συμμετοχή σε αναγνωρισμένου κύρους διεθνή Φεστιβάλ.
- Δυνατότητες επιπλέον επιχορήγησης για ανάθεση μετάφρασης αρχαίου δράματος ή ξένου έργου και
- Έκτακτες επιχορηγήσεις στα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., που βάσει κριτηρίων παρουσιάζουν μεγάλο και αποδοτικό έργο.

Στο πλαίσιο αυτών των αλλαγών, που αποφάσισε το ΥΠ.ΠΟ., όλα τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και οι αντίστοιχοι Δήμοι κλήθηκαν να υπογράψουν νέες Προγραμματικές Συμβάσεις. Οι αλλαγές που έγιναν αναφέρονται κυρίως στον οικονομικό και διοικητικό τομέα.

Οι νέες Προγραμματικές Συμβάσεις χαρακτηρίζονται ως πλαίσιο σύμβασης και το περιεχόμενο τους μπορεί να εξειδικεύεται κάθε φορά με ειδικότερες συμφωνίες μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, στις οποίες είναι δυνατή η συμμετοχή και των άλλων φορέων του δημόσιου τομέα εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο κατά την εκτέλεση του προγράμματος από τα συμβαλλόμενα μέρη.

Συμφωνείται λοιπόν, μεταξύ των συμβαλλομένων, η τήρηση ενός σαφούς προγράμματος δραστηριοτήτων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ βάσει ενός καθορισμένου ετήσιου προγράμματος και κάτω από ορισμένους όρους λειτουργίας, που εξυπηρετούν κατά τον καλύτερο τρόπο τις δραστηριότητες αυτές. Η μη τήρηση του προγράμματος δραστηριοτήτων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ αποτελεί καθοριστική αιτία διακοπής της σύμβασης και

απομάκρυνσης του από το δίκτυο επιδοτούμενων περιφερειακών θεάτρων.

Θα πρέπει ακόμα να βεβαιώνεται από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ και να πιστοποιείται από το ΥΠ.ΠΟ. η ύπαρξη της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής, όπως ορίζεται από τη σύμβαση.

5.2. Κανονισμοί Λειτουργίας των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

Για την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του Δημοτικού Περιφερειακού θεάτρου Καλαμάτας, όπως άλλωστε προβλέπεται και από το νόμο για όλες τις δημοτικές επιχειρήσεις (Δ.Κ.Κ., Π.Δ. 410/95, αρθρ.283), έχουν ψηφιστεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης οι εξής κανονισμοί:

1). Εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας.

Με την υπ' αριθμ. 3/4-4-85 απόφαση του Δ.Σ, ψηφίστηκε ομόφωνα ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. στον οποίο περιγράφονται τα όργανα της διοίκησης, ο τρόπος λειτουργίας τους και οι μεταξύ τους σχέσεις.

2). Εσωτερικός κανονισμός υπηρεσιών

Με την υπ' αριθμ. 2/4-4-85 απόφαση του Δ.Σ του ΔΗΠΕΘΕ ψηφίστηκε ομόφωνα ο Εσωτερικός Κανονισμός Υπηρεσιών της επιχείρησης. Με τον κανονισμό αυτό, καθορίζονται η οργάνωση, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών της επιχείρησης και το ανώτατο όριο του αριθμού του προσωπικού της.

3). Εσωτερικός κανονισμός προσωπικού.

Με την υπ' αριθμ. 7/4-4-85 απόφαση του ΔΣ ψηφίστηκε ομόφωνα ο εσωτερικός κανονισμός προσωπικού του ΔΗΠΕΘΕ με τον οποίο

καθορίζονται οι κανόνες που διέπουν την πρόσληψη, τα προσόντα του προσωπικού και το πειθαρχικό δίκαιο.

4). Κανονισμός διαχείρισης.

Με την υπ' αριθμ. 28/22-8-85 απόφαση του Δ.Σ., ψηφίστηκε ομόφωνα ο κανονισμός διαχείρισης, στον οποίο περιγράφεται κυρίως η διαχειριστική λειτουργία του χρηματοοικονομικού τμήματος του ΔΗΠΕΘΕ.

Οι κανονισμοί αυτοί μετά την υπογραφή της νέας προγραμματικής σύμβασης πρόκειται να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα αυτής.

5.3 Οργανωτικό πλαίσιο των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

Βάσει της ιδρυτικής προγραμματικής σύμβασης συντάσσεται ο πρώτος εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σύμφωνα με αυτόν ως όργανα Διοίκησης της επιχείρησης ορίζονται το Διοικητικό Συμβούλιο και ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής. Η Σύμβαση αυτή αναφέρεται μονό στα απαιτούμενα προσόντα του Καλλιτεχνικού Διευθυντή του θεάτρου, ενώ οι αρμοδιότητες του, καθώς και του Δ.Σ. περιγράφονται αναλυτικά στον εσωτερικό κανονισμό που ψηφίζεται μετά την ίδρυση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. από το ίδιο το Δ.Σ. του.

1. Διοικητικό Συμβούλιο.

Με τις νέες προγραμματικές συμβάσεις το Δ.Σ. αποτελείται από 7μελή, τα οποία ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές τους κατά τις διατάξεις του Δ.Κ.Κ.. (άρθρο 261, Π.Δ. 323/1989). Από τα μέλη αυτά, το ένα θα

υποδεικνύεται από το ΥΠ.ΠΟ , με τον αναπληρωτή του, με το νόμο που πρόκειται να ψηφιστεί, μιας και δεν προβλέπεται από ΔΚΚ.

Το Δ.Σ. του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. αποφασίζει επί όλων των θεμάτων που αφορούν το θέατρο, ύστερα από πρόταση που υποβάλλει ο Διευθυντής, με εξαίρεση τα θέματα για τα οποία είναι αποκλειστικά αρμόδιος ο Διευθυντής Θεάτρου

2. Διευθυντής Θεάτρου.

Σύμφωνα με τη νέα προγραμματική σύμβαση, όπως και με την αρχική, ο Διευθυντής του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. πρέπει να προέρχεται από το χώρο του θεάτρου η να έχει ασχοληθεί με θέματα θεάτρου επαγγελματικά και να έχει μια από τις εξής ιδιότητες:

- (α) Ηθοποιός, σκηνοθέτης, σκηνογράφος ή ενδυματολόγος με αναγνωρισμένη προσφορά στο επαγγελματικό θέατρο.
- (β) Θεατρικός συγγραφέας, μεταφραστής έργων, θεατρολόγος, κριτικός θεάτρου ή συνθέτης με επαγγελματική εργασία στο θέατρο. Παράλληλα πρέπει να έχει διοικητικές και οργανωτικές ικανότητες.

Η επιλογή του Διευθυντή γίνεται από το Δ.Σ. των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., μετά από δημοσία προκήρυξη, που δημοσιεύεται εκτός του τοπικού τύπου, σε μια εφημερίδα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης και κοινοποιείται στο ΥΠ.ΠΟ

Η πρόσληψη του Διευθυντή γίνεται μετά από σύμφωνη γνώμη του ΥΠ.ΠΟ., μετά από γνωμοδότηση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου. Η θητεία του είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται.

Ο υποψήφιος για τη θέση του Διευθυντή, οφείλει μαζί με την αίτηση, να υποβάλλει φάκελο με τις γενικές και ειδικές προτάσεις του

για το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., καθώς και ένα γενικό πλάνο προγραμματισμού για ολόκληρη τη θητεία του.

Ο Διευθυντής θεάτρου έχει οικονομικές αρμοδιότητες, αρμοδιότητα πρόσληψης καλλιτεχνικού προσωπικού και ειδικών συνεργατών, αλλά και αρμοδιότητα ελέγχου της εργασίας όλου του προσωπικού, που ασχολείται με το ανέβασμα των έργων και με κάθε παραγωγή γενικά του θεάτρου, καθώς και αρμοδιότητα πειθαρχικής εξουσίας. Έχει επίσης κάθε αρμοδιότητα που έχει σχέση με τη λειτουργία των υπηρεσιών του θεάτρου, για τη λειτουργία του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.. καθώς και την ευθύνη υλοποίησης του προγραμματισμού του.

3. Καλλιτεχνική Επιτροπή.

Στον εσωτερικό κανονισμό Λειτουργίας των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. προβλέπεται διορισμός από το Δ.Σ., 5μελούς Καλλιτεχνικής Επιτροπής από πρόσωπα ευρύτερης μόρφωσης, που θα έχουν γνώσεις, πείρα ή ικανότητα για τα θεατρικά και γενικότερα καλλιτεχνικά πράγματα.

Στην 5μελή Επιτροπή συμπεριλαμβάνονται ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής και εκπρόσωπος ηθοποιών που εκλέγεται από τη Γ.Σ. των ηθοποιών του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Καλλιτεχνικής Επιτροπής είναι και οι εξής:

- (α) Παρακολουθεί την κίνηση του Διεθνούς και Ελληνικού δραματολογίου και προτείνει το ρεπερτόριο ολόκληρης της καλλιτεχνικής περιόδου,
- (β) Γνωμοδοτεί για κάθε καλλιτεχνικό θέμα που τίθεται υπόψη της από το Δ.Σ., τον Πρόεδρο και τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή.
- (γ) Φροντίζει για τη δημιουργία παράλληλων πολιτιστικών εκδηλώσεων με θεατρικές παραστάσεις, που έχουν

σχέση με την παρουσίαση του έργου των συντελεστών της παράστασης. Η Καλλιτεχνική Επιτροπή έχει λοιπόν συμβουλευτική γνώμη σε θέματα ρεπερτορίου, παράλληλων εκδηλώσεων και γενικότερα τρόπων δράσης για την προσέλκυση του κοινού στις θεατρικές παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

6. Οικονομικοί πόροι – χρηματοδότηση των ΔΗΠΕΘΕ.

Τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., προκειμένου να ανταποκριθούν σε όλες τις οικονομικές απαιτήσεις, διαθέτουν και κάποιους θεσμοθετημένους πόρους, παράλληλα με τα τακτικά και έκτακτα έσοδα τους.⁴⁰

Έτσι, σύμφωνα με τις προγραμματικές συμβάσεις, οι πόροι για τη λειτουργία του θα προέρχονται κυρίως:

- (α) από το Υπουργείο Πολιτισμού.
- (β) από τον τακτικό προϋπολογισμό του Δήμου.
- (γ) από τα έσοδα του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. (παραστάσεις, εισιτήρια κ.λ.π.).
- (δ) από τυχόν άλλους φορείς του δημοσίου τομέα, όπως το πρόγραμμα των δημοσίων επενδύσεων και άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, από χορηγίες ή από διεθνείς οργανισμούς κ.α.

Με ειδικές συμφωνίες των συμβαλλομένων φορέων, θα μπορούσε να επαναπροσδιορίζεται το ύψος της χρηματοδότησης για την εκτέλεση της προγραμματικής σύμβασης κατά τα επόμενα χρόνια της ισχύος της, με βασικό κριτήριο την εξέλιξη του προγράμματος και τις διαμορφούμενες κάθε φορά οικονομικές συνθήκες.

Πέρα της βασικής επιχορήγησης το ΥΠ.ΠΟ. μετά από αξιολόγηση της αρμόδιας επιτροπής, μπορεί να επιχορηγήσει τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. με επιπλέον ποσά, ως ειδική επιχορήγηση για τις εξής περιπτώσεις:

- (α) Ανάθεση συγγραφής ελληνικού θεάτρου.

⁴⁰ ΜΠΙΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη», Καλαμάτα 1999, σελ. 123 – 125

(β) Ανταλλαγή θεατρικών παραγωγών με έγκυρα θεατρικά σχήματα του εξωτερικού.

(γ) Ανάθεση μετάφρασης αρχαίου δράματος ή ξένου έργου.

(δ) την επιδειχθείσα δραστηριότητα του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. επί τη βάση ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών.

Τα έξοδα των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. είναι πολλά (παραγωγή έργων, περιοδείες, μόνιμο διοικητικό, τεχνικό, καλλιτεχνικό προσωπικό κ.α.) και οι εισπράξεις από τις παραστάσεις δεν μπορούν να τα καλύψουν. Γι' αυτό είναι σημαντικός ο ρόλος που διαδραματίζουν το ΥΠ. ΠΟ. και ο Δήμος. Γιατί μόνο με την οικονομική και ηθική ενίσχυση τους θα μπορέσει να επιβιώσει.

Τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. δεν είναι εμπορικές επιχειρήσεις με σκοπό το οικονομικό κέρδος. Είναι πολιτιστικοί οργανισμοί με σκοπό το πολιτιστικό κέρδος και το κοινωνικό όφελος. Το αποτέλεσμα του έργου τους μπορεί να μη φαίνεται άμεσα αλλά υπάρχει. Πρόκειται για μια σοβαρή επένδυση μακροπρόθεσμα θα φέρει και οικονομικά οφέλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (ΔΕΠΑΚ)

5. 1. Η Δημοτική Πολιτιστική Επιχείρηση Καλαμάτας.

Η ΔΕΠΑΚ ιδρύθηκε στις 17 Απριλίου 1985 σύμφωνα με το φύλλο της Κυβέρνησης Νο 204. Είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, το οποίο διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 205-225 του Ν 1065/80 του Δημοτικού και Κοινοτικού κώδικα όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 28, 35 – 39 42 και 46 του Ν. 1416/84.

Συστάθηκε με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας και απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών⁴¹.

Τη διαδρομή που έχει διανύσει η ΔΕΠΑΚ φέτος κλείνει τα 20 έτη και με την ευκαιρία αυτή παρουσιάζει μια σειρά πολιτιστικών εκδηλώσεων για την συμπλήρωση αυτής της εικοσαετίας. Η ΔΕΠΑΚ δημιουργήθηκε και επιβιώνει με μεγάλους μόχθους, κόπους και αγώνες.

Η ύπαρξη και λειτουργία της ΔΕΠΑΚ για την πόλη της Καλαμάτας αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για την Καλαμάτα όχι μόνο από οικονομική σκοπιά αλλά επειδή ο Δήμος έχει την δυνατότητα, μέσω της κατάλληλης χρήσης των τομέων της αλλά και των επιχειρήσεων του ελέγχει ο ίδιος, προσφέρει ένα εναλλακτικό μοντέλο χρήσης του ελεύθερου χρόνου.

Οι πολιτιστικοί σύλλογοι και τα θεατρικά σχήματα ανθούν σε ένα σημείο. Η Καλαμάτα αποτελεί πρότυπο ενδογενούς πολιτιστικής ανάπτυξης όπου η δημιουργία της ΔΕΠΑΚ υπήρξε το επιστέγασμα της πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης.

⁴¹ ΔΕΠΑΚ Πρακτικά συνάντησης, Καλαμάτα 1985, σελ. 3.

Η ΔΕΠΑΚ προσφέρει μια πρότυπη πολιτιστική παιδεία στο χορό, τη μουσική και τα εικαστικά. Εκεί που ήταν ορόσημο ήταν οι σεισμοί της πόλης, τότε τα παιδιά έβρισκαν καταφύγιο στην δημιουργία, μαθαίνοντας τη γλώσσα του χορού, της μουσικής, και δημιουργώντας στα εικαστικά.

Σκοπός της επιχείρησης είναι η πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη τόσο του Δήμου Καλαμάτας όσο και οποιουδήποτε άλλου Δήμου εφόσον ζητηθεί από αυτόν.

Ειδικότερα, ως σκοποί της επιχείρησης αναφέρονται οι εξής:

- Η δημιουργία και απόκτηση της αναγκαίας υποδομής, οργάνωσης και λειτουργίας των δραστηριοτήτων αυτών, που απαιτούνται στην πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του Δήμου.
- Να κατασκευάζει, να διαχειρίζεται και να λειτουργεί πολιτιστικά και πνευματικά κέντρα και λοιπούς χώρους κοινωνικών, πολιτιστικών λειτουργιών, καθώς και αθλητικών δραστηριοτήτων.
- Να ιδρύει και να λειτουργεί Σχολές Καλλιτεχνικές, γενικότερης παιδείας και εργαστήριο εικαστικών.
- Να διαχειρίζεται έσοδα του Δήμου Καλαμάτας από διαφημίσεις (τέλη, ενοίκια κλπ).
- να κατασκευάζει, να διαχειρίζεται, να λειτουργεί και να εκμεταλλεύεται εγκαταστάσεις εστίασης και αναψυχής (αναψυκτήρια, κινηματογράφους, καφετέριες).
- να οργανώνει να διαχειρίζεται και να εκμεταλλεύεται καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις.
- να δημιουργεί επιμορφωτικά σεμινάρια προγραμμάτων κατάρτισης και επαγγελματικού προσανατολισμού σε διάφορους τομείς (π.χ. ημερίδες, σεμινάρια, διαλέξεις).
- να δημιουργεί, να διαχειρίζεται, να λειτουργεί οικονομικά βιβλιοθήκες, φιλαρμονικές, πινακοθήκες, μουσεία, ινστιτούτα έρευνας, ωδεία, μορφωτικά κέντρα, μουσικούς ομίλου, πολιτιστικούς οργανισμούς κλπ).

- να σχεδιάζει και να υλοποιεί κάθε είδους εκπαιδευτικά προγράμματα επιδοτούμενα από τον κρατικό προϋπολογισμό ή από αρμόδια διαρθρωτικά ταμεία την Ευρώπη κοινοτήτων και Διεθνών οργανισμών.
- Συνεργασία με πολιτιστικούς – κοινωνικούς φορείς, επιστημονικούς φορείς και επιμελητήρια.
- Σχεδιασμός και υλοποίηση μελετών ερευνών, δημοσκοπήσεων κλπ. για τους σκοπούς της επιχείρησης.

α) Το έργο και οι δραστηριότητες της ΔΕΠΑΚ.

Μέσα στα 20 χρόνια λειτουργίας της η ΔΕΠΑΚ έχει δημιουργήσει πολλές δραστηριότητες. Άλλες απ' αυτές συνεχίζονται ακόμα και σήμερα, άλλες έχουν διακοπεί.

Οι βασικοί πολιτιστικοί τομείς που δραστηριοποιείται η ΔΕΠΑΚ⁴² είναι:

- Το Δημοτικό Ωδείο:

Ο τομέας της Μουσικής έχει σαν κεντρικό πυρήνα το Δημοτικό Ωδείο στεγασμένο σε ένα πολύ όμορφο παραδοσιακό κτίριο του 19^{ου} αιώνα ειδικά διαμορφωμένο και πλήρως εξοπλισμένο για τις ανάγκες ενός σύγχρονου Ωδείου.

Μετά από 20 περίπου χρόνια το Ωδείο έχει φθάσει σχεδόν στην πλήρη ανάπτυξη του, έχει δημιουργήσει Συμφωνική Ορχήστρα από μαθητές του Ωδείου.

- Ο Κλασικός Τομέας (πίانو, κιθάρα, έγχορδα, ξύλινα πνευστά, χάλκινα κρουστά).
- Το μοντέρνο τραγούδι (ηλεκτρική κιθάρα, ηλεκτρικό μπάσο, ντραμς).

⁴² ΔΕΠΑΚ: Πρακτικά Συνάντησης. Καλαμάτα 1985, σελ. 3-10.

- Άλλα όργανα (φλάουτο με ράμφος, ακορντεόν, σαξόφωνο, αρμόνιο, μπουζούκι)
- Μονωδία
- Χορωδία
- Βυζαντινή μουσική
- Μουσική προπαιδεία
- Ανώτερα θεωρητικά (ειδικό αρμονίας, αντίστιξη, φούγκα και σύνθεση)

➤ Η Δημοτική Σχολή χορού:

Ο Τομέας Χορού στηρίζει επίσης τη λειτουργία του στην Σχολή Χορού, στην οποία μπορεί να φοιτήσει κάθε παιδί και κάθε ενήλικας που επιθυμεί να έχει μια καλύτερη επαφή με την τέχνη αυτή.

Η Σχολή Χορού δεν έχει μονομερή προσανατολισμό. Τα μαθήματα κλασσικού μπαλέτου, βάσει της χορευτικής τέχνης συμπληρώνονται με μαθήματα σύγχρονου χορού, ρυθμικής κλπ. Μεγάλη σημασία δίνεται επίσης στις διαλέξεις, στα σεμινάρια, στα εργαστήρια, που εκτός από τους μαθητές ενδιαφέρουν και ειδικές κατηγορίες εργαζομένων όπως νηπιαγωγών και δασκάλων. Μια άλλη σημαντική πρωτοβουλία της σχολής είναι η σύσταση ερευνητικών ομάδων για την εκπόνηση πρότυπων διδακτικών προγραμμάτων και μεθόδων αν σε αυτά προσθέσουμε και τις παραστάσεις χορού και προσφέρονται σε τακτικά διαστήματα, χειμώνα και καλοκαίρι στους κατοίκους της πόλης έχουμε την πλήρη εικόνα των δραστηριοτήτων του Τομέα Χορού.⁴³

Οι προοπτικές του Κέντρου Χορού δεν σταματούν στον Ελλαδικό Χώρο αλλά σε Διεθνές επίπεδο.

Η μεγαλύτερη επιτυχία της ΔΕΠΑΚ αναμφίβολα αποτελεί το Διεθνές φεστιβάλ χορού Καλαμάτας το οποίο έχει απογειώσει την πόλη σ' όλα τα μήκη και τα πλάτη του κόσμου. Το Διεθνές φεστιβάλ χορού αποτελεί ένα από τους σημαντικούς θεσμούς, όμως παρουσιάζει

⁴³ ΔΕΠΑΚ: Πρακτικά Συνάντησης, Καλαμάτα 1985, σελ. 3 – 10.

ορισμένες δυσκολίες και βρίσκεται σε κρίση παρόλα αυτά από την νέα προγραμματική σύμβαση και την στήριξη των αρμόδιων φορέων θα έχει ελπίδες για ένα ανθηρό μέλλον⁴⁴.

- Προπαιδεία
- Κλασσικό Μπαλέτο
- Σύγχρονος χορός
- Μουσικοκινητική αγωγή
- Γυμναστική ανηλίκων
- Προεπαγγελματικό τμήμα

➤ Το Εικαστικό σχολείο:

Ο Τομέας Εικαστικών προσφέρει στους ενδιαφερόμενους διάφορα εργαστήρια μικτών υλών κεραμικής κλπ. που λειτουργούν σε ιδανικές συνθήκες σε ένα παραδοσιακό κτίριο μεγάλης αισθητικής αξίας και δασκάλους έμπειρους και εμπνευσμένους.

Συγκεντρώνει μαθητές μικρούς και μεγάλους και δίνει σε όλους την ευκαιρία, ταλαντούχους ή μη να εκφραστούν και να αναπτύξουν την ευαισθησία τους και τις δημιουργικές τους δυνατότητες. Μαθήματα γενικότερου ενδιαφέροντος όπως ιστορία της Τέχνης οργανώνονται για την ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση ενός πλατύτερου κοινού, ενώ παράλληλα δεν λείπουν τα ειδικά σεμινάρια με στόχο την επιμόρφωση των παιδαγωγών και δασκάλων.

- Παιδικά μικτών υλών (ζωγραφική, κεραμική, κατασκευές)
- Εφήβων (ζωγραφική, κεραμική)
- Ενηλίκων (ζωγραφική, κεραμική, γλυπτική, αγιογραφία, γραμμικό σχέδιο)
- Διαλέξεις ιστορίας της τέχνης

➤ Ψυχαγωγία – ελεύθερος χρόνος:

Ο τομέας της ψυχαγωγίας περιλαμβάνει τις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, οι οποίες καλύπτουν τις δραστηριότητες εκείνες που δεν

⁴⁴ Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» Πολιτισμός και ΔΕΠΑΚ Καλαμάτα 10-3-2005, σελ. 6.

συνδέονται άμεσα με την καλλιτεχνική έκφραση και που ωστόσο βοηθούν στη βελτίωση των όρων ζωής, ιδιαίτερα των νέων. Απ' αυτή την άποψη οι προβλεπόμενοι χώροι και οι δραστηριότητες τους λειτουργούν σαν προθάλαμος για την πολιτιστική ανάπτυξη. Ο τομέας αυτός έχει απαραίτητη συνεργασία με τον Τομέα Μουσικής, Χορού, Εικαστικών, διότι οι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις της ΔΕΠΑΚ είναι ποικιλόμορφες.

Ο τομέας του ελεύθερου χρόνου, κεντρικό πυρήνα έχει το Δημοτικό Πάρκο Σιδηροδρόμων και τον αθλητικό χώρο της Τέντας. Το Πάρκο περιλαμβάνει ένα Μουσείο των Ελληνικών Σιδηροδρόμων που συγκεντρώνει μια επιλογή από παλαιές ατμομηχανές και βαγόνια όπου κατάλληλα διαμορφωμένα έχουν την δυνατότητα να συμπεριλάβουν διάφορες δραστηριότητες όπως Παιδική Βιβλιοθήκη, Παιδικός Σταθμός, Αναψυκτήριο, Αίθουσα Σκάκι κ.α. Πέρα από τα βαγόνια ο ελεύθερος χώρος του Πάρκου προσφέρει ακόμα διάφορα γήπεδα για αθλοπαιδείες, παιδική χαρά, υπαίθριο αμφιθέατρο και χώρος πατινάζ. Τους καλοκαιρινούς μήνες στο Πάρκο γίνονται πολλές εκδηλώσεις όπως υπαίθριες εκθέσεις, κουκλοθέατρο, καραγκιόζης, μουσικές και χορευτικές εκδηλώσεις κυρίως από τοπικούς Συλλόγους.

Ο χώρος της τέντας: Η ΔΕΠΑΚ εκτός από την παρέμβαση της στον πολιτισμό επιχείρησε ένα άλλο βήμα στον Τομέα του Αθλητισμού με την κατασκευή μιας μεγάλης Τέντας στο Ανατολικό Κέντρο της πόλης. Η τέντα είναι ένα πρότυπο κλειστό γυμναστήριο με υψηλές προδιαγραφές, εξασφαλίζει μια νέα προοπτική στο μαζικό αλλά και στον αγωνιστικό αθλητισμό.

β) Οικονομική κατάσταση της ΔΕΠΑΚ (πόροι – έσοδα – χρηματοδότηση).

Οι πόροι προέρχονται από προγραμματικές συμβάσεις (με εμπλεκόμενους φορείς Υπουργείο Πολιτισμού, Νομαρχίες, ΟΤΑ) από

κοινοτικά προγράμματα για τον πολιτισμό ή κοινοτικά προγράμματα που καλύπτουν μέρος του λειτουργικού κόστους της επιχείρησης και επιδότηση και από ίδια συμμετοχή.

Τα έσοδα της ΔΕΠΑΚ διακρίνονται σε τακτικά και έκτακτα. Προέρχονται από τις πωλήσεις των προϊόντων και υπηρεσιών της, από τα διδάκτρα των σχολών, από τακτικές επιχορηγήσεις, από πωλήσεις εισιτηρίων, από αναθέσεις (προγραμματικές συμβάσεις).

Τα έξοδα προέρχονται από αγορές εμπορευμάτων, αμοιβές και έξοδα εκδηλώσεων προβολής και διαφήμισης.

Η δημοτική πολιτιστική επιχείρηση Καλαμάτας αποτελεί σημαντικό φορέα και πόρο πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης. Παρά την 20ετή πορεία και λειτουργία της βρίσκεται σε τραγικό οικονομικό αδιέξοδο και κινδυνεύει να κλείσει εάν δεν παρθούν άμεσα μέτρα. Επίσης δεν είναι δυνατή η επιβίωση της επιχείρησης με τους σημερινούς όρους λειτουργίας που δημιουργούν ελλείμματα.

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα αποδεικνύουν την άσχημη οικονομική κατάσταση της ΔΕΠΑΚ για τα έτη 2000 έως 2004⁴⁵

ΠΙΝΑΚΑΣ: Σύνολο εσόδων, εξόδων, ζημιών και κερδών της ΔΕΠΑΚ.

ΕΤΗ	ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ	ΖΗΜΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ
2000	663.308.636	713.007.304	49.698.668	—
2001	789.911.386	813.395.945	23.484.559	—
2002	244.813,62	2.562.219,50	114.082,88	—
2003	2.134.565,98	2.364.246,48	229.680,50	—
2004	1.940.756,37	2.181.507,38	240.751,01	—

Πηγή: Ισολογισμοί των ετών 2000 έως 2004

⁴⁵ «ΔΕΠΑΚ» Εκθέσεις Ορκωτών Λογιστών για τα έτη 2000 έως 2004.

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι κατά τη διάρκεια των τεσσάρων ετών η επιχείρηση παρουσιάζει ζημιές παρά κέρδη.

Τα μέλη της ΔΕΠΑΚ διαπίστωσαν ότι απαιτείται πλήρης αναδιοργάνωση της λειτουργίας της ώστε να μπορέσει να επιβιώσει στο μέλλον. Όπως επισημάνθηκε στο Δ.Σ. η λειτουργία και η οικονομική διαχείριση της λειτουργίας της ΔΕΠΑΚ με μαθηματική ακρίβεια οδηγεί στο κλείσιμο της επιχείρησης. Αυτό προέκυψε από την ανάλυση στοιχείων που έχουν καταγραφεί και σύνταξε ο Αντιδήμαρχος Καλαμάτας ο Χρήστος Μαλαπάνης⁴⁶.

Στην ίδια μελέτη προτείνεται ο τρόπος ανασυγκρότησης της επιχείρησης είτε να υπάρξει νέα προγραμματική σύμβαση από το Υπουργείο Πολιτισμού, είτε όχι.

Από την μελέτη προκύπτει ότι τα έξοδα για αμοιβές προσωπικού είναι υπέρογκα και πρέπει να περιοριστούν καθώς και τα έσοδα από τα δίδακτρα είναι ελάχιστα ειδικά στο τμήμα του Ωδείου στο οποίο φοιτούν 541 μαθητές και τα έξοδα των καθηγητών για την μισθοδοσία ανέρχονται και τα 53.125€ μηνιαίως, ενώ τα έσοδα από τα δίδακτρα μόλις αγγίζουν 27.760€. οι οφειλές της ΔΕΠΑΚ προς τρίτους (προμηθευτές, ασφαλιστικούς οργανισμούς) μέχρι τις 31-12-2004 ανέρχονται στο 1.016.900€. Σε περίπτωση που δεν υπογραφεί η προγραμματική σύμβαση με το Υπουργείο Πολιτισμού τα έσοδα της ΔΕΠΑΚ για το 2005 υπολογίζονται να είναι 1.304.000€ εκ των οποίων οι 900.000€ θα καταβληθούν από το Δήμο Καλαμάτας.

Την ίδια περίοδο τα έξοδα θα είναι 1.580.000€. δηλαδή θα βρίσκεται σε έλλειμμα το οποίο θα ανέρχεται στα 276.000€. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το κόστος μισθοδοσίας του προσωπικού αποτελεί το 94% του συνολικού κόστους της επιχείρησης⁴⁷.

⁴⁶ Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» Πολιτισμός και ΔΕΠΑΚ 10-3-2005, σελ. 6.

⁴⁷ (ΔΕΠΑΚ) Εκθέσεις Ορκωτών Λογιστών για τα έτη 2000 – 2005.

Τα μέτρα που προτάθηκαν για την αντιμετώπιση οικονομικών προβλημάτων είναι τα εξής:

- Αναδιοργάνωση του τρόπου διδασκαλίας των επικουρικών μαθημάτων
- Περιορισμό καθηγητών και αντικατάσταση ορισμένων
- Έλεγχο ωρών εργασίας ωρομισθίου προσωπικού
- Σύμπτυξη τμημάτων
- Μείωση ορών επισκέψεων δασκάλων στα σχολεία
- Κατάργηση της συνδιδασκαλίας

Μετά από αυτές τις διορθωτικές κινήσεις το έλλειμμα το 2005 θα είναι 97.000 € και το 2006 στα 23.000€.

Γι' αυτό το λόγο προτάθηκε απ' τον κ. Μαλαπάνη η απόλυση 5 εργαζομένων διοικητικού προσωπικού ή την μείωση αποδοχών του με ταυτόχρονη μείωση του χρόνου απασχόλησης των ωρών κατά μια ώρα ημερησίως και ταυτόχρονη μείωση αποδοχών κατά 13,3%.

5.2. Οι ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί φορείς Καλαμάτας.

Οι ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί φορείς παρεμβαίνουν στην πολιτιστική ζωή των πόλεων και οι δραστηριότητές τους αποτελούν συχνά σημαντικούς παράγοντες της πολιτιστικής ανάπτυξης και παίζουν σπουδαίο ρόλο στην εκπαίδευση.⁴⁸

Στην Καλαμάτα, οι ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί φορείς έχουν σηματοδοτήσει σημαντικές πρωτοβουλίες έως σήμερα. Ο ρόλος των

⁴⁸ Η ΣΚΙΑ – ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Χ. «Διαδικασία πολιτιστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Η περίπτωση της Καλαμάτας» Διδακτορική διατριβή Πάντειο Πανεπιστήμιο. 2000, σελ. 245-255

συλλόγων στην κάλυψη των πνευματικών και ψυχαγωγικών αναγκών της κοινότητας, αλλά και της διατήρησης των παραδοσιακών πολιτιστικών προτύπων της, ήταν σημαντικός, αφού ήταν αυτοί που είχαν την πρωτοβουλία και την επιμέλεια της οργάνωσης των κοινωνικο-πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην πόλη. Σήμερα στην πόλη λειτουργούν αρκετά πολιτιστικά σωματεία και σύλλογοι με διαφορετικούς σκοπούς και στόχους.

- **Οι Πνευματικοί:** Οι πνευματικοί σύλλογοι που δρουν στην πόλη μέχρι σήμερα, είναι η «Λαϊκή βιβλιοθήκη» ιδρύθηκε το 1933 και ο «Σύλλογος προς διάδοση των Γραμμάτων» ιδρύθηκε το 1936.
- **Οι Καλλιτεχνικοί:**
 - **Η Κινηματογραφική Λέσχη Καλαμάτας.** Ιδρύθηκε το 1979 από φίλους του Κινηματογράφου με σκοπό την αναζήτηση και διάδοση του καλού Ελληνικού και Ξένου Κινηματογράφου.
 - **Η Φωτογραφική Λέσχη Καλαμάτας.** Ιδρύθηκε το 1988 από ερασιτέχνες φωτογράφους της πόλης. Στους σκοπούς τους περιλαμβάνεται η τεχνική κατάρτιση και η ψυχαγωγία των ασχολούμενων με την Φωτογραφική Τέχνη, η καλλιέργεια του εκδρομικού πνεύματος και η τουριστική προβολή του Νομού και της Ελλάδας μέσω της φωτογραφίας. Οι δραστηριότητες του συλλόγου περιλαμβάνουν ειδικά μαθήματα και διαλέξεις από γνωστούς φωτογράφους, ίδρυση εργαστηρίων (σκοτεινού θαλάμου) και λέσχης, λήψη και δημοσίευση φωτογραφιών, διοργάνωση καλλιτεχνικών φωτογραφικών εκθέσεων, έκδοση μελετών και άρθρων, εκπαιδευτικές εκδρομές, κ.λ.π.
- **Οι θεατρικοί:** Ένας από τους ερασιτεχνικούς φορείς πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης είναι το ερασιτεχνικό θέατρο. Η θεατρική ερασιτεχνική δημιουργία εκφράζεται μέσα από θεατρικές ομάδες.
 - **Το Μεσσηνιακό Ερασιτεχνικό θέατρο (Μ.Ε.Θ.).** Ήταν το μοναδικό θεατρικό σχήμα που λειτουργούσε στη Μεσσηνία από το 1977 ως το 1982, οπότε και δημιουργήθηκε το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., του οποίου αποτέλεσε τη βάση, αφού πολλά από τα μέλη του πρωτοστάτησαν στις διαδικασίες ίδρυσης του. Έχει ανεβάσει θεατρικές παραγωγές που έχει παρουσιάσει σε πόλεις και χωριά της Μεσσηνίας και των γύρω νομών.
 - **Το Ερασιτεχνικό θεατρικό Εργαστήρι Καλαμάτας (Ε.Θ.Ε.Κ.).**

Ιδρύθηκε το 1988, από συνεργάτες του Μ.Ε.Θ., και φίλους του θεάτρου με σκοπό να συμβάλλει στη διαμόρφωση της θεατρικής συνείδησης στο κοινό της πόλης ίδρυσαν το Ερασιτεχνικό Θεατρικό Εργαστήριο Καλαμάτας (Ε.Θ.Ε.Κ.), με σκοπό να συμβάλλει κι αυτό στη διαμόρφωση θεατρικής συνείδησης στο κοινό της πόλης. Με συνεχή δραστηριότητα από την ίδρυση του, έχει παρουσιάσει θεατρικές παραγωγές ελλήνων κυρίως θεατρικών συγγραφέων, στη Μεσσηνιακή επαρχία αλλά και στην Περιφέρεια.

Συνεργάζεται και αναθέτει τις σκηνοθεσίες των έργων του σε καλλιτεχνικούς συνεργάτες του Δημοτικού θεάτρου.

- Η **Πειραματική σκηνή Καλαμάτας**. Ιδρύθηκε το 1990, όπου μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων της πόλης που τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν την θεατρική διεργασία και διαδικασία. Μέχρι σήμερα έχει παρουσιάσει θεατρικές παραγωγές σε σκηνοθεσία των ηθοποιών του Δημοτικού θεάτρου με τους οποίους συνεργάζεται.
- Η θεατρική ομάδα του **Πολιτιστικού συλλόγου του Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας**, δημιουργήθηκε το 1994 και μέχρι σήμερα έχει παρουσιάσει στα πλαίσια της πόλης, αρκετές θεατρικές παραγωγές.
- Το θεατρικό σχήμα της **«Αρμονίας»**. Το 1995, ο μουσικός σύλλογος "Αρμονία" απέκτησε και θεατρικό τμήμα το οποίο μέχρι σήμερα έχει παρουσιάσει θεατρικές παραγωγές.
- Η **"θεατρική Διαδρομή"**. Το νεότερο από τα θεατρικά σχήματα της πόλης, η "Θεατρική Διαδρομή", ξεκίνησε τον Μάρτιο του 1995 με σκοπό την προώθηση της ερασιτεχνικής θεατρικής δημιουργίας, την καλλιέργεια της θεατρικής παιδείας, την ανάδειξη θεατρικών συγγραφέων και τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των μελών του.

– **Οι μουσικοί:** Στη διαδικασία αναπαραγωγής της μουσικής παράδοσης συμμετέχουν οι ακόλουθοι σύλλογοι:

- Ο Μουσικός Σύλλογος **«ΟΡΦΕΑΣ»** ιδρύθηκε το 1957 και ο Μουσικό-φιλολογικός και Καλλιτεχνικός Σύλλογος **«ΑΚΡΙΤΑΣ»** ιδρύθηκε το 1975.
- Το **«Εργαστήρι Παραδοσιακής Μουσικής»** ιδρύθηκε από μουσικούς το 1991, με σκοπό την διάδοση και διάσωση της εκκλησιαστικής βυζαντινής μουσικής, των παραδοσιακών τραγουδιών, των χορών και γενικότερα της πολιτιστικής μας

παράδοσης.

Στο εργαστήρι διδάσκεται βυζαντινή μουσική, καθώς και μουσικά παραδοσιακά όργανα. Λειτουργεί επίσης και παιδική χορωδία. Σήμερα έχει 35 τακτικά μέλη και 100 περίπου μαθητές.

- Η Ένωση Φίλων Μουσικής Καλαμάτας «Αρμονία», ιδρύθηκε το 1992 με σκοπό να συμβάλλει στην προαγωγή του χορωδιακού τραγουδιού και την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης.

Περιλαμβάνει μικτή τετράφωνη χορωδία, παιδική χορωδία και εκδοτικό τμήμα που εκδίδει το τριμηνιαίο πολιτιστικό περιοδικό «ΕΚΦΡΑΣΗ». Έχει πραγματοποιήσει πολλές εμφανίσεις στην Ελλάδα και έχει διοργανώσει πολλές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, καθώς και διαλέξεις και ομιλίες.

- **Οι «Φίλοι της Μουσικής».** Ιδρύθηκε στην πόλη το 1993. Ο σύλλογος σε συνεργασία και με άλλους πολιτιστικούς φορείς, προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει και να ενεργοποιήσει τον κοινωνικό ιστό της πόλης γύρω από τον πολιτισμό, με μακροπρόθεσμο στόχο την ανάδειξη της πόλης σε αυτοδύναμο κέντρο παραγωγής και προώθησης υψηλού επιπέδου εκδηλώσεων Μουσικής και Λόγου.
- Η Χορωδία παραδοσιακών τραγουδιών του Λυκείου των Ελληνίδων, δημιουργήθηκε το 1996 για τους ενήλικες και το 1998 για τα παιδιά μέχρι 12 ετών.

– **Οι χορευτικοί – παραδοσιακοί:** Στα πλαίσια των χορευτικών παραδοσιακών συλλόγων της πόλης, καταβάλλονται σοβαρές προσπάθειες για τη διάδοση και διάσωση στοιχείων της λαϊκής παράδοσης (χορών, τραγουδιών, μουσικής, εθίμων), με στόχο την ενσωμάτωση πολιτιστικών στοιχείων του παρελθόντος στο σύγχρονο πολιτισμό και τη διατήρηση και αναπαραγωγή της ελληνικής πολιτιστικής ταυτότητας. Στην Καλαμάτα, τη χορευτική - μουσική παράδοση συνεχίζουν εξής σύλλογοι οι οποίοι έχουν λειτουργήσει ως πρεσβευτές της τοπικής και εθνικής μας παράδοσης σε χώρες του εξωτερικού και οι δραστηριότητες τους συμβάλλουν στη διατήρηση της εθνικής πολιτιστικής μνήμης των κατοίκων.

- **Το Λύκειο των Ελληνίδων Καλαμάτας.** Ιδρύθηκε στην πόλη το 1967. Σκοποί του αποτελούν η διάδοση και διάσωση των Ελληνικών παραδόσεων, ηθών και εθίμων και η ανύψωση και πρόοδος των Ελληνίδων.

Αποτέλεσμα της πολύχρονης εργασίας του Λυκείου των Ελληνίδων Καλαμάτας, είναι η δημιουργία μιας πλούσιας και σπάνιας συλλογής αυθεντικών ελληνικών φορεσιών. Για τους μαθητές του, διοργανώνει εκπαιδευτικά λαογραφικά προγράμματα και πραγματοποιεί εκπαιδευτικές εκδρομές σε μουσεία και παραδοσιακούς οικισμούς.

Οι συμμετοχές του συλλόγου είναι πολλές και στην Ελλάδα και εξωτερικό.

- **Μορφωτικός Σύλλογος Καλαμάτας.** Ιδρύθηκε το 1976, με σκοπό την ανάπτυξη της ερασιτεχνικής πολιτιστικής δημιουργίας. Συμμετέχει στην πολιτιστική ζωή της πόλης με διαλέξεις, μουσικές εκδηλώσεις, θεατρικές παραστάσεις. Στο σύλλογο λειτουργούν τμήματα μουσικής (ρεμπέτικη κομπανία, έντεχνη λαϊκή μουσική) και τμήμα παραδοσιακών χορών.

Το χορευτικό τμήμα έχει πραγματοποιήσει πολλές εμφανίσεις στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό.

- **Κέντρο Λαογραφικών Μελετών.** Ιδρύθηκε το 1993, με σκοπό την διδασκαλία των Ελληνικών χορών, την ανεύρεση και καταγραφή κάθε μορφής λαογραφικού υλικού (όπως τη συγκρότηση αρχείου με φωτογραφίες και διαφάνειες με θέμα τοπία της περιοχής και κτίσματα με λαογραφική αξία), τη μελέτη, διάδοση και προβολή της ιστορίας και της τέχνης του τόπου (υφαντικής, κεντητικής, βαφικής κλπ.), τη δημιουργία δανειστικής βιβλιοθήκης με βιβλία κυρίως λαογραφικού περιεχομένου.

Και αυτός ο σύλλογος έχει αναπτύξει τις δραστηριότητες του σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

- **Οι τοπικιστικοί:** Σημαντικός στην πόλη είναι οι σύλλογος με τοπικιστικό χαρακτήρα. Οι σύλλογοι αυτοί αντικατοπτρίζουν την ανάγκη των μελών τους να διατηρήσουν τις παραδόσεις και τα έθιμα του τόπου καταγωγής τους επιδιώκοντας την ανάπτυξη επικοινωνίας με άτομα που προέρχονται από τον ίδιο τόπο με κοινά βιώματα και παραδόσεις. Οι σύλλογοι λοιπόν που δημιουργούν, τους δίνουν τη δυνατότητα να διατηρήσουν την επαφή με συντοπίτες τους, ώστε να αισθάνονται ότι δεν έχουν αποκοπεί τελείως από τον τόπο καταγωγής τους.

Οι κύριοι στόχοι αυτών των συλλόγων είναι πολιτιστικοί, αφού προσπαθούν μέσα από τις δραστηριότητες τους (π.χ. την δημιουργία χορευτικών ομάδων) να προάγουν τα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής τους ή των χωρών από τις οποίες προέρχονται, και

ταυτόχρονα αποτελούν χώρους αλληλοϋποστήριξης και αλληλοβοήθειας για τα μέλη τους.

- **Οι σύλλογοι κοινωνικής αλληλεγγύης:** Παρατηρούμε στην πόλη ότι υπάρχει έλλειψη συλλόγων συμβουλευτικού - πληροφοριακού χαρακτήρα, στήριξης και αλληλεγγύης για άτομα με προβλήματα κοινωνικής ένταξης και επανένταξης (π.χ. ξένων μεταναστών, κακοποιημένων γυναικών, κ.λ.π.).

Σ' αυτή την κατηγορία των συλλόγων μπορούμε να αναφέρουμε την «Επιτροπή για τα Ανθρώπινα δικαιώματα και κατά του Ρατσισμού» (επιτροπή υποστήριξης), το «Σύλλογο πασχόντων από μεσογειακή αναιμία και φίλων αυτών Ν. Μεσσηνίας» (1995) και το "Σύλλογο γονέων και φίλων της ΙΘΑΚΗΣ" του οποίου η συνεισφορά στην πόλη είναι πολύ σημαντική και ουσιαστική, αφού προσπαθεί μέσω του τύπου και των εκδηλώσεων που οργανώνει, να ενημερώσει το κοινό της πόλης και ιδιαίτερα τους νέους για το πρόβλημα των ναρκωτικών. Λειτουργεί επίσης και τμήμα υποστήριξης για τα παιδιά που βιώνουν το πρόβλημα των ναρκωτικών, και τις οικογένειες τους.

- **Άλλοι σύλλογοι:** Στην πόλη τα τελευταία χρόνια δραστηριοποιούνται επίσης σύλλογοι Φυσιολατρικοί - Οικολογικοί, όπως ο Σύλλογος Πεζοπόρων Ορειβατών «Ο ΕΥΚΛΗΣ», ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Καλαμάτας (Ε.Ο.Σ.Κ.) (1993), η Περιηγητική Λέσχη Καλαμάτας, η Οικολογική Κίνηση Καλαμάτας και ο Σύλλογος Φίλων των Σιδηροδρόμων. Άλλοι σύλλογοι που δρουν στην πόλη και που άμεσα ή έμμεσα η προσφορά τους είναι σημαντική στον πολιτιστικό τομέα είναι:

Ο Ροταριανός Όμιλος Καλαμάτας

Ο Σοροπτιμιστικός όμιλος Καλαμάτας «Αρσινόη» (1991)

- Το LIONS CLUB Καλαμάτας (1992)
- Οι Φίλοι του Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη (1997)
- Ο Έλληνογαλλικός σύλλογος Μεσσηνίας" (1993), έχει οργανώσει αρκετές εκδηλώσεις (διαλέξεις, μουσικές βραδιές) και έχει αδελφοποιηθεί από το 1996 με αντίστοιχο σύλλογο από την Ντιζόν της Γαλλίας, με τον οποίο έχουν ανταλλάξει εκδηλώσεις μουσικού περιεχομένου με τη συμμετοχή του μουσικού συλλόγου της πόλης "Αρμονία".

5.3 Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας (ΔΗΠΕΘΕΚ)

Πριν 90 χρόνια περίπου ξεκίνησαν τα πρώτα πολιτιστικά γεγονότα με διάφορες εκδηλώσεις που με αργά – αργά βήματα αποτέλεσαν έργο διάφορων πολιτιστικών συλλόγων οι οποίοι άρχισαν να εμφανίζονται στην Καλαμάτα. Όμως καθυστερημένη εμφάνιση έκανε η θεατρική δραστηριότητα. Η θεατρική δημιουργία για την πόλη της Καλαμάτας άρχισε να γίνεται γύρω στο 1975⁴⁹.

Το 1977 ιδρύθηκε το Μεσσηνιακό Ερασιτεχνικό Θέατρο (ΜΕΘ) που τόσα πολλά έχει προσφέρει μέχρι σήμερα στην θεατρική και πολιτιστική κίνηση της πόλης.

Το ΜΕΘ για 7 έτη (1977 – 1984) υπήρξε το πρώτο Σωματείο Θεάτρου στο Μεσσηνιακό χώρο το ΜΕΘ με το σημαντικό έργο του έδωσε την ευκαιρία σε πολύ κόσμο να έρθει σε επαφή με το θέατρο. Υπήρξε βασικός παράγοντας στην δημιουργία μεγάλου, αξιόλογου, ευαισθητοποιημένου θεατρικού κοινού.

Έδωσε την ευκαιρία σε πολλούς νέους να ασχοληθούν ενεργά με το θέατρο ως ερασιτέχνες ηθοποιοί ή προσφέροντας τις ικανότητες και γνώσεις τους, στους τομείς Μουσικής, ενδυματολογίας, σκηνικών, φωτογραφίας κ.α. Η λειτουργία του ΜΕΘ παρουσιάζοντας μια ανοδική πορεία και επιτυχία αποτέλεσε βάση στην οποία στηρίχθηκε η αναγκαιότητα και σκοπιμότητα της δημιουργίας του ΔΗΠΕΘΕΚ το έτος 1982. αρκετά μέλη του ΜΕΘ πρωτοστάτησαν στις διαδικασίες ίδρυσης του ΔΗΠΕΘΕΚ και στελέχωσαν το Δ.Σ. το ΜΕΘ στήριξε το ΔΗΠΕΘΕΚ λαμβάνοντας μέρος στις παραστάσεις του με τους ερασιτέχνες ηθοποιούς.

⁴⁹ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ Ε. Πτυχιακή Εργασία. «Ο Θεσμός των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων (ΔΗΠΕΘΕ) – Η περίπτωση του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας (ΔΗΠΕΘΕΚ)», σελ. 56.

Η ίδρυση του ΔΗΠΕΘΕΚ αποτέλεσε σταθμό για την ανάπτυξη και αναβάθμιση της θεατρικής δημιουργίας στο Νομό Μεσσηνίας. Το Δημοτικό θέατρο Καλαμάτας αποτέλεσε την αφετηρία για μια έντονη παρέμβαση στην φτωχή πολιτιστική ζωή της πόλης. Η ύπαρξη του ΔΗΠΕΘΕΚ με το αυξανόμενο, ευαισθητοποιημένο κοινό συντέλεσε και στη δημιουργία – εμφάνιση και άλλων ερασιτεχνικών θιάσων που το κοινό της Καλαμάτας στήριξε με την παρουσία του στις παραστάσεις του.

- Το 1988 οι συνεργάτες του (ΜΕΘ) ίδρυσαν το «ερασιτεχνικό θεατρικό εργαστήριο Καλαμάτας» (Ε.Θ.Ε.Κ.). Σήμερα λειτουργεί και παιδικό τμήμα.
- Το 1991 ιδρύθηκε στην Καλαμάτα η «Πειραματική Σκηνή» πρόκειται για θεατρικό σχήμα με μαθητές δίνοντας τη δυνατότητα στους νέους να εκφράζονται θεατρικά.
- Το 1995 ιδρύθηκε από φίλους του θεάτρου της Μουσικής «Αρμονία» απέκτησαν και θεατρικό τμήμα.
- Το 1996 ιδρύθηκε η θεατρική ομάδα «Σκηνή»
- Το 1993 θεατρική δραστηριότητα είχε αναπτύξει και το θεατρικό τμήμα του ΤΕΙ Καλαμάτας.
- Παράλληλα από το 1990 στα πλαίσια του θεατρικού ερασιτεχνισμού σημειώνουν μεγάλη επιτυχία κάθε χρόνο οι «Συναντήσεις Μαθηματικού Θεάτρου που διοργανώνει το ΔΗΠΕΘΕΚ σε συνεργασία με την Δ/ση Α΄ βάθμιας και Β΄ βάθμιας εκπαίδευσης.
- Επίσης έχει καθιερωθεί και ως θεσμός τα «θεατροπαιχνίδια» από το 1990 η οποία λειτουργεί το ΔΗΠΕΘΕΚ με την φροντίδα ηθοποιών και απασχολεί δημιουργικά πάρα πολλά παιδιά κάθε χρόνο ηλικίας 5 ως 12 ετών. Αξιόλογη θέση κατέχει η Καλαμάτα στο ερασιτεχνικό και επαγγελματικό θέατρο, βρίσκεται σε μια ανθηρή πορεία και αποδίδει καρπούς. Αποτελεί πρότυπο

ενδογενούς πολιτιστική ανάπτυξης αλλά όμως ως δομή του Δήμου δεν αποτελεί εσωτερική πολιτιστική ζωή.

α) Το έργο και οι δραστηριότητες του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας (ΔΗΠΕΘΕΚ)⁵⁰.

– Θεατρική παραγωγή:

Το ΔΗΠΕΘΕΚ μέχρι σήμερα έχει παρουσιάσει μια θετική πορεία στο θεατρικό χώρο. Η θεατρική του παραγωγή υπήρξε σημαντική σε ποιότητα και ποσότητα. Σύμφωνα με την νέα Προγραμματική Σύμβαση καλύπτει θεατρικά εκτός από την πόλη της Καλαμάτας και την ευρύτερη περιοχή της Πελοποννήσου. Η διάρκεια λειτουργίας του θεάτρου είναι ετήσια και συνεχής. Η θεατρική περίοδος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει στις 31 Αυγούστου. Κατά την διάρκεια αυτής θα ανεβάζονται από το ΔΗΠΕΘΕΚ τρία θεατρικά έργα. Είναι υποχρεωμένο να δίνει στη διάρκεια της θεατρικής περιόδου 80 παραστάσεις σε ετήσια βάση. Προβλέπεται η ανάθεση συγγραφής ελληνικού θεατρικού έργου σε συγγραφέα, έργο του οποίου πρέπει να παιχθεί από επαγγελματικό θίασο ή να έχει βραβευθεί σε κρατικό διαγωνισμό. Η επιλογή του ρεπερτορίου γίνεται από τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή με τη σύμφωνη γνώμη της Καλλιτεχνικής Επιτροπής. Για την επιτυχή ανταπόκριση ενός ΔΗΠΕΘΕ στο κοινό του, σημαντικό παράγοντας αποτελεί η επιλογή ρεπερτορίου. Τα έργα θα πρέπει να κινούν το ενδιαφέρον του μεγάλου κοινού στο οποίο απευθύνονται. Το ΔΗΠΕΘΕΚ μπόρεσε να ανταποκριθεί στις

⁵⁰ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ Ε. Πτυχιακή Εργασία. «Ο Θεσμός των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων (ΔΗΠΕΘΕ) – Η περίπτωση του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας (ΔΗΠΕΘΕΚ)» σελ.125

ανάγκες του κοινού της περιοχής κάνοντας σωστή επιλογή έργων που βρήκε ανταπόκριση από όλους τους καλαματιανούς. Το ΔΗΠΕΘΕΚ στα 25 χρόνια λειτουργίας του έχει αποδώσει πολλούς καρπούς έχει ανεβάσει πολλά θεατρικά έργα και έχει παρουσιάσει σπουδαίο θεατρικό έργο που το παρακολούθησε μεγάλος αριθμός θεατών τόσο στην Καλαμάτα όσο και εκτός αυτής.

– Παιδική σκηνή:

Το ΔΗΠΕΘΕΚ από τα πρώτα χρόνια ίδρυσης του έχει και παιδική σκηνή που σημειώνει μεγάλη επιτυχία από το κοινό των μικρών αλλά και των μεγάλων. Το όφελος για τα παιδιά είναι σημαντικό. Το καλό παιδικό έργο διασώζει το μύθο, φυλάττει τις ανθρώπινες αξίες, τα θαύματα της ζωής και της φύσης. Βασικό πλεονέκτημα της παιδικής σκηνής του ΔΗΠΕΘΕΚ πέρα από το οικονομικό όφελος είναι η επαφή του με την εκπαιδευτική κοινότητα (νηπιαγωγούς, δασκάλους, καθηγητές). Έχει συνεργασία με τα δημοτικά σχολεία και την παρακολούθηση παιδικών παραστάσεων που κάθε χρόνο ανεβάζει. Οι παραστάσεις για τα σχολεία δεν είναι δωρεάν, αλλά υπάρχουν εισιτήρια με αρκετά χαμηλή τιμή.

– Ρεπερτόριο – Κοινό:

Ένας από τους σκοπούς των ΔΗΠΕΘΕ είναι η αύξηση του θεατρικού κοινού. Το ΔΗΠΕΘΕΚ έχει αρχίσει συνεργασίες με συνδικαλιστικές οργανώσεις, πολιτιστικά σωματεία, κινήσεις νεολαίας, σχολεία ώστε να ενεργοποιηθεί το κοινό και να συμμετάσχει τις διαδικασίες της ιατρικής πράξης. Το θέατρο χωρίς κοινό είναι αδύνατο να εννοηθεί, γιατί το κοινό είναι ο κεντρικός σκοπός της τέχνης του θεάτρου. Παρατηρείται ότι ο αριθμός του κοινού όλο και αυξάνεται που παρακολουθεί τις παραστάσεις του ΔΗΠΕΘΕΚ και τις άλλες εκδηλώσεις που κατά καιρούς οργανώνει. Ορισμένοι καλλιτεχνικοί Διευθυντές των ΔΗΠΕΘΕ επιλέγουν το ρεπερτόριο με κριτήριο τις προσωπικές εκτιμήσεις

και φιλοδοξίες, ενώ κάποιοι άλλοι σύμφωνα με τα κριτήρια και τις προτιμήσεις των Διοικητικών Συμβουλίων και των Καλλιτεχνικών Επιτροπών⁵¹. Το ρεπερτόριο πρέπει να ορίζεται με βάση επαγγελματικούς όρους ύστερα από αναλύσεις και σαφής προσανατολισμούς και στόχους.

– ΔΗΠΕΘΕΚ και ερασιτεχνικά θεατρικά σχήματα:

Τα ΔΗΠΕΘΕ είναι τοπικά θέατρα. Ο ερασιτεχνικός τομέας σημειώνει στην Καλαμάτα ιδιαίτερη η ζωτικότητα. Τα ερασιτεχνικά σχήματα πρέπει να στηρίζονται τεχνικά και ηθικά από το ΔΗΠΕΘΕ πράγμα που κάνει το ΔΗΠΕΘΕΚ. Η ερασιτεχνική δημιουργία είναι απαραίτητη γιατί αποτελεί βάση για την δημιουργία κοινού και για τα ΔΗΠΕΘΕ. Το ΔΗΠΕΘΕΚ δεν κάνει κοινές ιατρικές παραστάσεις με τα ερασιτεχνικά σχήματα έχει συνεργαστεί όμως στην διοργάνωση άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων της πόλης που οργάνωσαν μαζί με άλλους φορείς (π.χ. εθνικές εορτές). Το ΔΗΠΕΘΕΚ στα πλαίσια της συνεργασίας του με τα ερασιτεχνικά θεατρικά σχήματα δανείζει διάφορα αντικείμενα, κουστούμια για τις ανάγκες των παραστάσεων.

– Περιοδείες - φεστιβάλ - συνεργασίες ΔΗΠΕΘΕΚ:

Το ΔΗΠΕΘΕΚ συχνά κάνει περιοδείες τόσο στην Καλαμάτα όσο και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Συμμετέχει επίσης σε φεστιβάλ, χωρίς να το καταφέρνει πάντα. Οι περιοδείες είναι υποχρεωτικές μιας και πρόκειται για περιφερειακό θέατρο. Το ΔΗΠΕΘΕΚ προσπάθησε να συμμετάσχει σε κάποια φεστιβάλ γενικού πολιτιστικού ενδιαφέροντος όταν οι οικονομικές συνθήκες το επέτρεπαν. Στα 25 χρόνια λειτουργίας προσπάθησε να αυξήσει τις περιοδείες και γενικότερα τη συμμετοχή του σε φεστιβάλ. Οι περιοδείες γίνονται κυρίως την καλοκαιρινή περίοδο διότι η συμμετοχή του κοινού είναι μεγαλύτερη .

⁵¹ ΔΗΠΕΘΕΚ Πρακτικά συνάντησης Αθήνα 1995 σελ. 115

– Παράλληλες εκδηλώσεις:

- Θεατροπαιχνίδια

Τα θεατροπαιχνίδια αφορούν την σχέση του παιδιού με το κείμενο, τη θεατρική πράξη, το τραγούδι, τη ζωγραφική και την γλυπτική. Αποτελούν μια ουσιαστική δραστηριότητα του ΔΗΠΕΘΕΚ μέχρι σήμερα. Στις ομάδες θεατρικών παιχνιδιών παίρνουν μέρος παιδιά ηλικίας από 5 έως 12 ετών υπό την καθοδήγηση ηθοποιών του παιδικού θεάτρου. Λόγω μεγάλης ζήτησης δημιουργήθηκαν τμήματα για κάθε ηλικία. Η δημιουργία θεατροπαιχνιδιών ήταν μια καινούργια προσπάθεια δημιουργικής επαφής του Δημοτικού θεάτρου με τα παιδιά. Στα θεατροπαιχνίδια τα παιδιά γνωρίζουν το θέατρο μέσα από τα θεατρικά κείμενα, τους αυτοσχεδιασμούς, την παντομίμα, τις μάσκες καθώς και την κατασκευή σκηνικών και κουστουμιών. Συμμετέχουν έτσι σε ένα ταξίδι γνώσεων και έκφρασης παίζοντας και διασκεδάζοντας. Έρχονται σε επαφή με την τέχνη όχι όμως σαν απλοί θεατές αλλά σαν δημιουργοί. Η συμμετοχή των παιδιών είναι δωρεάν αλλά ύστερα λόγω οικονομικών δυσκολιών καταβάλλουν ένα μηνιαίο ποσό για την κάλυψη των εξόδων.

- Μαθητικό ετήσιο φεστιβάλ

Το ΔΗΠΕΘΕΚ θεωρεί απαραίτητο να μην απομακρύνεται από το χώρο της εκπαίδευσης γι' αυτό οργάνωσε συνεργασία μεταξύ θεάτρου και εκπαιδευτικών που θα οδηγούσε σε σωστό προσανατολισμό του μαθητικού δυναμικού με στόχο την δημιουργία θεατρικών πυρήνων. Στο ετήσιο μαθητικό φεστιβάλ συμμετέχουν σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης με θεατρικές παραστάσεις. Ξεκίνησε και πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του 1990, η (Α' συνάντηση μαθητικού θεάτρου) και συνεχίζει μέχρι σήμερα με καλές προοπτικές. Είναι αποδεκτή η

επιτυχία αυτών των παραστάσεων. Με το μαθητικό φεστιβάλ το 1990 οργανώθηκε ετήσιος διαγωνισμός όλων των σχολείων που επιθυμούσαν. Στο διαγωνισμό συμμετείχαν σχολεία του Ν. Μεσσηνίας και της ευρύτερης περιφέρειας. Τα παιδιά ανεβάζοντας δικές τους παραστάσεις, που εκπαιδεύονται στη γλώσσα και στις τεχνικές θεάτρου. Γίνονται καλοί θεατές και φίλοι του θεάτρου.

- Θεατρική ομάδα ΤΕΙ

Το ΔΗΠΕΘΕΚ επίσης συνεργάζεται και ενισχύει τη θεατρική δημιουργία και στο ΤΕΙ Καλαμάτας.

Σε συνάντηση όπου πήραν τα μέλη του Δ.Σ. του πολιτιστικού συλλόγου του ιδρύματος, καθώς και η θεατρική ομάδα του ΤΕΙ ανταλλάχτηκαν απόψεις για τη συνεργασία των δύο φορέων στον πολιτιστικό τομέα.

Από την πλευρά του ΔΗΠΕΘΕΚ ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής δεσμεύθηκε πως το Δημοτικό θέατρο θα στηρίζει οποιαδήποτε θεατρική προσπάθεια γίνεται στο ίδρυμα.

β) Οικονομική κατάσταση του ΔΗΠΕΘΕΚ (πόροι – έσοδα – χρηματοδότηση).

Είναι γνωστό ότι τα περισσότερα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. παρουσιάζουν έντονα οικονομικά προβλήματα. Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας, όσο αφορά τον οικονομικό τομέα, δε διαφέρει και πολύ από τα άλλα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

Όμως, αν και το οικονομικό είναι το καίριο πρόβλημα του, δεν πτοήθηκε και εξακολουθεί με θυσίες και πολλή δουλειά να ανταποκρίνεται στο σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκε, χωρίς να υπομονεύει την ποιότητα του παρεχόμενου έργου του.

Με βάση το σύνολο των εσόδων, εξόδων, ζημιών, κερδών του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., φαίνεται καθαρά η άσχημη οικονομική κατάσταση του από το 1996, έτος ίδρυσης του, μέχρι και το 2000⁵² και παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Σύνολο εσόδων, εξόδων, ζημιών, κερδών του ΔΗΠΕΘΕΚ.

ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ	ΖΗΜΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ
1996	177.468.914	233.011.765	55.542.851	—
1997	321.154.164	322.189.126	1.029.962	—
1998	210.016.524	211.145.398	1.128.874	—
1999	209.938.624	200.745.489	—	9.193.138
2000	156.965.769	159.467.591	2.501.822	—

Πηγή: Ισολογισμοί των ετών 1996 έως 2000. (Τα ποσά είναι σε δρχ.)

Παρατηρούμε γενικότερα, ότι τα έξοδα της επιχείρησης του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. είναι πολύ δυσανάλογα των εσόδων του. Ένα μικρό ποσό κέρδους παρατηρείται μόνο για το οικονομικό έτος 1999.

Μέχρι και το 1989 οικονομικός έλεγχος του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. γινόταν κατ' έτος και από τους ορκωτούς λογιστές σύμφωνα με το νόμο, οι οποίοι έκαναν παράλληλα και τις σχετικές εκθέσεις. Το χρονικό διάστημα 1990 - 1994 τέτοιοι έλεγχοι δεν έγιναν λόγω οικονομικών προβλημάτων, κυρίως μη δυνατότητας πληρωμής των ορκωτών λογιστών, και όχι τόσο αδιαφορίας των υπευθύνων του θεάτρου. Από το 1995 προσκλήθηκαν και πάλι οι ορκωτοί λογιστές, και έκτοτε γίνεται κατ' έτος ο οικονομικός έλεγχος της επιχείρησης, αφού βέβαια ελέγχθησαν και τα προηγούμενα έτη που δεν είχαν ελεγχθεί⁵³.

Σύμφωνα με τις εκθέσεις των ορκωτών λογιστών για τα πρώτα έτη λειτουργίας της επιχείρησης, αναφέρθηκε ότι από τη σχετική μελέτη των

⁵² «ΔΗΠΕΘΕΚ» εκθέσεις ορκωτών λογιστών για τα έτη 1996 έως 2000.

⁵³ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ Ε. Πτυχιακή Εργασία. «Ο Θεσμός των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων (ΔΗΠΕΘΕ) – Η περίπτωση του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας (ΔΗΠΕΘΕΚ)» σελ. 168

προϋπολογισμών και ισολογισμών, υπήρξε μια σημαντική αύξηση στα διάφορα λειτουργικά έξοδα της επιχείρησης. Και οι ορκωτοί λογιστές συνέστησαν τότε πως η αύξηση αυτή θα πρέπει να ερευνηθεί από τη Διοίκηση της επιχείρησης. Επίσης πρότειναν να γίνεται στο εξής μια πλέον αυστηρή επιλογή των έργων που παρουσιάζονται από το θέατρο, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη το κοινό που τα παρακολουθεί, ώστε να υπάρξει και εισπρακτική επιτυχία για την αύξηση των εσόδων της.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ – ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

1.1 Εισαγωγή.

Οι σπουδαστές του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Καλαμάτας (ΤΕΙ – Κ), το οποίο λειτουργεί μια δεκαπενταετία αποτελούν σημαντική πηγή οικονομικών πόρων στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης. Η έρευνα εμπεριέχει δύο επίπεδα:

Το πρώτο στοχεύει στην βασική πληροφόρηση της πολιτιστικής δραστηριοποίησης που υπάρχει και το δεύτερο εξειδικεύει επικεντρωμένο στην συμμετοχή των φοιτητών στα πολιτιστικά γεγονότα της πόλης και της ποιοτικής διάστασης της πολιτιστικής δράσης τους. Η έρευνα αυτή αποσκοπεί στην αξιολόγηση του πολιτιστικού γίνεστε της πόλης αναφοράς και γι' αυτό το λόγο.

Χαρακτηρίζεται τόσο ποσοτική όσο και ποιοτική. Εξ' άλλου μια καταγραφή όσο σχεδιασμού της, των μεθόδων συλλογής στοιχείων, τις έννοιες και κατηγορίες και εκτιμήσεις, οι οποίες συμβάλουν στο καθορισμό κριτηρίων αξιολόγησης.

Το κύριο σκεπτικό διαμόρφωσης του πλαισίου καταγραφής και αποτύπωσης και σε αναφορά με αυτό του κυρίου μεθοδολογικού εργαλείου του ερωτηματολογίου, στηρίζεται στην διερεύνηση συμμετοχής των φοιτητών τόσο στις πολιτιστικές επιχειρήσεις όσο ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς συλλόγους εφόσον αποτελούν την οργανωμένη μορφή πολιτιστικής έκφρασης σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές.

2. Μεθοδολογική προσέγγιση θέματος.

Κατά την διεξαγωγή της έρευνας εμφανίστηκαν διάφορα προβλήματα, ήταν η έλλειψη εμπειρικών ερευνών και συγκρίσεων στις πολιτιστικές δραστηριότητες.

Παρόμοια μελέτη δεν έχει εκπονηθεί ως σήμερα στο ΤΕΙ – Καλαμάτας γι' αυτό αναπτύχθηκαν προβληματισμοί για το πεδίο και τα ζητήματα προσέγγισης της έρευνας .

Οι μέθοδοι προσέγγισης⁵⁴ που χρησιμοποιήθηκαν για την διεξαγωγή της εμπειρικής έρευνας στηρίχθηκαν στην συλλογή πληροφοριών για το συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο ήταν οι ακόλουθες:

Η άμεση προσωπική επαφή: η οποία αποτέλεσε κατά την διάρκεια της εμπειρικής έρευνας την σημαντικότερη μέθοδο προσέγγισης του ερευνητικού μας πεδίου. Πραγματοποιήθηκε με την παρακολούθηση του περιεχομένου του τοπικού τύπου, συνεντεύξεις με πρόσωπα που εμπλέκονται στα θέματα πολιτισμού και με πρόσωπα από το Διοικητικό Προσωπικό των δημοτικών πολιτιστικών επιχειρήσεων.

Η μελέτη αρχείων: Το αρχείο – διδακτορικό της κυρίας Σκιάς – Πανοπούλου Χαρίκλειας (Καθηγήτριας του ΤΕΙ – Καλαμάτας), που βρίσκεται στην Λαϊκή Βιβλιοθήκη, του Πνευματικού Κέντρου Καλαμάτας, δημοσιεύσεις εφημερίδων περιοδικών, βιβλίων που βρίσκονται στην Λαϊκή Βιβλιοθήκη.

Αρχεία της ΔΕΠΑΚ, του ΔΗΠΕΘΕΚ (όπως προγραμματικές συμβάσεις, κανονισμοί λειτουργίας, ισολογισμούς, προγράμματα πολιτιστικών εκδηλώσεων).

Η δειγματοληπτική έρευνα: όπου καταγράφηκαν ισότιμα απαντήσεις στα ερωτήματα που τέθηκαν με την χρήση κατευθυνόμενου ερωτηματολογίου⁵⁵.

⁵⁴ ΣΚΙΑ – ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Χ. «Η διαδικασία πολιτιστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Η περίπτωση της Καλαμάτας» Διδακτορική διατριβή. Πάντειο Πανεπιστήμιο 2000, σελ. 105-106.

⁵⁵ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Ερωτηματολόγιο (παρουσιάζεται αναλυτικά)

Όσο αφορά το ερευνητικό πεδίο επιλέχθησαν οι φοιτητές και φοιτήτριες του ΤΕΙ –Καλαμάτας το μέγεθος του ερευνητικού δείγματος συνίσταται σε 100 συνολικά φοιτητές της Σχολής Οικονομίας και Διοίκησης. Ειδικότερα 50 φοιτητές του τμήματος ΔΜΤΑ και 50 φοιτητές του τμήματος ΔΜΥΠ. Το είδος της έρευνας που επιλέχθηκε είναι συνέντευξη βάσει δομημένου ερωτηματολογίου το οποίο αποτελείται από 23 ερωτήσεις. Αρχικά υπήρξε η σκέψη της σύνταξης ερωτηματολογίων που θα απευθυνόταν σε τυχαίο δείγμα φοιτητών. Η ίδια δεν υλοποιήθηκε, κυρίως γιατί θα παρουσιάζονταν προβλήματα, όπως το φύλλο, ηλικία κλπ. και το γεγονός ότι τα αποτελέσματα θα ήταν κατά μια έννοια προβλέψιμα. Επομένως, ήταν περίπου δεδομένο ότι στην περίπτωση της κίνησης ερωτηματολογίου σε τυχαίο δείγμα, τα συμπεράσματα θα ήταν παραπλανητικά έως αρνητικά κάτι που ήταν γνωστό εκ’ των προτέρων. Συνεπώς η έρευνα αυτού του είδους θα στερείτο μάλλον ουσίας.

Κρίθηκε λοιπόν σκόπιμο, η συνέντευξη με δεδομένο ερωτηματολόγιο τους φοιτητές του ΤΕΙ Καλαμάτας να απευθυνθεί όχι σε πρωτοετείς αλλά σε δευτεροετείς και παραπάνω φοίτησης οι οποίοι σίγουρα αποτελούν αξιόπιστη πηγή πληροφοριών και είναι το καταλληλότερο είδος έρευνας.

Στην προσπάθεια εξέτασης των ερωτημάτων της έρευνας, όπως αυτά παρατίθεται υπό την μορφή ερωτηματολογίου στο παράρτημα, διεξήχθη έρευνα στο ΤΕΙ Καλαμάτας κατά το χρονικό διάστημα Μάρτιος – Ιούνιος 2005. Ο τύπος των ερωτήσεων καταγράφονται που περιλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο καταγράφονται ως εξής:

α) Κλειστές, οι οποίες διακρίνονται σε: - διχοτομημένες (ΝΑΙ – ΟΧΙ) πολλαπλής επιλογής.

β) Μερικώς κλειστές, δηλαδή ερωτήσεις, όπου, εκτός από τις επιλογές που καταγράφονται ο ερωτώμενος έχει την ευκαιρία να δώσει την δική του απάντηση

γ) Ανοικτές.

Οι κλειστές ερωτήσεις (διχοτομημένες και πολλαπλής επιλογής), αποσκοπούσαν στις όσο το δυνατό πιο συστηματοποιημένες απαντήσεις, οι οποίες εύκολα θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν και να επεξεργαστούν, ώστε οι συγκρίσεις μεταξύ των δύο τμημάτων (ΔΜΤΑ – ΔΜΥΠ) να γίνονται πάνω σε συγκεκριμένα θέματα / στοιχεία και από τους ίδιους όρους. Οι μερικώς κλειστές στόχευαν στην συλλογή νέων στοιχείων που δεν καταγράφονται στο ερωτηματολόγιο.

Τέλος οι ανοιχτές ερωτήσεις αποσκοπούν στην συλλογή όσο το δυνατό περισσότερων πληροφοριών για θέματα ιδιαίτερης σημασίας.

Το μέγεθος του δείγματος δεν ήταν μεγάλο καθώς να καταντήσει κουραστικό για την προκύπτωμενων συμπερασμάτων και συγκέντρωση ποιοτικών πληροφοριών μέσω προσωπικών συνεντεύξεων των φοιτητών εφόσον αποτελούν σημαντική πηγή σε συνάρτηση με την συμπλήρωση τους.

Η χρήση προσωπικής συνέντευξης με ερωτηματολόγιο ενθάρρυνε τους συνεντευξιζόμενους στην περιγραφή του αντικειμένου έρευνας. Κατά την διάρκεια της διεξαγωγής της προέκυψαν πρόβλημα όσον αφορά την χορήγηση ερωτηματολογίων η οποία δεν πραγματοποιήθηκε επιτυχώς, τόσο στην προσέγγιση όσο και στην συνεργασία με όλους τους φοιτητές. Το μεγάλο ποσοστό των φοιτητών ήταν επιφυλακτικοί και διστακτικοί απαντήσουν, προτιμώντας να αξιοποιήσουν τον ελεύθερο χρόνο τους με διαφορετικό τρόπο – αδιαφορώντας για το δείγμα ερωτηματολογίου, παρόλο που δόθηκε σε κενή ώρα διδασκαλίας. Περισσότεροι φοιτητές επέστρεψαν το ερωτηματολόγιο χωρίς απαντήσεις. Προέκυψε πρόβλημα με καθηγητή τμήματος ο οποίος απαίτησε να παρθεί σχετική άδεια, για τη χορήγηση του ερωτηματολογίου δόθηκε εκτός ώρας διδασκαλίας. Έκανε αυστηρές παρατηρήσεις και χρησιμοποίησε προσβλητικά λόγια και απειλές ότι θα πάρει τα ερωτηματολόγια και απαγόρευσε στους φοιτητές να μην

απαντήσουν. Παρόλα αυτά οι φοιτητές έδειξαν την υποστήριξη τους προς την ερευνήτρια.

Η μορφή της εμπειρικής έρευνας⁵⁶ εμφανίζεται να είναι περιγραφική, διερευνητική και καινοτόμος.

Με την περιγραφική προσέγγιση του ερευνητικού πεδίου θα αναδειχθεί η δυναμική πλευρά της συμμετοχής των φοιτητών στην πολιτιστική ζωή της πόλης.

Με την διερευνητική προσέγγιση γίνεται προσπάθεια να εξεταστούν και να αναλυθούν οι τρόποι συμμετοχής των φοιτητών στις πολιτιστικές δημοτικές επιχειρήσεις.

Τέλος με την καινοτόμο προσέγγιση για πρώτη φορά συμβαίνει μια εμπειρική έρευνα στα δεδομένα των πτυχιακών εργασιών που να στηρίζεται στην καταγραφή και παρουσίαση των δράσεων των φοιτητών με στόχο την ανάλυση της διαδικασίας στην εμπλοκή στις πολιτιστικές δραστηριότητες.

3. Στόχοι έρευνας.

Σκοπός της εμπειρικής έρευνας αποτελεί η καταγραφή και ανάλυση της συμμετοχής των φοιτητών του ΤΕΙ – Καλαμάτας στο πολιτιστικό γίγνεσθε της πόλης. Ειδικότερα αναδειχθεί τόσο ο ρόλος των φοιτητών όσο και η πολιτιστική δραστηριότητα και αφετέρου κατά πόσο αποτελούν ικανοί φορείς πολιτιστικής ανάπτυξης με την ενεργή συμμετοχή τους στην πολιτιστική ζωή της πόλης.

Η εμπειρική προσέγγιση αποσκοπεί στην ταξινόμηση και ανάλυση βασικών στόχων όπως:

1. Η ενεργή συμμετοχή των φοιτητών του ΤΕΙ – Καλαμάτας στην πολιτιστική ζωή της πόλης και γενικά η παρέμβαση τους στον πολιτισμό.

⁵⁶ ΣΚΙΑ – ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Χ. «Η διαδικασία πολιτιστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Η περίπτωση της Καλαμάτας» Διδακτορική διατριβή. Πάντειο Πανεπιστήμιο 2000, σελ. 107-108.

2. Η συμμετοχή και παρακολούθηση μαθημάτων στις σχολές της ΔΕΠΑΚ, ΔΗΠΕΘΕΚ, ομάδες ΤΕΙ – Καλαμάτας.

3. Η διερεύνηση της εμπλοκής των δημοτικών πολιτιστικών φορέων και τρόπους προσέγγισης ώστε τους προσελκύουν τα ενδιαφέροντα με σκοπό την συμμετοχή τους, στις πολιτιστικές δραστηριότητες.

4. Η διερεύνηση οικονομικής κατάσταση των φοιτητών που συμβάλει στην πολιτιστική δραστηριότητα.

Τα ερωτήματα που τίθενται κατά την διάρκεια της μελέτης είναι:

- Κατά πόσο είναι ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή των φοιτητών με την έννοια της δυνατότητας συμμετοχής τους στον καθορισμό των πολιτιστικών τους αναγκών;
- Κατά πόσο οι πολιτιστικοί φορείς κατάφεραν να προσεγγίσουν τους φοιτητές για την συμμετοχή τους στον πολιτιστικό τομέα;
- Κατά πόσο προσελκύονται οι φοιτητές στην πολιτιστική δραστηριότητα των δημοτικών επιχειρήσεων (ΔΕΠΑΚ – ΔΗΠΕΘΕΚ) Καλαμάτας.

4. Ερευνητικές υποθέσεις.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι πρέπει να διερευνηθούν τα ερωτήματα που αποτελούν ερευνητικές υποθέσεις της παρούσας εργασίας. Η διερεύνηση του πεδίου των σχέσεων αναπτύσσονται μεταξύ των φοιτητών των δύο τμημάτων όπου προσδιορίζονται:

- Ο ρόλος των φοιτητών στον πολιτιστικό τομέα.
- Την σχέση που διαμορφώνουν οι δημοτικοί πολιτιστικοί φορείς με τους φοιτητές και τις δυνατότητες που έχουν αναπτύξει για την προσέγγιση στην πολιτιστική δραστηριότητα.
- Την σχέση που διαμορφώνουν τα ΜΜΕ και ο τοπικός τύπος με σκοπό την ενημέρωση και συμμετοχή στα πολιτιστικά γεγονότα.

Για την διεξαγωγή της εμπειρικής έρευνας στηριχθήκαμε στις εξής υποθέσεις⁵⁷:

- Οι σπουδαστές αποτελούν κύριους μοχλούς ενδυνάμωσης της πολιτιστικής ανάπτυξης και δραστηριότητας.
- Αποτελούν σημαντικό παράγοντα ενδογενής πολιτιστικής ανάπτυξης.
- Είναι μεσολαβητές στην προώθηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων.
- Είναι ικανοί φορείς που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της συμμετοχής και επικοινωνίας.
- Η συνεργασία του Σπουδαστικού Πολιτιστικού Συλλόγου του ΤΕΙ – Καλαμάτας με τους πολιτιστικούς φορείς ώστε να επιτευχθεί η πολιτιστική ανάπτυξη και δραστηριότητα.
- Το ενδιαφέρον των πολιτιστικών φορέων προς τους φοιτητές ώστε να αποκτήσουν πολιτιστική δυναμική.

⁵⁷ ΣΚΙΑ – ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Χ. «Η διαδικασία πολιτιστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Η περίπτωση της Καλαμάτας» Διδακτορική διατριβή. Πάντειο Πανεπιστήμιο 2000, σελ. 111

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

1. Αποτελέσματα έρευνας τμήματος ΔΜΤΑ και αποτελέσματα έρευνας τμήματος ΔΜΥΠ.

Ειδικότερα τα ζητήματα που θα διερευνηθούν για την εμπειρική έρευνα που πραγματοποιήθηκε με δομημένοι ερωτηματολόγιο και το ήταν δείγμα φοιτητές του ΤΕΙ Καλαμάτας. Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ιδιαίτερα χρήσιμα διότι παρουσιάζουν:

α) την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, την πληροφόρηση την ενημέρωση από τα ΜΜΕ και την επίσκεψη στα πολιτιστικά κέντρα.

β) την ενεργή συμμετοχή των φοιτητών στις πολιτιστικές δραστηριότητες των δημοτικών επιχειρήσεων της ΔΕΠΑΚ και του ΔΗΠΕΘΕΚ δηλ. (την παρακολούθηση θεατρικών και ερασιτεχνικών παραστάσεων, προβολές κινηματογράφου, παραστάσεις φεστιβάλ χορού, παραστάσεις παιδικού θεάτρου, μουσικής εκδήλωσης της ΔΕΠΑΚ, παραστάσεις θεατρικής ομάδας του ΤΕΙ – Καλαμάτας.

γ) την παρακολούθηση μαθημάτων στις σχολές της ΔΕΠΑΚ στις ομάδες του ΤΕΙ – Καλαμάτας, καθώς επίσης στην παρακολούθηση σε σεμινάρια και διαλέξεις.

δ) Την οικονομική κατάσταση των φοιτητών και των δύο τμημάτων

ε) Η προσέλκυση ενδιαφέροντος των φοιτητών για τις πολιτιστικές δραστηριότητες.

Τα παραπάνω αποτελούν στοιχεία απαραίτητα για την διεξαγωγή αξιολόγηση και αποτίμηση της πολιτιστικής και οικονομικής ανάπτυξης της πόλης και διεξαγωγή συμπερασμάτων όσο αφορά την εμπλοκή των φοιτητών θετικής ή αρνητικής συμμετοχής στην πολιτιστική ανάπτυξη,

στην παραγωγή πολιτισμού, τον ρόλο και το μέγεθος της εμπλοκής της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των πολιτιστικών επιχειρήσεων της πόλης. Τα παραπάνω καθιστούν την έρευνα ιδιαίτερα σημαντική, γιατί θα οδηγήσουν στο τελικό συμπέρασμα εάν οι φοιτητές είναι ικανοί φορείς πολιτιστικής δημιουργίας και ανάπτυξης.

2. Γενικά στοιχεία (Αποτύπωση έρευνας μέσω πινάκων – διαγραμμάτων – γραφημάτων).

Το δείγμα ερωτηματολογίων που απευθύνθηκαν στους φοιτητές επεξεργάστηκαν ξεχωριστά οι απαντήσεις φοιτητριών / φοιτητών του κάθε τμήματος (ΔΜΤΑ – ΔΜΥΠ).

Έτσι για το τμήμα ΔΜΤΑ απάντησαν 35 φοιτήτριες και 15 φοιτητές ενώ για το τμήμα ΔΜΥΠ απάντησαν 34 φοιτήτριες και 16 φοιτητές.

Σκόπιμο θα ήταν να παρουσιάσουμε για το παραπάνω αριθμό φοιτητών και φοιτητριών τα έτη φοίτησης ανά τμήμα και φύλλο.

Στους παρακάτω πίνακες απεικονίζονται παραστατικά:

ΔΜΤΑ	2 έτος	3 έτος	4 έτος
Φοιτήτριες	3	23	12
Φοιτητές	3	6	6

ΠΙΝΑΚΑΣ 1α) Στοιχεία τμήματος ΔΜΤΑ

ΔΜΥΠ	2 έτος	3 έτος	4 έτος
Φοιτήτριες	2	20	12
Φοιτητές	1	6	9

ΠΙΝΑΚΑΣ 1β) Στοιχεία τμήματος ΔΜΥΠ

Παρατηρούμε από τις απαντήσεις των φοιτητριών και για τα δύο τμήματα το μέσο διάστημα φοίτησης είναι τα 3 έτη. Ο μεγαλύτερος αριθμός φοιτητών βρίσκεται στο τρίτο έτος φοίτησης.

Σημαντικό ρόλο για την πολιτιστική ενημέρωση των φοιτητών αποτελούν τα τοπικά μέσα ενημέρωσης και ο τοπικός τύπος.

Στους παρακάτω πίνακες απεικονίζεται αναλυτικά:

ΔΜΤΑ	Τοπική τηλεόραση	Τοπικό ραδιόφωνο	Τοπική εφημερίδα	Αφισοκόλληση
Φοιτήτριες	10	14	3	8
Φοιτητές	3	2	4	4

ΠΙΝΑΚΑΣ 2α) Στοιχεία τμήματος ΔΜΤΑ

ΔΜΥΠΙ	Τοπική τηλεόραση	Τοπικό ραδιόφωνο	Τοπική εφημερίδα	Αφισοκόλληση
Φοιτήτριες	4	12	12	2
Φοιτητές	6	6	1	3

ΠΙΝΑΚΑΣ 2β) Στοιχεία τμήματος ΔΜΥΠΙ

Η επίσκεψη των φοιτητών στα πολιτιστικά κέντρα και μουσεία αποτελούν βασικές πηγές γνώσης, πληροφόρησης και από το ερωτηματολόγιο προκύπτει ότι:

Για το τμήμα ΔΜΤΑ: 2 φοιτήτριες και 1 φοιτητής έχουν επισκεφθεί το
 Λαογραφικό Μουσείο
 4 φοιτήτριες έχουν επισκεφθεί το Μπενάκιο
 Αρχαιολογικό Μουσείο
 7 φοιτήτριες έχουν επισκεφθεί την Πινακοθήκη
 Πνευματικού Κέντρου
 5 φοιτήτριες και 1 φοιτητής έχουν επισκεφθεί τη
 Βιβλιοθήκη Πνευματικού Κέντρου

3 φοιτήτριες και 1 φοιτητής έχουν επισκεφθεί τη Δημοτική Πινακοθήκη

Για το τμήμα ΔΜΥΠ: 1 φοιτήτρια και 2 φοιτητές έχουν επισκεφθεί το Λαογραφικό Μουσείο

3 φοιτήτριες και 2 φοιτητές έχουν επισκεφθεί το Μπενάκιο Αρχαιολογικό Μουσείο

4 φοιτήτριες και 3 φοιτητές έχουν επισκεφθεί την Πινακοθήκη Πνευματικού Κέντρου

8 φοιτήτριες και 1 φοιτητής έχουν επισκεφθεί τη Βιβλιοθήκη Πνευματικού Κέντρου

1 φοιτήτρια έχει επισκεφθεί τη Δημοτική Πινακοθήκη

Το ποσοστό συνολικά του τμήματος ΔΜΤΑ 26% και το ποσοστό συνολικά του τμήματος ΔΜΥΠ 25% είναι αυτό που δεν έχει επισκεφθεί τα Πολιτιστικά Κέντρα και τα Μουσεία.

Στο σύνολο των φοιτητών του τμήματος ΔΜΤΑ

Το 3% έχει επισκεφτεί το Λαογραφικό Μουσείο

Το 4% έχει επισκεφτεί το Μπενάκιο Αρχαιολογικό Μουσείο

Το 7% έχει επισκεφτεί την Πινακοθήκη Πνευματικού Κέντρου

Το 6% έχει επισκεφτεί τη Βιβλιοθήκη Πνευματικού Κέντρου

Το 4% έχει επισκεφτεί την Δημοτική Πινακοθήκη

Από την ποσοστιαία ανάλυση προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 7% έχει επισκεφθεί την Δημοτική Πινακοθήκη, ενώ συμμετέχει συνολικά το 24%.

Για το τμήμα ΔΜΥΠ

Το 3% έχει επισκεφτεί το Λαογραφικό Μουσείο

Το 5% έχει επισκεφτεί το Μπενάκιο Αρχαιολογικό Μουσείο

Το 7% έχει επισκεφτεί την Πινακοθήκη Πνευματικού Κέντρου

Το 9% έχει επισκεφτεί τη Βιβλιοθήκη Πνευματικού Κέντρου

Το 1% έχει επισκεφτεί την Δημοτική Πινακοθήκη

Από την ποσοστιαία ανάλυση προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 9% έχει επισκεφθεί την Βιβλιοθήκη Πνευματικού Κέντρου, ενώ συμμετέχει συνολικά το 25%.

Η συμμετοχή και παρακολούθηση των φοιτητών στις Δημοτικές πολιτιστικές επιχειρήσεις.

Οι φοιτητές παίζουν σημαντικό ρόλο στον τομέα του πολιτισμού. Χρησιμοποιώντας τα μέσα ενημέρωσης, πληροφορούνται ώστε να αξιοποιήσουν τον ελεύθερο χρόνο τους, να ψυχαγωγηθούν και να αποκτήσουν δραστηριότητες συμμετέχοντας και παρακολουθώντας τα πολιτιστικά γεγονότα της Δημοτικής πολιτιστικής επιχείρησης Καλαμάτας και του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας.

Οι δύο δημοτικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε διαφορετικούς πολιτιστικούς τομείς έτσι ώστε να επιλέξουν οι ενδιαφερόμενοι ότι πραγματικά τους εκφράζει να συμμετάσχουν και να παρακολουθήσουν κάποια μορφή δραστηριότητας. Με βάση την επεξεργασία του ερωτηματολογίου οι φοιτητές του ΤΕΙ – Καλαμάτας προσπαθούν να συμμετέχουν και να παρακολουθούν τις πολιτιστικές δραστηριότητες των πολιτιστικών επιχειρήσεων (ΔΕΠΑΚ – ΔΗΠΕΘΕΚ). Στην παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων του ΔΗΠΕΘΕΚ.

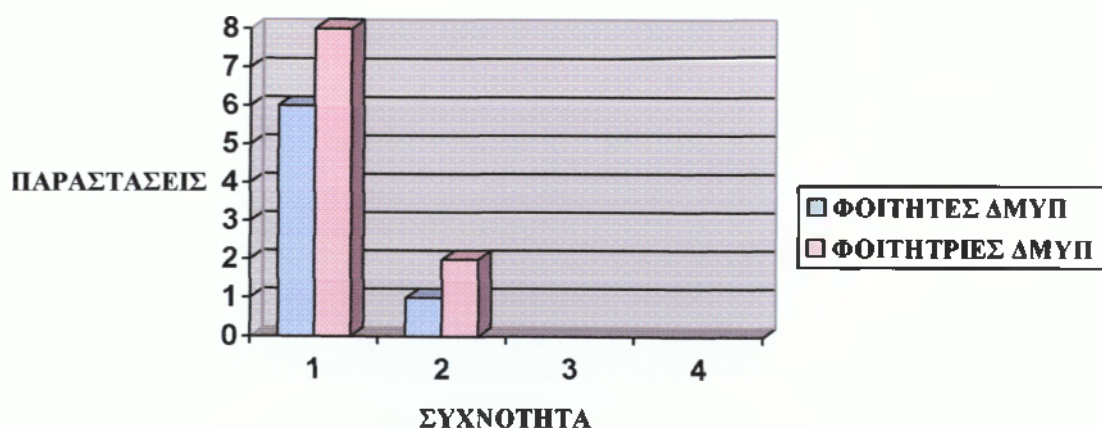
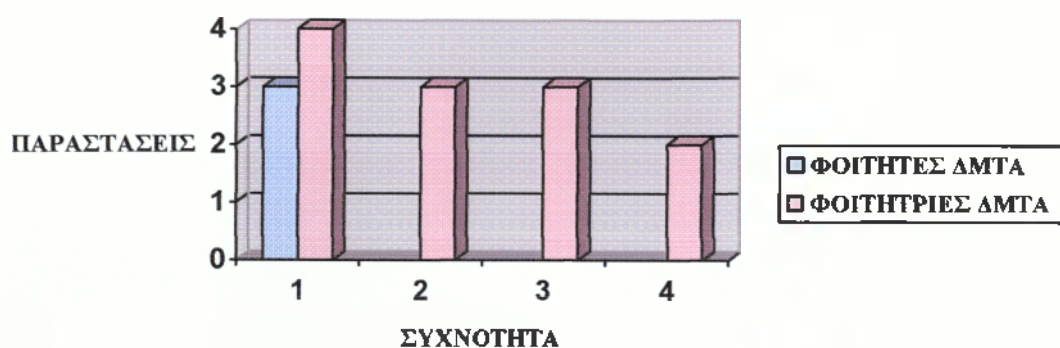
Στην παρακολούθηση των φοιτητριών / φοιτητών θεατρικών παραστάσεων του ΔΗΠΕΘΕΚ προκύπτει ότι:

Για το τμήμα ΔΜΤΑ: 12 φοιτήτριες και 3 φοιτητές έχουν παρακολουθήσει θεατρική παράσταση του ΔΗΠΕΘΕΚ

Για το τμήμα ΔΜΥΠ: 10 φοιτήτριες και 7 φοιτητές έχουν παρακολουθήσει θεατρική παράσταση του ΔΗΠΕΘΕΚ

Θεατρική Παράσταση (ΔΗΠΕΘΕΚ)		ΔΜΤΑ					ΔΜΥΠ			
		Φοιτήτριες				Φοιτητές	Φοιτήτριες		Φοιτητές	
	Παραστάσεις	4	3	3	2	3	8	2	6	1
Συχνότητα	1	2	3	4	1	1	2	1	2	
Σύνολο φοιτητών		12				3	10		7	

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Θεατρική παράσταση ΔΗΠΕΘΕΚ

Γράφημα ράβδων. Θεατρική παράσταση (ΔΗΠΕΘΕΚ)

Παρατηρούμε από το γράφημα ράβδων του τμήματος ΔΜΤΑ από το σύνολο 12 φοιτητριών:

4 φοιτήτριες παρακολούθησαν θεατρική παράσταση 1 φορά

3 φοιτήτριες παρακολούθησαν θεατρική παράσταση 2 φορές

3 φοιτήτριες παρακολούθησαν θεατρική παράσταση 3 φορές

2 φοιτήτριες παρακολούθησαν θεατρική παράσταση 4 φορές

Από το σύνολο των 3 φοιτητών:

3 φοιτητές παρακολούθησαν θεατρική παράσταση 1 φορά

Από το γράφημα ράβδων του τμήματος ΔΜΥΠ από σύνολο 10 φοιτητριών:

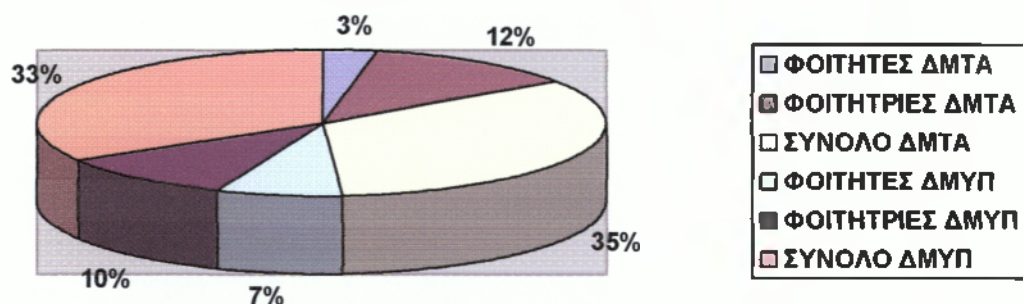
8 φοιτήτριες παρακολούθησαν θεατρική παράσταση 1 φορά και

2 φοιτήτριες παρακολούθησαν θεατρική παράσταση 2 φορές

Ενώ στο σύνολο 7 φοιτητών

6 φοιτητές παρακολούθησαν θεατρική παράσταση 1 φορά και

1 φοιτητής παρακολούθησε θεατρική παράσταση 2 φορές

Σχεδιάγραμμα: Θεατρική παράσταση (ΔΗΠΕΘΕΚ)

Παρατηρούμε ότι: η ποσοστιαία ανάλυση του ίδιου πίνακα δείχνει, η πλειοψηφία των φοιτητών και των δύο τμημάτων σε ποσοστό 35% (ΔΜΤΑ) και 33% (ΔΜΥΠ) αντίστοιχα απέχει από την παρακολούθηση θεατρικής παράστασης. Το 12% και το 3% (ΔΜΤΑ) ενώ το 10% και το

7% (ΔΜΥΠ) φοιτητριών – φοιτητών έχει παρακολουθήσει θεατρική παράσταση.

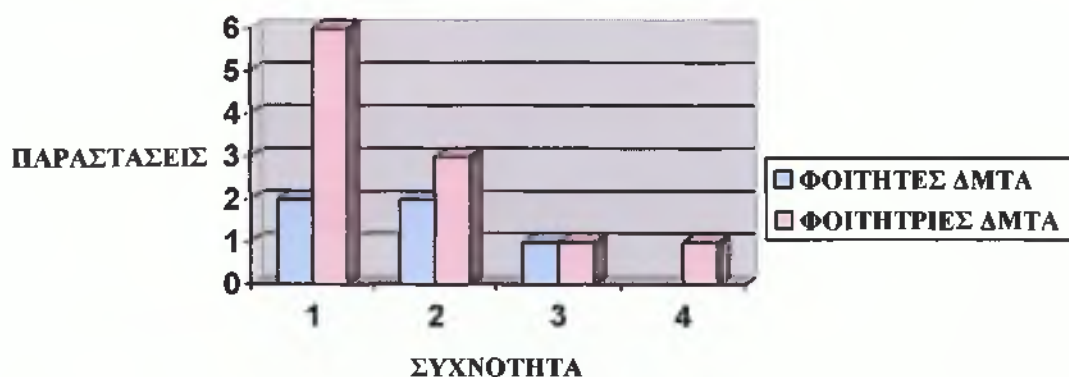
Στην παρακολούθηση των φοιτητριών / φοιτητών ερασιτεχνικών θεατρικών παραστάσεων του ΜΕΘ προκύπτει ότι:

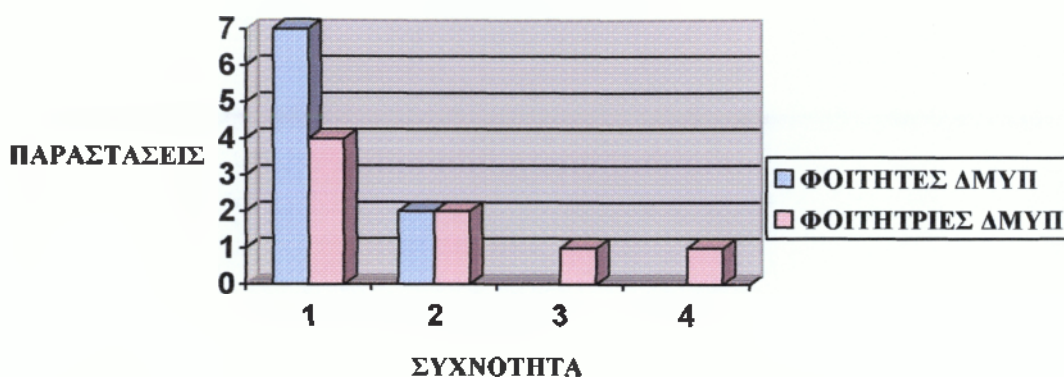
Για το τμήμα ΔΜΤΑ: 11 φοιτήτριες και 5 φοιτητές έχουν παρακολουθήσει ερασιτεχνική θεατρική παράσταση.

Για το τμήμα ΔΜΥΠ: 8 φοιτήτριες και 9 φοιτητές έχουν παρακολουθήσει ερασιτεχνική θεατρική παράσταση.

		ΔΜΤΑ							ΔΜΥΠ					
		Φοιτήτριες				Φοιτητές			Φοιτήτριες			Φοιτητές		
ερασιτεχνική Θεατρική Παράσταση (ΜΕΘ)	Παραστάσεις	6	3	1	1	2	2	1	4	2	1	1	7	2
	Συχνότητα	1	2	3	4	1	2	3	1	2	3	4	1	2
	Σύνολο φοιτητών	11				5			8			9		

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Ερασιτεχνική θεατρική παράσταση ΜΕΘ

Γράφημα ράβδων: Ερασιτεχνική θεατρική παράσταση (ΜΕΘ)

Παρατηρούμε από το γράφημα ράβδων του τμήματος ΔΜΤΑ από το σύνολο των 11 φοιτητριών:

6 φοιτήτριες παρακολούθησαν ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 1 φορά

3 φοιτήτριες παρακολούθησαν ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 2 φορές

1 φοιτήτρια παρακολούθησε ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 3 φορές

1 φοιτήτρια παρακολούθησε ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 4 φορές

Από το σύνολο των 5 φοιτητών:

2 φοιτητές παρακολούθησαν ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 1 φορά

2 φοιτητές παρακολούθησαν ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 2 φορές

1 φοιτητής παρακολούθησε ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 3 φορές

Από το γράφημα ράβδων του τμήματος ΔΜΥΠ από σύνολο 8 φοιτητριών:

4 φοιτήτριες παρακολούθησαν ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 1 φορά

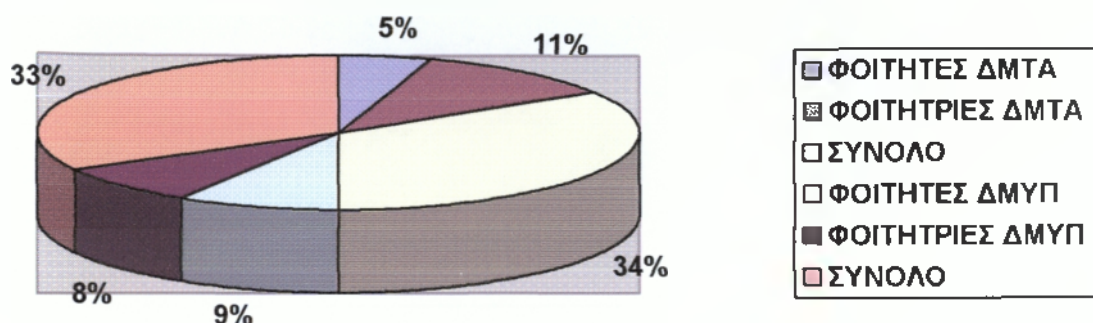
2 φοιτήτριες παρακολούθησαν ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 2 φορές

1 φοιτήτρια παρακολούθησε ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 3 φορές

1 φοιτήτρια παρακολούθησε ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 4 φορές

Ενώ στο σύνολο 9 φοιτητών

7 φοιτητές παρακολούθησαν ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 1 φορά και 2 φοιτητές παρακολούθησαν ερασιτεχνική θεατρική παράσταση 2 φορές

Σχεδιάγραμμα: Ερασιτεχνική θεατρική παράσταση (ΜΕΘ).

Παρατηρούμε ότι: η ποσοστιαία ανάλυση του ίδιου πίνακα δείχνει, η πλειοψηφία των φοιτητών και των δύο τμημάτων σε ποσοστό 34% (ΔΜΤΑ) και 33% (ΔΜΥΠ) αντίστοιχα απέχει από την παρακολούθηση ερασιτεχνικής θεατρικής παράστασης. Το 11% και το 5% (ΔΜΤΑ) ενώ το 8% και το 9% (ΔΜΥΠ) φοιτητριών – φοιτητών έχει παρακολουθήσει ερασιτεχνική θεατρική παράσταση.

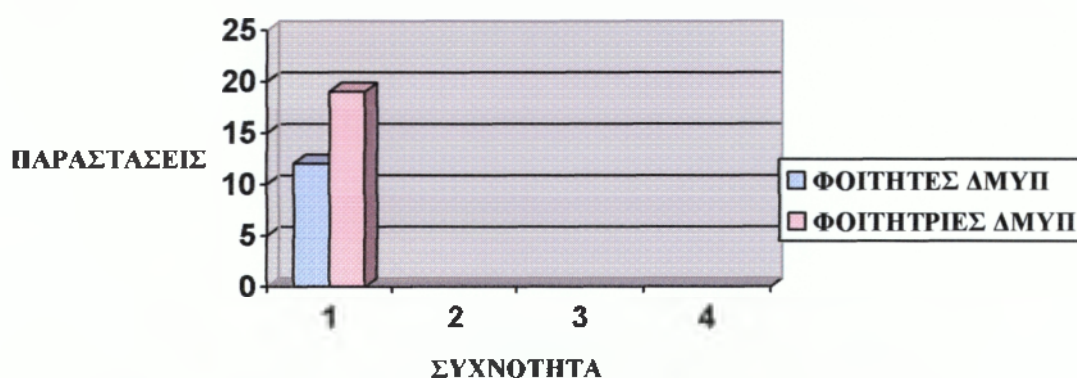
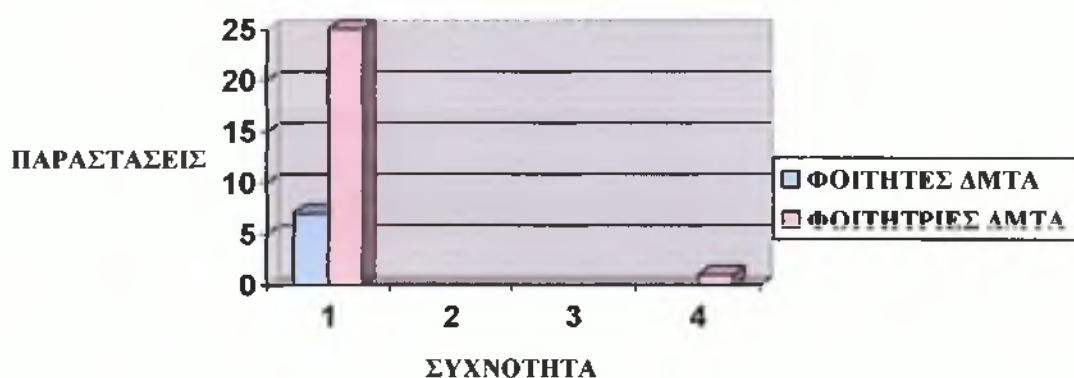
Από την επεξεργασία των στοιχείων για την παρακολούθηση προβολών κινηματογράφου παρατηρείται η αυξημένη συμμετοχή των φοιτητών, προκύπτει ότι:

Για το τμήμα ΔΜΤΑ: 26 φοιτήτριες και 7 φοιτητές παρακολούθησαν προβολές κινηματογράφου

Για το τμήμα ΔΜΥΠ: 19 φοιτήτριες και 12 φοιτητές παρακολούθησαν προβολές κινηματογράφου

Προβολές κινηματογράφου		ΔΜΤΑ		ΔΜΥΠ	
		Φοιτήτριες	Φοιτητές	Φοιτήτριες	Φοιτητές
Παραστάσεις		25	1	19	12
Συχνότητα		1	4	1	1
Σύνολο φοιτητών		26		19	12

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Προβολές κινηματογράφου

Γράφημα ράβδων. Προβολές κινηματογράφου

Παρατηρούμε από το γράφημα ράβδων του τμήματος ΔΜΤΑ από το σύνολο των 26 φοιτητριών:

25 φοιτήτριες παρακολούθησαν προβολές κινηματογράφου 1 φορά

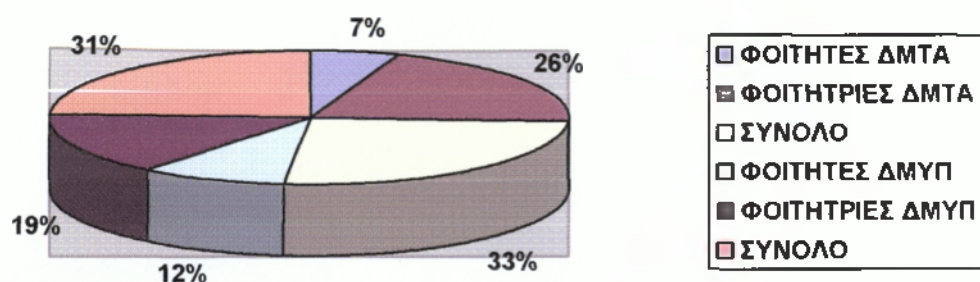
1 φοιτήτρια παρακολούθησε προβολές κινηματογράφου 4 φορές

Στο σύνολο 7 φοιτητών

7 φοιτητές παρακολούθησαν προβολές κινηματογράφου 1 φορά

Από το γράφημα ράβδων τμήματος ΔΜΥΠ

19 φοιτήτριες και 12 φοιτητές παρακολούθησαν προβολές κινηματογράφου από 1 φορά

Σχεδιάγραμμα: Προβολές κινηματογράφου

Παρατηρούμε ότι: η ποσοστιαία ανάλυση δείχνει, η πλειοψηφία των φοιτητών και των δύο τμημάτων σε ποσοστό 35% (ΔΜΤΑ) 31% (ΔΜΥΠ) απέχει από την παρακολούθηση προβολών κινηματογράφου. Το 26% και το 7% (ΔΜΤΑ) ενώ το 19% και το 12% (ΔΜΥΠ) φοιτητριών – φοιτητών έχει παρακολουθήσει προβολές κινηματογράφου.

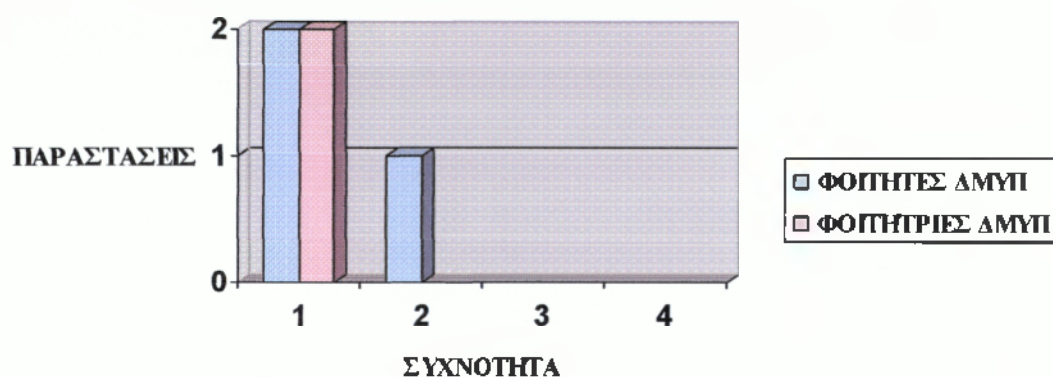
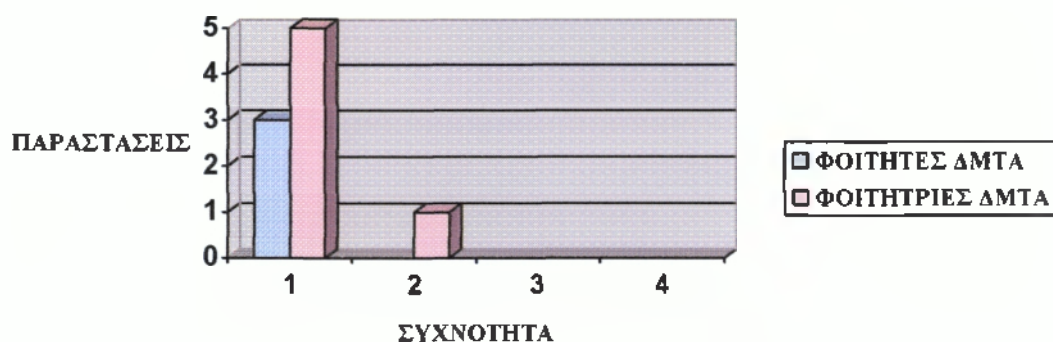
Από την επεξεργασία των στοιχείων παραστάσεων του Ετησίου Φεστιβάλ Χορού η συμμετοχή των φοιτητών βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα προτίμησης. Συγκεκριμένα:

Για το τμήμα ΔΜΤΑ: 6 φοιτήτριες και 3 φοιτητές έχουν παρακολουθήσει παράσταση του Φεστιβάλ χορού Καλαμάτας

Για το τμήμα ΔΜΥΠ: 2 φοιτήτριες και 3 φοιτητές έχουν παρακολουθήσει παράσταση του Φεστιβάλ χορού Καλαμάτας

		ΔΜΤΑ			ΔΜΥΠ		
		Φοιτήτριες		Φοιτητές	Φοιτήτριες		Φοιτητές
Ετήσιο Φεστιβάλ χορού Καλαμάτας	Παραστάσεις	5	1	3	2	2	1
	Συχνότητα	1	2	1	1	1	2
	Σύνολο φοιτητών	6		3	2		3

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Φεστιβάλ χορού Καλαμάτας

Γράφημα ράβδων: Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας

Παρατηρούμε από το γράφημα ράβδων του τμήματος ΔΜΤΑ από το σύνολο των 6 φοιτητριών:

5 φοιτήτριες παρακολούθησαν παράσταση φεστιβάλ χορού 1 φορά

1 φοιτήτρια παρακολούθησε παράσταση φεστιβάλ χορού 2 φορές

Στο σύνολο 3 φοιτητών

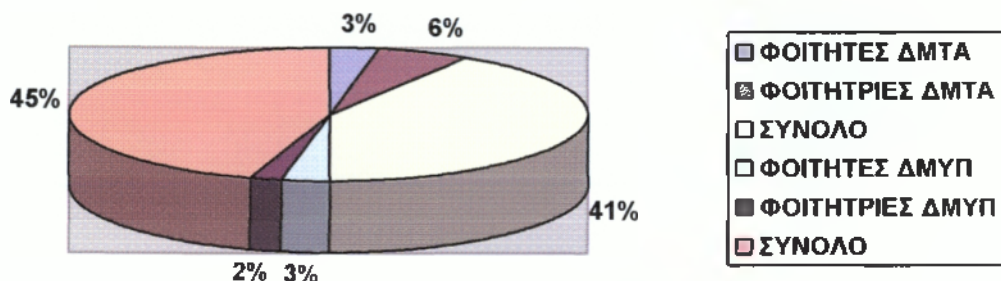
3 φοιτητές παρακολούθησαν παράσταση φεστιβάλ χορού 1 φορά

Από το γράφημα ράβδων τμήματος ΔΜΥΠ

2 φοιτήτριες παρακολούθησαν παράσταση φεστιβάλ χορού από 1 φορά

2 φοιτητές παρακολούθησαν παράσταση φεστιβάλ χορού από 1 φορά

Και 1 φοιτητής παρακολούθησε παράσταση φεστιβάλ χορού από 2 φορές

Σχεδιάγραμμα: Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας

Παρατηρούμε ότι: η ποσοστιαία ανάλυση δείχνει, η πλειοψηφία των φοιτητών και των δύο τμημάτων σε ποσοστό 41% (ΔΜΤΑ) 45% (ΔΜΥΠ) αντίστοιχα απέχει από την παρακολούθηση κατά μεγάλο ποσοστό συμμετέχει το 6% και το 3% (ΔΜΤΑ) ενώ το 3% και το 2% (ΔΜΥΠ) φοιτητριών – φοιτητών είναι που παρακολούθησαν παράσταση του Φεστιβάλ χορού Καλαμάτας.

Από το σύνολο των 100 ερωτηθέντων συνολικά και των δύο τμημάτων έχουν παρακολουθήσει παράσταση παιδικού θεάτρου της παιδικής σκηνής του ΔΗΠΕΘΕΚ μόλις 3 φοιτήτριες. Ειδικότερα 2 φοιτήτριες του τμήματος ΔΜΤΑ και 1 φοιτήτρια του τμήματος ΔΜΥΠ παρατηρούμε ότι το ποσοστό αποχής είναι πολύ μεγάλο.

Η ΔΕΠΑΚ οργανώνει μουσικές εκδηλώσεις όμως από την επεξεργασία στοιχείων προκύπτει ότι

Για το τμήμα ΔΜΤΑ: 13 φοιτήτριες και 4 φοιτητές παρακολούθησαν μουσική εκδήλωση

Για το τμήμα ΔΜΥΠ: 11 φοιτήτριες και 8 φοιτητές παρακολούθησαν μουσική εκδήλωση

Παρατηρούμε ότι: η πλειοψηφία των φοιτητών και των δύο τμημάτων συνολικά απέχει με ποσοστό 33% (ΔΜΤΑ) και 31% (ΔΜΥΠ), το ποσοστό συνολικά που συμμετέχει στην παρακολούθηση μουσικής εκδήλωσης της ΔΕΠΙΑΚ είναι το 17% (ΔΜΤΑ) και 19% ΔΜΥΠ.

Στο ΤΕΙ – Καλαμάτας από ορισμένους φοιτητές δημιουργήθηκε πολιτιστικός Σύλλογος, ο οποίος παρόλο που δραστηριοποιείται παρατηρείται η έντονη αποχή των φοιτητών και συγκεκριμένα φαίνεται από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων.

Ο πολιτιστικός σύλλογος του ΤΕΙ – Καλαμάτας έχει δημιουργήσει θεατρική ομάδα, αίθουσα φωτογραφίας και για κάποιο διάστημα είχε δημιουργήσει μουσικό συγκρότημα. Η συμμετοχή των φοιτητών στα παραπάνω ήταν πολύ χαμηλή και μικρός ο αριθμός των μελών.

Με βάση το δείγμα του ερωτηματολογίου στο σύνολο 100 ερωτηθέντων για τη συμμετοχή και παρακολούθηση στις πολιτιστικές δραστηριότητες του ΤΕΙ – Καλαμάτας προκύπτει ότι μόλις μια (1) φοιτήτρια παρακολουθεί μαθήματα φωτογραφίας, ενώ οι φοιτητές που παρακολούθησαν θεατρική παράσταση της θεατρικής ομάδας του ΤΕΙ Καλαμάτας από το τμήμα ΔΜΤΑ.

Παρακολούθησαν 8 φοιτήτριες και 1 φοιτητής ενώ για το τμήμα ΔΜΥΠ 5 φοιτήτριες και 2 φοιτητές.

Προκύπτει ότι: Από την ποσοστιαία ανάλυση η πλειοψηφία των φοιτητών και των δύο τμημάτων το 9% ΔΜΤΑ και 7% (ΔΜΥΠ) αντίστοιχα παρακολούθησε θεατρική παράσταση της θεατρικής ομάδας ΤΕΙ Καλαμάτας ενώ το ποσοστό αποχής ανέρχεται στο 42% ΔΜΤΑ, 45% ΔΜΥΠ. Είναι ολοφάνερη η χαμηλή συμμετοχή των φοιτητών, βάση

ποσοστών, οι οποίοι παρόλο που βρίσκονται εντός του χώρου του ΤΕΙ Καλαμάτας δεν συμμετέχουν και δεν ενημερώνονται.

Παρακολούθηση μαθημάτων στις σχολές της ΔΕΠΑΚ.

Σκόπιμο θα ήταν να παρουσιαστεί η συμμετοχή και η παρακολούθηση μαθημάτων στις σχολές της ΔΕΠΑΚ, όσο αφορά στο τομέα μουσικής, του χορού και εικαστικών. Σε διαλέξεις και σεμινάρια καθώς σε διαλέξεις ιστορίας της τέχνης στο εικαστικό σχολείο.

Για το τμήμα ΔΜΤΑ 1 φοιτήτρια παρακολουθεί μαθήματα στο Ωδείο

1 φοιτήτρια παρακολουθεί μαθήματα στο εικαστικό σχολείο

Για το τμήμα ΔΜΥΠ 1 φοιτήτρια και 2 φοιτητές παρακολουθούν μαθήματα στο Ωδείο

2 φοιτήτριες και 1 φοιτητής παρακολουθεί μαθήματα σε Σχολή χορού

Παρατηρούμε ότι: από την ποσοστιαία ανάλυση, η πλειοψηφία των φοιτητών και των δύο τμημάτων το 2% ΔΜΤΑ και το 6% ΔΜΥΠ αντίστοιχα έχει παρακολουθήσει μαθήματα στο Ωδείο, Εικαστικό Σχολείο, Σχολή Χορού, ενώ το ποσοστό αποχής ανέρχεται στο 48% ΔΜΤΑ, 44% ΔΜΥΠ.

Για το τμήμα ΔΜΤΑ 3 φοιτήτριες και 3 φοιτητές παρακολουθούν σεμινάρια

2 φοιτήτριες παρακολουθούν διαλέξεις

Για το τμήμα ΔΜΥΠ 5 φοιτήτριες και 4 φοιτητές παρακολουθούν σεμινάρια

Παρατηρούμε ότι: από την ποσοστιαία ανάλυση, η πλειοψηφία των φοιτητών και των δύο τμημάτων το 8% ΔΜΤΑ και το 9% ΔΜΥΠ αντίστοιχα έχει παρακολουθήσει σεμινάρια και διαλέξεις, ενώ το ποσοστό αποχής ανέρχεται στο 42% ΔΜΤΑ, 41% ΔΜΥΠ.

Από το σύνολο των 100 ερωτηθέντων κανένας φοιτητής δεν παρακολουθεί διαλέξεις ιστορίας της τέχνης στο Εικαστικό Σχολείο.

Οικονομική κατάσταση φοιτητών.

Στην δύσκολη εποχή που ζούμε παρουσιάζονται μεγάλες οικονομικές δυσκολίες. Γι' αυτό τον λόγο οι περισσότεροι φοιτητές αναγκάζονται να εργαστούν ώστε να ανταπεξέλθουν στα πολλά οικονομικά προβλήματα και έξοδα.

Καταρχάς θα παρουσιαστούν τα στοιχεία της συμμετοχής στον εργασιακό χώρο, και ύστερα τα έξοδα.

Για το τμήμα ΔΜΤΑ: 1 φοιτήτρια και 3 φοιτητές εργάζονται πλήρη απασχόληση

6 φοιτήτριες εργάζονται μερική απασχόληση

2 φοιτήτριες και 4 φοιτητές εργάζονται λίγες ημέρες την εβδομάδα

Για το τμήμα ΔΜΥΠ 2 φοιτήτριες και 1 φοιτητής εργάζεται πλήρη απασχόληση

7 φοιτήτριες και 8 φοιτητές εργάζονται μερική απασχόληση

1 φοιτήτρια εργάζεται λίγες ημέρες την εβδομάδα

Από την ποσοστιαία ανάλυση προκύπτει ότι στο σύνολο των φοιτητών του τμήματος ΔΜΤΑ εργάζεται το 16% ενώ στο σύνολο των φοιτητών του τμήματος ΔΜΥΠ εργάζεται το 19%

Το ποσοστό σπουδαστών που δεν εργάζεται ανέρχεται στο 34% ΔΜΤΑ και 31% ΔΜΥΠ.

Τα μηνιαία έξοδα των φοιτητών ανέρχονται:

Για το τμήμα ΔΜΤΑ 7 φοιτήτριες και 2 φοιτητές έχουν έξοδα 300€

3 φοιτήτριες και 2 φοιτητές έχουν έξοδα 400€

9 φοιτήτριες και 2 φοιτητές έχουν έξοδα 500€

11 φοιτήτριες και 9 φοιτητές έχουν έξοδα 600€

5 φοιτήτριες δεν δηλώνουν έξοδα

Για το τμήμα ΔΜΥΠ 5 φοιτήτριες και 5 φοιτητές έχουν έξοδα 500€

8 φοιτήτριες και 2 φοιτητές έχουν έξοδα 400€

12 φοιτήτριες έχουν έξοδα 500€

6 φοιτήτριες και 9 φοιτητές έχουν έξοδα 600€

3 φοιτητές δεν δηλώνουν έξοδα

Από την ποσοστιαία ανάλυση προκύπτει ότι στο σύνολο των φοιτητών του τμήματος ΔΜΤΑ

Το 9% έχει 300€ έξοδα

Το 5% έχει 400€ έξοδα

Το 11% έχει 500€ έξοδα

20% έχει 600€ έξοδα

Στο σύνολο των φοιτητών του τμήματος ΔΜΥΠ

Το 10% έχει 300€ έξοδα

Το 10% έχει 400€ έξοδα

Το 12% έχει 500€ έξοδα

Το 15% έχει 600€ έξοδα

Οι απαιτήσεις είναι μεγάλες και τα έξοδα μεγάλα γι' αυτό από την ποσοστιαία ανάλυση παρατηρούμε ότι στο σύνολο των φοιτητών το 35% έχει έξοδα που ανέρχονται στα 600€.

Το ενδιαφέρον για τον πολιτισμό από τους σπουδαστές του ΤΕΙ Καλαμάτας.

Η παιδεία και ο πολιτισμός είναι έννοιες αλληλένδετες, και ίσως τα πιο σημαντικά εφόδια των νέων ανθρώπων για την πορεία της ζωής τους.

Οι φοιτητές ανέκαθεν είχαν σημαντικό ρόλο στον τομέα του πολιτισμού και οι πολιτιστικοί σύλλογοι στα ΤΕΙ και τα Πανεπιστήμια ήταν στην πλειοψηφία τους ιδιαίτερα δραστήριοι. Συγκεκριμένα μετά

από την επεξεργασία του ερωτηματολογίου προκύπτει ότι για το τμήμα ΔΜΤΑ ενδιαφέρον για τα πολιτιστικά γεγονότα δείχνουν 24 φοιτήτριες και 7 φοιτητές ενώ για το τμήμα ΔΜΥΠ 19 φοιτήτριες και 8 φοιτητές.

Από την ποσοστιαία ανάλυση συνολικά των φοιτητών του τμήματος ΔΜΤΑ το 31% για τα πολιτιστικά γεγονότα έχει δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και το 19% δεν ενδιαφέρεται. Για το τμήμα ΔΜΥΠ το 27% ενδιαφέρεται και ενώ το 22% δεν ενδιαφέρεται. Ο Σύλλογος του ΤΕΙ – Καλαμάτας ιδρύθηκε από τους πρώτους σπουδαστές που ήρθαν στο εκπαιδευτικό ίδρυμα πριν μερικά χρόνια. Πέρασε μια μεγάλη περίοδος αδράνειας ή υπολειτουργίας και περίπου τα δύο τελευταία χρόνια απέκτησε νέο Διοικητικό Συμβούλιο που προσπαθεί να τον ανασυγκροτήσει και μετά την ανάδειξη του νέου Δ.Σ. υπάρχουν ήδη αποτελέσματα.

Υπάρχουν μουσικά συγκροτήματα και θεατρική ομάδα που έκανε μια πολύ επιτυχημένη παρουσία με την παράσταση που έκανε μια πολύ επιτυχημένη παρουσία με την παράσταση που έδωσε το τέλος Μαΐου 2004.

Αλλά ουσιαστικά τώρα που οι φοιτητές άρχισαν να πλαισιώνουν τις ομάδες του πολιτιστικού Συλλόγου, επειδή πριν είχε μείνει για αρκετό διάστημα ανενεργός.

Από την αρχή του νέου Δ.Σ. προσπάθεια έγινε για να στηθεί η θεατρική ομάδα, συγκεντρώθηκαν αρκετά παιδιά υπήρχε μεγάλο ενδιαφέρον και ενδιαφέρθηκε ο διευθυντής του ΔΗΠΕΘΕΚ να ασχοληθεί με το ΤΕΙ, χωρίς να ξέρει τι συγκεκριμένο υπάρχει. Η επικοινωνία με τα παιδιά – μέλη της θεατρικής ομάδας με τον Γιάννη Κακλέα και τον ηθοποιό Λεωνίδα Κακούρη. Με την σκηνοθεσία της παράστασης από τον Λεωνίδα Κακούρη η βοήθεια ήταν αξιόλογη και σημαντική. Η πιο επιτυχημένη ομάδα είναι η θεατρική γιατί κατάφερε και παρουσίασε αξιόλογο αποτέλεσμα γιατί δεν ήταν να ασχοληθούν οι φοιτητές με κάτι αλλά να παρουσιαστεί ένα αποτέλεσμα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΑΜΟΥΗΛΙΔΗΣ

«Αναστήλωση της χαμένης κωμωδίας»

Η ΠΥΤΙΝΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΝΟΥ

Σκηνοθεσία: Λεωνίδας Κακούρης

Σκηνικά - κοστούμια:

Φιλική χορηγία ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ • ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Ο Κρατίνος, ο ποιητής που θεωρείται ως ο διμορφωτής του τύπου της παλιάς αττικής κωμωδίας, αναδύεται στην επιφάνεια, μ' ένα λόγο σαν ποτάμι που κυλάει ασυγκράτητο στην πεδιάδα, ξεριζώνοντας και παρσούροντας δρυς και πλατάνια όπως είχε πει γι' αυτόν ο Αριστοφάνης.

Στο έργο του η Πυτινή του Κρατίνου, που του χάρισε το πρώτο βραβείο το 423 π.Χ. στους δραματικούς αγώνες, καταφέρνει μέσα από μια τολμηρή πλοκή με πλούσια δράση να διακωμώδησει το πάθος του για το κρασί, παρουσιάζοντας το ως την ερωμένη του - Πυτινή. Μέσα από ένα κωμικό αλλά και συνάμα τραγικό υπόβαθρο, ο Κρατίνος παρουσιάζει τον εαυτό του κρατούμενο «επι κακώσει» από τη νόμιμη σύζυγο του την Κωμωδία, που του καταμαρτυρεί ότι αφού την εγκατέλειψε συζεί παράνομα με την ερωμένη του. Ο χορός υπερασπιστής του ποιητή, διατυπώνει τη φιλοσοφία ότι η ζωή είναι σαν ένα ρυάκι που τρέχει γρήγορα, γιαυτό πρέπει, να μη δίνει κανείς έκταση σε "ασημόντα" περιστατικά, αλλά να τη ζει, διασκεδάζοντας, εστω και πίνοντας από το θεϊκό δώρο του Διόνυσου, που παραλύει το νου και απελευθερώνει τις αισθήσεις.

27-28-29-30 ΜΑΪΟΥ 2004 • ΩΡΑ 9 μ.μ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Το 2003 είχε πραγματοποιηθεί συναυλία με μουσικά συγκροτήματα που δραστηριοποιούνται στο ΤΕΙ. Οι πρόβες πραγματοποιήθηκαν στο στούντιο του ΤΕΙ και έτσι παρουσιάστηκε ένα αποτέλεσμα, η υποδομή όμως σ' άλλες περιπτώσεις αποδεικνύεται ανεπαρκής αφού η θεατρική ομάδα δεν έχει κατάλληλο χώρο να κάνει τις πρόβες της. Για την μουσική ομάδα υπήρχε στούντιο με τις όποιες ελλείψεις, καθώς για την εποχή δεν λειτουργεί λόγω τεχνικών προβλημάτων που υπάρχει η ελπίδα να διορθωθούν και θα προσθέσουν και κάποιες βελτιώσεις. Υπάρχει ο σκοτεινός θάλαμος βέβαια, για την φωτογραφική ομάδα που έχει ξεκινήσει κάποιο κύκλο μαθημάτων τα οποία δεν μπορούν να ολοκληρωθούν όμως μέχρι την εξεταστική οπότε ξεκινούν να γίνει η επαφή με τα μέλη της φωτογραφικής Λέσχης Καλαμάτας που πραγματοποίησαν τα μαθήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΜΤΑ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΜΥΠ.

1. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Από την έρευνα που διεξήχθη τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την συμμετοχή των φοιτητών στα πολιτιστικά γεγονότα της πόλης προκύπτουν να είναι αρνητικά και θετικά.

Τα συμπεράσματα που προέκυψαν κατά κάποιο τρόπο δεν ήταν τα αναμενόμενα στην ενεργό πολιτιστική συμμετοχή των φοιτητών, στις δραστηριότητες και την δημιουργία. Είναι συνεπώς, απαραίτητο η πολιτιστική ζωή της πόλης να εκφράζεται ανάλογα με τις απαιτήσεις τους, τον τρόπο σκέψης τους, το ποιοτικό και βιοτικό τους επίπεδο.

Θεωρούν ότι η πολιτιστική ζωή της πόλης για τα σημερινά δεδομένα και τις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής θεωρούνται ξεπερασμένα, συνηθισμένα μη αναβαθμίσιμα και μη αξιοποιήσιμα, στο βαθμό που θα έπρεπε.

Γενικότερα στην πόλη εμφανίζεται έντονα η ελλιπής πολιτιστική ζωή. Απουσιάζουν επομένως και από τα δύο αυτά όργανα, τις δομές του Δήμου (ΔΕΠΑΚ, ΔΗΠΕΘΕΚ), οι καθημερινές διαδικασίες πολιτιστικών αγαθών.

Εμφανής είναι η απουσία στελεχών και υπεύθυνων για τους διάφορους τομείς του πολιτισμού καθώς επίσης το ενδιαφέρον και οι πρωτοβουλίες των αρμοδίων φορέων με σκοπό την προώθηση της από το μέρος πολιτικής ανάπτυξης της πόλης.

Οι φοιτητές την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και ψυχαγωγίας τους προτιμούν να παρακολουθούν τις προβολές κινηματογράφου όπου η πλειοψηφία συνολικά των φοιτητών που παρακολούθησαν ανέρχεται

στο 64% και αποτελεί την πρώτη τους επιλογή. Παρόλα αυτά όμως παρουσιάζεται έλλειψη υποδομής κινηματογραφικών αιθουσών γι' αυτό θα ήταν σκόπιμο να ήταν να δημιουργηθούν περισσότερες αίθουσες.

Όσον αφορά την Καλαμάτα το θέατρο, το ερασιτεχνικό θέατρο και γενικά τα θεατρικά σχήματα ανθούν σε σημείο που μερικές φορές να θεωρούνται ανταγωνιστικά μεταξύ τους. Το θέατρο και το ερασιτεχνικό θέατρο βρίσκεται στις προτιμήσεις των φοιτητών, έτσι η πλειοψηφία συνολικά των φοιτητών που έχουν παρακολουθήσει θεατρική παράσταση ανέρχεται στο 32% ενώ το 33% αφορά στην παρακολούθηση ερασιτεχνικής θεατρικής παράστασης.

Η ύπαρξη και δημιουργία της ΔΕΠΑΚ, αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για την Καλαμάτα, από οικονομικής σκοπιάς και διότι ο Δήμος έχει την δυνατότητα μέσω κατάλληλης χρήσης των τομέων της αλλά και των επιχειρήσεων που ελέγχει ο ίδιος να προσφέρει ένα εναλλακτικό μοντέλο χρήσης του ελεύθερου χρόνου. Κατά καιρούς διοργανώνει μουσικές εκδηλώσεις όπου σημαντική είναι η προσέλκυση τόσο των κατοίκων της πόλης όσο και των φοιτητών συμμετέχοντας στην πλειοψηφία συνολικά το 36%.

Το ετήσιο φεστιβάλ χορού, οι εκδηλώσεις τέχνης και πολιτισμού πρέπει να παραμείνουν σε σημεία ορόσημα, στα οποία θα μπορούσαν να ενταχθούν πλήθος ομάδων και πρωτοβουλιών.

Ιδιαίτερα το φεστιβάλ χορού να μην περιορίζεται σε μια ειδική κατηγορία κοινού. Στην παρακολούθηση του φεστιβάλ χορού έχει συμμετάσχει το 14% συνολικά των φοιτητών.

Πέρα των γενικών εκδηλώσεων αναγκαία ίσως θα ήταν η διαμόρφωση κατά ηλικία ή τομέα, ειδικών προγραμμάτων, ένα παιδικό θέατρο ή κουκλοθέατρο ή άλλο συναφές εγχείρημα αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Η παρακολούθηση παιδικού θεάτρου από την πλευρά των φοιτητών δεν βρίσκεται στις προτιμήσεις τους για αυτό μόλις το 3%

συνολικά παρακολούθησε παιδικό θέατρο της παιδικής σκηνης του ΔΗΠΕΘΕΚ.

Ο συντονισμός του πολιτιστικού Συλλόγου του ΤΕΙ Καλαμάτας και ομάδων ειδικού ενδιαφέροντος που δραστηριοποιούνται στο χώρο του ΤΕΙ για αρκετό χρονικό διάστημα βρίσκεται ανενεργός.

Όταν είχε δραστηριοποιηθεί ο πολιτιστικός σύλλογος με την δημιουργία της θεατρικής ομάδας του ΤΕΙ Καλαμάτας είχε ανεβάσει θεατρική παράσταση, όπου μόλις το 16% συνολικά της πλειοψηφίας των φοιτητών έχουν παρακολουθήσει την παράσταση από την θεατρική ομάδα του ΤΕΙ Καλαμάτας.

Πάντως η παιδεία και η κουλτούρα κατά κάποιο τρόπο διαμορφώνεται από την επίσημη κρατική παιδεία (σχολεία, ΑΕΙ, ΤΕΙ) το σχολείο θα έπρεπε να παίζει καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση της πολιτιστικής δραστηριότητας. Το πρόγραμμα και εν γένει όλη η ζωή στην πολιτιστική δραστηριότητα και από εκεί ανάλογα με τις επιδεξιότητες τους καθενός να αναγνωρίζουν τα ταλέντα και να ακολουθούν το δρόμο που αυτά θέλουν να διαλέξουν. Εκτός αυτού μπορεί, ειδικά η νεολαία, να αποκτήσει πλούσιες γνώσεις, σφαιρικής κριτική άποψη βασικά στοιχεία του πολιτισμού μας που θα τα κάνει κτήμα της συνολικής του προσωπικότητας.

Η ΔΕΠΑΚ δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς όπως ο τομέας μουσικής, χορού και εικαστικών. Η παρακολούθηση των φοιτητών στα μαθήματα των παραπάνω δραστηριοτήτων δεν παρουσίασε τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Μόλις το 8% συνολικά, των φοιτητών και τομέων, έχει παρακολουθήσει μαθήματα, ωδείου, χορού και εικαστικών. Βασικό στοιχείο του μεγάλου ποσοστού αποχής είναι το κόστος. Για να αποκτήσουν οι φοιτητές δραστηριότητες ή να μάθουν μια δεξιότητα χρειάζονται χρήματα για το ωδείο, το χορό, τα εικαστικά και κάθε άλλου είδους δραστηριότητα. Πλέον με αυτή την κατάσταση η πολιτιστική

μάθηση – ανάπτυξη θα είναι κάτι το ακριβό, ένα ακριβό χόμπι για κάθε σπουδαστή και γενικότερα κάθε νέο. Η πλειοψηφία συνολικά των φοιτητών, το 17% έχει παρακολουθήσει σεμινάρια και διαλέξεις.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι τα τελευταία χρόνια, κυρίως από την επίδραση των ΜΜΕ (ειδικότερα των ηλεκτρονικών), έχει νοηθεί ως πολιτισμός οτιδήποτε αντιαισθητικό, αντιπαιδαγωγικό, φτωχό ως προς το εκπαιδευτικό – καλλιτεχνικό του ρόλο. Αυτό πάντα υπήρχε ως φαινόμενο αλλά τώρα είναι κυρίαρχο. Η παρουσίαση εκπομπών χαμηλής ποιότητας και γενικώς ότι έχει σχέση με διαφορετικούς τρόπους διασκέδασης τείνουν να γίνουν κυρίαρχα και διαμορφώνουν και το πολιτιστικό επίπεδο. Ένα μέρος των φοιτητών δεν ενδιαφέρεται και δεν ασχολείται με τα πολιτιστικά γεγονότα της πόλης, πάντως το μεγαλύτερο ποσοστό 56% δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις πολιτιστικές δραστηριότητες. Τέσσερα είναι τα βασικά γνωρίσματα που μας αναδεικνύουν γιατί σημαντική μερίδα των φοιτητών απέχει από ορισμένες πολιτιστικές δραστηριότητες.

Η αποχή των φοιτητών από τις πολιτιστικές δραστηριότητες οφείλεται στους εξής λόγους:

α) Ο πρώτος λόγος οφείλεται στην έλλειψη ουσιαστικής παιδείας για να ασχοληθεί κάποιος με αυτά τα είδη του πολιτισμού. Είναι πράγματι δύσκολο και χρειάζονται εμπειρίες και γνώσεις, αντίληψη των πραγμάτων για να τα παρακολουθήσει. Δεν υπάρχει κατάλληλη ενημέρωση από το ΤΕΙ Καλαμάτας, τα ΜΜΕ και από τους αρμόδιους φορείς.

β) Άλλος λόγος είναι η παράδοση και οι καταβολές της κάθε περιοχής. Βασικό στοιχείο διαμόρφωσης του πολιτισμού είναι η πολιτική και η κοινωνικοοικονομική κατάσταση της κάθε περιοχής.

γ) Σημαντικό ρόλο παίζει η οικονομική κατάσταση του κάθε φοιτητή, αφού πολλά σημαντικά θεάματα (φεστιβάλ χορού, όπερα,

συμφωνικές ορχήστρες) είναι ακριβά και δεν μπορούν να ανταποκριθούν λόγω των οικονομικών δυσχερειών.

δ) Τέλος, η έλλειψη χρόνου όχι μόνο μαθημάτων, εξεταστικής αλλά διότι προκειμένου να ανταπεξέλθουν στα οικονομικά προβλήματα αναγκάζονται να εργάζονται έτσι αποσπώντας η εργασία, σημαντικό από τον ελεύθερο χρόνο τους. Το 35% του συνόλου των φοιτητών εργάζεται.

Άρα συνοψίζοντας από τα παραπάνω οι φοιτητές που συμμετέχουν στις πολιτιστικές δραστηριότητες περισσότερο προτιμούν τον κινηματογράφο, σημαντική είναι η συμμετοχή στις Δημοτικές επιχειρήσεις τόσο στην ΔΕΠΑΚ όσο και στο ΔΗΠΕΘΕΚ. Παρακολουθώντας θέατρο (ερασιτεχνικό, παιδικό), φεστιβάλ χορού, μουσικές εκδηλώσεις, μαθήματα που δραστηριοποιούνται οι δύο δημοτικές επιχειρήσεις επίσης σε σεμινάρια και διαλέξεις.

Σκόπιμο θα ήταν οι αρμόδιοι πολιτιστικοί φορείς να προσεγγίσουν τους φοιτητές να δραστηριοποιηθούν στους διάφορους τομείς διότι αποτελούν βασικό πολιτιστικό και κοινωνικό πόρο και από την έρευνα αποδείχθηκε ότι είναι ικανοί φορείς πολιτιστικής ανάπτυξης, παρ' όλα αυτά όμως δεν ήταν σημαντική η συμμετοχή τους στα πολιτιστικά γεγονότα.

Ο πολιτιστικός Σύλλογος του ΤΕΙ θα πρέπει να αναπτύξει τις πολιτιστικές του δραστηριότητες, έτσι ώστε να συμμετέχουν ενεργά οι φοιτητές και να παραμείνει για μεγάλο χρονικό διάστημα ενεργός, εκλέγοντας νέους αντιπρόσωπους, παρουσιάζοντας νέες δραστηριότητες. Οι φοιτητές δείχνουν το ενδιαφέρον τους για τον πολιτισμό αρκεί να τους δοθούν κίνητρα και ενδιαφέρον από τους αρμόδιους φορείς. Η αποχή των φοιτητών από τις πολιτιστικές δραστηριότητες οφείλεται στην έλλειψη βιοτικού επιπέδου και ποιότητας ζωής, στους διαφορετικούς τρόπους ζωής, στο οικονομικό πρόβλημα και στην έλλειψη χρόνου.

2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.

Αναμφίβολα οι φοιτητές του ΤΕΙ Καλαμάτας αποτελούν σημαντικό οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό πόρο στην πόλη. Η πόλη της Καλαμάτας έχει μεγάλη πολιτιστική δραστηριότητα γι' αυτό η συμμετοχή των φοιτητών θα πρέπει να είναι πιο έντονη, παρά όλα αυτά ο πολιτισμός δεν έχει προσεγγίσει ιδιαίτερα το ΤΕΙ και τους γενικότερα τους φοιτητές.

Η επαφή με τα πολιτιστικά δρώμενα είναι καθαρά μια ατομική και προσωπική απόφαση, θα πρέπει ο κάθε ένας φοιτητής να ενδιαφερθεί και να ασχοληθεί από μόνος τους περί πολιτιστικών θεμάτων.

Σημαντικοί άνθρωποι των πολιτιστικών συλλόγων, κατά καιρούς, που δραστηριοποιούνται στην πόλη έχουν πλησιάσει τους φοιτητές του ΤΕΙ για να δημιουργηθούν κοινές εκδηλώσεις και για παροχή βοήθειας.

Οι φοιτητές προσπαθούν να συμμετέχουν αλλά ο χρόνος είναι περιορισμένος λόγω μαθημάτων, εργαστηρίων, εξετάσεων και το διάστημα των διακοπών επιστρέφουν στην πόλη τους. Ο στόχος του πολιτιστικού συλλόγου του ΤΕΙ – Κ είναι να συσπειρώσει τους φοιτητές χωρίς να έχουν γίνει ιδιαίτερες εκδηλώσεις.

Ο μεγαλύτερος αριθμός των φοιτητών του ΤΕΙ – Κ δίνει προτεραιότητες σε διαφορετικές δραστηριότητες (π.χ. αθλητικές) και όχι στις πολιτιστικές δραστηριότητες προτιμούν να αξιοποιούν τις ελεύθερες ώρες τους και να τις περνούν διασκεδάζοντας με διαφορετικό τρόπο όπως τις εκδηλώσεις που γίνονται από άλλους φορείς στην Καλαμάτα. Είναι αλήθεια ότι συμμετέχουν ελάχιστοι φοιτητές για να τις παρακολουθήσουν. Ο περιορισμένος χρόνος δεν οφείλεται στις υποχρεώσεις μαθημάτων, εργαστηρίων, εξεταστικής αλλά οφείλεται κατά δεύτερο λόγο στην νοοτροπία, διαφορετική κουλτούρα, ποιότητας βιοτικού επιπέδου οικογενειακής κατάστασης και εξέλιξη τεχνολογίας.

Στο χώρο του ΤΕΙ – Κ η μόνη ενημέρωση που προσφέρεται γίνεται με αφισοκόλληση μονάχα για νυχτερινή διασκέδαση (μπαρ, κλαμπ, κλπ) και όχι για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Όταν προέκυψε η συνεργασία με το ΔΗΠΕΘΕΚ πραγματοποιήθηκε αφισοκόλληση, αλλά για τις τόσες εκδηλώσεις που γίνονται εκτός του χώρου του ΤΕΙ Καλαμάτας δεν υπάρχει η ανάλογη ενημέρωση.

Στα πρώτα βήματα λειτουργίας πολιτιστικού συλλόγου ανταποκρίθηκαν ορισμένοι φοιτητές που θέλησαν να ασχοληθούν με κάτι και έχουν θέληση και δυνατότητες άλλο πέρα από τις σπουδές και την διασκέδαση.

Οι δημόσιοι πολιτιστικοί φορείς θα πρέπει να προσεγγίσουν τους φοιτητές ως εξής:

- Ενεργή συμμετοχή πολιτιστικών φορέων στο χώρο του ΤΕΙ Καλαμάτας για ενημέρωση και προσέλκυση ενδιαφέροντος.
- Συνεργασία πολιτιστικών επιχειρήσεων (ΔΕΠΑΚ – ΔΗΠΕΘΕΚ) με τον πολιτιστικό σύλλογο του ΤΕΙ.
- Συνεργασία πολιτιστικών φορέων με τους καθηγητές του ΤΕΙ με σκοπό την ενημέρωση των φοιτητών ιδιαίτερα των πρωτοετών.
- Δημιουργία από τους Πολιτιστικούς Συλλόγους ειδικούς χώρους ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην βελτίωση ποιότητας ζωής (στέκια νεολαίας).
- Δημιουργία εκδηλώσεων ειδικών προγραμμάτων για φοιτητές (π.χ. παιδικό θέατρο, κουκλοθέατρο ή παραστάσεις για φοιτητές αποκλειστικά)
- Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις να μην περιορίζονται σε ειδικές κατηγορίες κοινού (π.χ. Φεστιβάλ χορού)
- Εκπτώτικές τιμές εισιτηρίων για φοιτητές.
- Κατάλληλη διαφήμιση για όλα τα πολιτιστικά δρώμενα με αφισοκόλληση.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η εμπειρική έρευνα που πραγματοποιήσαμε στους φοιτητές του ΤΕΙ – Καλαμάτας που αφορούσε την συμμετοχή τους στις διαδικασίες της πολιτιστικής ανάπτυξης αποδεικνύει πόσο δύσκολο είναι να υλοποιηθεί μια πολιτική τοπικής ανάπτυξης και πόσο πολιτιστικός τομέας μπορεί να αποκτήσει την θέση που του αξίζει στην συνείδηση του κοινού.

Το ερευνητικό μας πεδίο σύμφωνα με την συμβολή των πολιτιστικών φορέων, είναι ικανό να αναδείξει μια ιδιαίτερα πολιτιστική πορεία και να λειτουργεί ορθολογικά στην υποδοχή των νέων τάσεων στους τομείς του Πολιτισμού. Η συμμετοχή των φοιτητών στην πολιτιστική ανάπτυξη μέσω, κυρίως των δημοτικών πολιτιστικών φορέων, αποδεικνύει ότι αποτελούν μια σημαντική πολιτική κινήτρων για την τοπική οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη δίνοντας την δυνατότητα και ευκαιρία να διαμορφωθούν οι δικές τους απαντήσεις.

Το βασικότερο πρόβλημα βρίσκεται στις γενικές αντιξοότητες, στην κακή οικονομική κατάσταση των δήμων, στην έλλειψη πολιτιστικής υποδομής. Η κοινωνία των φοιτητών παραμερίζει τον πολιτισμό και τον θεωρεί πολυτέλεια των λίγων και εκλεκτών, είναι εμπόδια στην έμπνευση και δράση.

Η διαμόρφωση πολιτιστικής πολιτικής προϋποθέτει προγραμματισμό, σαφήνεια στους στόχους, διάρκεια και συνέπεια. Χρειάζεται διαρκής προσέγγιση την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών στις δραστηριότητες και τη δημιουργία είναι συνεπώς απαραίτητο να είναι «ανοικτή» και να ευνοεί την έκφραση σκέψεων και προτάσεων των φοιτητών, αξιοποιώντας το ανθρώπινο δυναμικό της. Βασικό κριτήριο της θα πρέπει να είναι η ποιότητα και η επιδίωξη της, η βελτίωση των όρων ζωής και λειτουργίας της τοπικής κοινωνίας.

Η πολιτιστική πολιτική εννοείται ότι παρέχεται πολιτιστική παιδεία, όταν αυτά παρουσιάζουν ενιαίο χαρακτήρα. Οι Δημοτικές Επιχειρήσεις δίνοντας προτεραιότητα στην παιδεία θα πρέπει να μετατραπούν σε καλλιτεχνικά εργαστήρια, χωρίς να παραβλέψουν την ψυχαγωγία και την επαφή με τους καλλιτέχνες και το έργο τους. Η συνεργασία των Δημοτικών Επιχειρήσεων με την διοργάνωση συσκέψεων, με την μεταφορά πείρας, γνώσης και πληροφοριών είναι αναγκαία, για να αντιμετωπίσουν, από κοινού, τα μεγάλα προβλήματα που αναστέλλουν την πολιτιστική δημιουργία.

Η παρούσα έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια διεξαγωγής πτυχιακής εργασίας έφτασε στο τέλος και κατά το σχεδιασμό την προετοιμασία και την τελική πορεία τα αποτελέσματα δεν ήταν αναμενόμενα, υπήρξε αρνητική αντιμετώπιση από το μέρος των φοιτητών και καθηγητών.

Προέκυψαν προβλήματα και δυσκολίες κατά την διεξαγωγή της έρευνας. Παρόλα αυτά όμως η πτυχιακή εργασία ήταν η αφορμή να αποτυπωθεί εμπειρία και γνώση στο επίπεδο έρευνας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΒΛ. Δ. «Για μια πολιτική κουλτούρας», Αθήνα 1990.
2. ΒΑΓΙΩΝΑ ΑΝ. «Πολιτιστική ανάπτυξη και Τοπική Αυτοδιοίκηση» στο περιοδικό «Τοπική Αυτοδιοίκηση», τεύχος 2 (80) Αθήνα 1992.
3. ΒΑΪΤΖΟΥ Κ., «Οικονομική Ανάπτυξη» Αθήνα 1980.
4. ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ Β., Ο ρόλος των δημοτικών επιχειρήσεων στην ανάπτυξη στο: «θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης» επιμ. Ν. Τσάτος, ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1989.
5. ΔΕΠΑΚ Πρακτικά συνάντησης, Καλαμάτα 1985.
6. «ΔΕΠΑΚ» Εκθέσεις λογιστών για τα έτη 2000 έως 2004.
7. «ΔΗΠΕΘΕΚ» εκθέσεις ορκωτών λογιστών για τα έτη 1996 έως 2000.
8. ΔΗΠΕΘΕΚ Πρακτικά συνάντησης, Αθήνα 1995.
9. Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» Πολιτισμός και ΔΕΠΑΚ Καλαμάτα 10-3-2005.
10. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΠΟΛ. Δημοτικές Επιχειρήσεις και Περιφερειακή Ανάπτυξη στο «θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης» εκδ. ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1989.
11. ΚΕΠΕ Εκθέσεις για το πρόγραμμα 1988-1992. Πολιτιστική ανάπτυξη 1992.
12. ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ. Πολιτιστική δραστηριότητα και κρατική πολιτική στην Ελλάδα Αθήνα 1990.
13. ΚΟΥΣΟΥΜΑΡΗ Γ. «Η οικονομική ανάπτυξη και αναπτυξιακή πολιτική», Αθήνα 1999.
14. ΜΑΪΣΤΡΟΣ Π. «Νέοι θεσμοί» Πολιτισμός και Τοπική Δημοκρατία, ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 1994.

15. ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ Ι. «Συμβολή στην μελέτη των πολιτιστικών τάσεων στην Ελλάδα» κατά την περίοδο 1974-1989.
16. ΜΠΤΣΑΝΗ Ε. «Πολιτιστική περιφερειακή ανάπτυξη» 1999.
17. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Π. «Ο Δημόσιος Τομέας και οι δημοτικές επιχειρήσεις», περιοδικό Τοπ. Αυτοδιοίκησης, τεύχος 4^ο (58) Ιούλιος – Αύγουστος 1987.
18. ΠΑΠΑΖΗΣ Η Κουλτούρα Νεότερη – Πολιτική Κουλτούρα.
19. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Ερωτηματολόγιο (παρουσιάζεται αναλυτικά).
20. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ Ε. Πτυχιακή Εργασία. «Ο Θεσμός των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων (ΔΗΠΕΘΕ) – Η περίπτωση του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας (ΔΗΠΕΘΕΚ)».
21. ΠΡΟΒΑΤΑΣ Δ. «Τοπική Ανάπτυξη Προοπτικής» Τοπική Αυτοδιοίκηση και Αποκέντρωση Τεύχος 4 Ιούλιος – Αύγουστος 1997.
22. ΣΚΙΑ – ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Χ. «Διαδικασία πολιτιστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Η περίπτωση της Καλαμάτας» Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2000.
23. ΤΣΑΚΗΡΙΔΗ – ΘΕΟΦΑΝΙΔΗ ΟΛΓΑ, «Τοπική Αυτοδιοίκηση και Πολιτισμική Διαχείριση»: Τάσεις Ομογενοποίησης και Διαφοροποίησης, Τετράδια Τοπικής Αυτοδιοίκησης τευχ. 2/2003 εκδ. ΚΕΔΚΕ.
24. ΨΥΛΛΑ ΜΑΡΙΑΝΑ, «Η Πολιτιστική διάσταση της τοπικής ανάπτυξης» Τοπική Αυτοδιοίκηση τεύχος 2 Μάρτιος – Απρίλιος 1992.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

**ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΑΠΑΝΤΗΣΤΕ ΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ
ΑΝΩΝΥΜΑ ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ (X) ΣΕ ΚΑΘΕ ΤΕΤΡΑΓΩΝΑΚΙ.
ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΑΣ.**

ΘΕΜΑ:

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΤΕΙ – ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΣΤΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.

1. ΦΥΛΛΟ

ΑΡΡΕΝ

ΘΗΛΥ

2. ΤΑ ΕΤΗ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ;

2 ΕΤΗ

3 ΕΤΗ

4 ΕΤΗ ΚΑΙ ΑΝΩ

3. ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΤΕΙ – ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΠΟΥ ΣΠΟΥΔΑΖΕΤΕ;

ΔΜΤΑ

ΔΜΥΠ

4. ΤΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΕΙΝΑΙ:

ΤΟΠΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΤΟΠΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

ΑΦΙΣΟΚΟΛΛΗΣΗ

ΟΧΙ

5. ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΣΤΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ: ΤΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
(ΔΗΠΕΘΕΚ) – ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ; (ΔΕΠΙΑΚ)

ΝΑΙ

ΟΧΙ

6Α. ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΚΑΠΟΙΑ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ; (ΔΗΠΕΘΕΚ)

ΝΑΙ

ΟΧΙ

6Β. ΕΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΣΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ;

1

3

2

4 ΚΑΙ ΑΝΩ

7Α. ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΚΑΠΟΙΑ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΟΥ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ (ΜΕΘ);

ΝΑΙ

ΟΧΙ

7Β. ΕΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΣΕΣ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ;

1

2

3

4 ΚΑΙ ΑΝΩ

8Α. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΕ ΤΙΣ ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

8Β. ΕΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ;

1 ΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

3 ΦΟΡΕΣ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

2 ΦΟΡΕΣ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ

9. ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΚΑΠΟΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΧΟΡΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

10. ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΠΑΙΔΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ; (ΔΗΠΕΘΕΚ)

ΝΑΙ

ΟΧΙ

11. ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΚΑΠΟΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ Ή ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ; (ΔΕΠΑΚ)

ΝΑΙ

ΟΧΙ

12. ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΣΧΟΛΕΣ ΤΗΣ ΔΕΠΑΚ;

ΩΔΕΙΟ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΧΟΡΟΥ

ΟΧΙ

13. ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΤΕ ΣΕ ΚΑΠΟΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ; (ΔΕΠΑΚ)

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΟΧΙ

14Α. ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΤΙΣ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

14Β. ΕΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΣΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ;

1

2

3

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ

15. ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟ:

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΜΠΕΝΑΚΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ
ΚΕΝΤΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ
ΚΕΝΤΡΟΥ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΟΧΙ

16. ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΤΕ ΣΕ ΚΑΠΟΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ;

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΕΙ - Κ

ΟΧΙ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΜΟΥΣΙΚΟ ΣΧΗΜΑ

17. ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ
ΤΕΙ - ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

18. ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΑΣ ΕΡΓΑΖΕΣΤΕ;

ΠΛΗΡΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

ΟΧΙ

ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ ΤΗΝ
ΕΒΔΟΜΑΔΑ

19. ΤΑ ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΞΟΔΑ ΣΑΣ ΕΙΝΑΙ;

300€

500€

400€

600€ ΚΑΙ ΑΝΩ

ΟΧΙ

20Α. ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΣΑΣ ΠΡΟΣΕΛΚΥΟΥΝ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

20Β. ΕΑΝ ΟΧΙ, ΓΙΑΤΙ; (ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΣΤΕ)

.....
.....
.....

21Α. ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΟΤΙ ΛΕΠΕΙ ΚΑΤΙ ΟΣΟ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

21Β. ΕΑΝ ΝΑΙ, (ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΣΤΕ)

.....
.....
.....

22. ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΤΕ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ;

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΔΕΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΑΙ

ΕΛΛΕΙΨΗ ΧΡΟΝΟΥ